

Mari Bjørge Hovde

Devised ungdomsteater og medbestemmelse

Masteroppgave i Drama og teater

Veileder: Barbro Rønning og Bjørn Rasmussen

Juni 2020

Mari Bjørge Hovde

Devised ungdomsteater og medbestemmelse

Masteroppgave i Drama og teater
Veileder: Barbro Rønning og Bjørn Rasmussen
Juni 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Denne praktiskteoretiske oppgaven tar for seg devised ungdomsteater og medbestemmelse. Disse temaene undersøkes ved hjelp av teorier, modeller og begreper om medbestemmelse (Rørmark, 1998), devised teater (Haagensen, 2018) og multimodalitet (Kress, 2010, Kress & Van Leeuwen, 2001)

Oppgaven har utgangspunkt i praktisk eksamen (DRA3191) som besto av produksjon av forestillingen *Vi er alle helter* som ble spilt på Trøndelag teater i forbindelse med den regionale DUS-festivalen. Forestillingen også valgt ut til den Nasjonale DUS-festivalen ved Det Norske teateret. Problemstillingen for det produksjonen handlet om å gjøre improvisasjon mindre skummelt for ungdommer, men ble i møte med utfordringer i prosessen endret til å handle om medbestemmelse. Intensjonen med det skriftlige arbeidet er å komme frem til metoder som kan bidra til å øke medbestemmelse i en devised teaterproduksjon av, med og for ungdom. Jeg opplever at særlig modellene fra Rørmark er anvendbare i å vurdere nivået av medbestemmelse i gruppen, men videreutvikler også på disse modellene ved å anvende dem i samspill og ved bruk av flere kategorier som kunstnerisk og organisatorisk medbestemmelse for å kunne brukes mer nyansert.

Fra multimodalitet bruker jeg rollene Retor og Designer for å utforske hvilke retorer vi finner i prosessen, hvilke interesser disse har og hvilke interesser som vinner frem og dermed for konsekvenser for produksjonen og forestillingen. Jeg utforsker også hvem som designer, når og hva disse designene er. Her konkluderer jeg med at ungdommene er designere når det gjelder selve historien, mens jeg designer strukturen, rekkefølgen og stil.

Forord

Det å skrive denne oppgaven ble ikke helt sånn som jeg hadde sett for meg. Det ble vel ikke helt sånn som noen av oss i klassen hadde sett for oss. Jeg hadde gledet meg til å skrive den på lesesalen med klassekameratene mine. Noen av dem har gått hele denne lange veien med meg gjennom både Bachelor- og Masterløpet, noen av dem er nyere litt nyere, men like verdsatt. Jeg så for meg lunsj med dere i kantina. Jeg så for meg felles tårer, latter og fest. Jeg så for meg å diskutere masteroppgaven med veileder over kaffe på kafé Sito. I stedet ble oppgaven skrevet på hjemmekontor og veiledningen gjort over telefon og mail. Likevel har jeg ikke vært spesielt ensom. Mye fordi 90% av oppgaven har blitt skrevet med en varm, sovende katt på fanget og fordi jeg bor med min fantastiske lillesøster, men også fordi klassen min har vært der for hverandre, ikke fysisk, naturlig nok, men gjennom nettet. Gruppechatten har aldri vært så mye brukt som i Koronatid. Vi har også brukt mye Facetime og en god del skriveøkter og lunsj har foregått i over videosamtale og jeg har satt utrolig pris på dette de dagene viljen var vond å be og jeg trengte litt hjelp for å komme i gang. Jeg skal ikke late som at det ikke har vært en hindring jeg fint kunne klart meg uten, men klassen min, veiledere, familie, venner og ikke minst lillesøster har gjort situasjonen holdbar.

Takk til veilederne mine Bjørn Rasmussen og Barbro Rønning.

Takk til venner og familie for emosjonell støtte.

Takk til klassekameratene mine.

Takk til de flotte ungdommene i Harehjerte, både nye og gamle. Jeg er stolt over å ha fått jobbe med alle dere ungdommene som har vært innom Harehjerte i løpet av 3 produksjoner og håper å få fortsette å jobbe med dere. Jeg har lært så mye av å være med dere og jeg gleder meg alltid til å dra på jobb. Dere inspiserer meg til å bli bedre både som regissør og menneske.

Takk til Kultursenteret ISAK.

Og sist, men definitivt ikke minst, takk til lillesøster for matlaging, tåretørking, rydding, klemming, emosjonell støtte, korrekturlesing og for at jeg fikk låne kontorstolen din så det ble levelig på hjemmekontor. Det hadde ikke blitt noen oppgave uten deg.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn for prosjektet	6
1.2	DUS	7
1.3	Ungdomskultur og teater.....	7
1.4	Utvikling av problemstillingen	9
2	Metode.....	11
2.1	Praksisledet forskning	11
2.2	Modes of knowing.....	11
2.3	Reflekterende praktiker.....	12
2.4	Dokumentasjon.....	12
2.4.1	Logg	12
2.4.2	Rullen.....	13
2.5	Produksjonen.....	13
2.6	Analyseverktøy	14
3	Teori	15
3.1	Devised teater	15
3.2	Multimodalitet.....	16
3.2.1	Modus	17
3.3	Medbestemmelse	18
4	Analyse	23
4.1	Proessen.....	23
4.1.1	Fase 1	24
4.1.2	Fase 2	27
4.1.3	Fase 3	31
4.1.4	Fase 4	32
4.2	Oppsummering av praksis	35
4.3	Medbestemmelse	35
4.3.1	Organisatorisk medbestemmelse.....	36
4.3.2	Kunstnerisk medbestemmelse	38
4.3.3	Veilederrollen	44
4.4	Retor - Designer	46
4.4.1	Retor.....	46
4.4.2	Designer.....	48
5	Konklusjon.....	50
6	Referanser	52
7	Vedlegg	54

7.1	Logg.....	54
7.2	Sceneoversikt.....	100
7.3	Rullen.....	106
7.4	Prøveplan.....	129

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for prosjektet

Min interesse for ungdomsteater og devising startet med produksjonen vi hadde i emnet DRA2002. DRA2002 – Prosjektteater for ungdom tar utgangspunkt i produksjonsplattformen devised teater og foregår over 8 uker. I løpet av disse ukene har man ukentlige dramapedagogiske workshops med ungdommer. Arbeidet resulterer i en forestilling som spilles på de ulike ungdomsskolene som er tilknyttet prosjektet. Emnet starter med innføring i teori og metode etterfulgt av produksjonsperiode. Arbeidet med ungdommene var svært givende og lærerikt, likevel ga det en bitter ettersmak. Etter produksjonen kjente jeg veldig på at ungdommene selv fikk for lite plass i forestillingen. Jeg kjente på at vi brukte voksne studenter som skuespillere og at det dermed ble vår tolkning av ungdommer vi så på scenen og ikke ungdommenes egne stemmer. Jeg observerte at vi i større grad mistet deres kroppslighet og språk og at vi frarøvet ungdommene muligheten til å få fortelle oss noe de synes er viktig. I tillegg var møtene vi hadde med ungdommene veldig korte og få. Jeg syntes ikke at vi fikk tak i deres livsverden. Derfor bestemte jeg meg for å sette opp et eget stykke, men denne gangen av, med og for ungdom, og startet høsten 2017 opp gruppen Harehjerte. Jeg valgte også å arbeide på ungdommenes hjemmebane og gjennomførte dette arbeidet på Kultursenteret ISAK. Rekruttering ble gjort gjennom annonser på Facebook og ved å dele ut løpesedler i Trondheim sentrum. Jeg samlet sammen en liten gjeng på seks ungdommer og satte i gang. Dette resulterte i forestillingen «Innvilget» som hadde 4 forestillinger på Kultursenteret ISAK i august 2018.

Etter dette prosjektet, kjente jeg igjen på balansegangen mellom min egen og ungdommenes stemme. Tok jeg som voksen fortsatt for mye plass i deres narrativ? Det at en av ungdommene utbrøt den siste uka «Åh! Nå skjønner jeg hva som skjer» kan tyde på at jeg hadde holdt kortene for tett til brystet. Hvordan kan man styre en slik prosess og samtidig la ungdommene fortelle sin historie? Jeg konkluderte med at jeg fortsatt tok for mye plass. Jeg behøvde et nytt forsøk. På samme tidspunkt ble jeg interessert i improvisasjon, og ville utvikle metodikk for å gjøre improvisasjon mindre skummelt for ungdommer.

På bakgrunn av dette og det at jeg synes arbeidet med ungdom og devising er svært givende, valgte jeg å bli med på DUS. De samme 6 ungdommene ville være med videre, og i tillegg fikk vi inn 5 nye ungdommer. Vi fortsatte også å samarbeide med Kultursenteret ISAK så langt det gikk, til vi måtte flytte opp til Blackbox på Dragvoll på grunn av behov for større plass og muligheter til å mørklegge rommet.

I løpet av denne prosessen opplevde jeg en konflikt mellom mitt sterke ønske om at ungdomsteater først og fremst skal bære ungdommenes stemme og uttrykk, og mitt ønske om å skape et kunstnerisk produkt av høy kvalitet. Jeg forsøkte gjennom prosessen å finne måter og fasilitere øvingene på som gjør at prosessen i stor grad blir kollektiv. I de første fasene fungerte dette arbeidet godt, men etter hvert som vi lukket prosessen kjente jeg mer og mer på denne konflikten, og så også at ungdommene reagerte på at jeg gradvis måtte ta flere av de kunstneriske valgene. I denne delen av prosessen forsøkte jeg å holde prosessen, slik den ser ut for meg, så gjennomsiktig som

mulig. Slik fikk de en forståelse av valgene som ble tatt og hvorfor, men det var vanskelig å komme unna det faktum at der de bruker 3 timer av sin uke på dette prosjektet, bruker jeg 40 timer, og der de i bestefall har 2 år på drama og teater linja fra vgs., har jeg snart en mastergrad. Ungdommenes teaterbakgrunn varierer voldsomt. Noen har så vidt stått på en scene, mens andre går teaterlinje på vgs. De varierer også i alder, de dekker hele spekteret fra 13-19 år, og kommer fra ulike skoler og steder i og rundt Trondheim.

1.2 DUS

DUS står for «den unge scene» og er et landsdekkende prosjekt. Dette er et tiltak støttet av Norsk Kulturfond for å styrke ungdomsteateret. DUS ble startet i 2004 og har opphav i prosjektet Connections fra England. Festivalen går annet hvert år der det skrives profesjonelle scenetekster et år og holdes festival det andre (DUS). Det er først regionale festivaler over hele landet der et bidrag fra hver region blir valgt ut til å spille på den nasjonale festivalen i Oslo på Det Norske Teateret. Vår forestilling var så heldig å bli valgt ut til dette.

Det har ikke vært DUS i Trøndelag på noen år, men det er omsider blitt startet opp igjen av Program for drama og teater ved NTNU. Hvem som helst kan lage sin egen DUS-gruppe og melde seg på, men det er krav til maksimum antall deltagere og at disse er mellom 13 og 19 år. Det er også krav om at alle regissørene må på et seminar. Her får de ulike workshops og samtaler med forfatterne om tekstene, dette også for å styrke nivået på ungdomsteateret.

Gruppene får velge mellom ulike scenetekster eller en blanke-ark oppgave der man får utdelt et tema og må lage noe fra bunnen av. Blanke-ark oppgaven er relativt ny og det var andre gangen denne formen for oppgave ble gitt. Temaet vi fikk i år var «respekt og grenser». Temaet kom med en pakke fra DUS med informasjon om #metoo-bevegelsen uten at det ble sagt at man måtte bruke denne (DUS, 2018).

1.3 Ungdomskultur og teater

Med dagens globalisering og teknologi, ser man nye kulturelle arenaer. Barn og unge i dag har tilgang på en mengde nye uttrykksformer. I møte med alt dette, utvikler unge i dag stor estetisk kapital. Begrepet innebærer åpen og inkluderende holdning samt brede estetiske og praktiske ferdigheter i tolkning og anvendelse av estetiske uttrykk (Aune, 2013, s. 37 - 38).

Kulturen rundt barn og unge i dag er preget av selvscenesettelse og økende grad av performativitet. De beveger seg i et tverrestetisk og sjangeroverskridende miljø med stor vekt på teatralisering av uttrykket. I barn og unges kultur knyttes estetikk tett til sosialt samvær og selvscenesettere. De er både konsumenter og produsenter og overskrider grensen mellom utøver og publikum. Man ser en tendens til at barn og unge i mindre grad er passive mottakere av kultur og heller søker plattformer der de kan være aktive deltakere og medskapere (Aune, 2013, s. 38).

«Barn og unge er kultur i form av kropp, stemme og lekende, muntlige samværsformer, og i form av at de er estetisk og sosialt åpne og ubekymret kreative i skapende arbeid. De søker teaterarenaen for å være i et miljø som imøtekommer dem her og nå. Samtidig søker de etter kompetanse i å uttrykke seg i mediet» (Aune, 2013, s. 39)

Aune sier skiftet fra et utviklingsbasert syn på barn og unge til et syn på barn og unge som kultur, fremmer en utfordring for voksne som vil øke kompetansen og kvaliteten i barne- og ungdomsteateret. Det vil være to ytterposisjoner for teaterledere: Den ene vil knytte kompetanse og kvalitet til en dominerende tradisjon og adskille opplæringen fra barne- og ungdomskulturen i dag. Den nye kompetansen kommer da inn senere. Aune beskriver dette ytterpunktet som vertikalt og prospektiv. Det andre ytterpunktet vil knytte kvalitet og kompetanse til utforskning av barne- og ungdomskulturen og fremme kreative og åpne prosesser. Dette vil være en horisontal prosess der barn og unges kompetanse er grunnlag for å delta i sosiale og estetiske beslutninger her og nå (Aune, 2013, s. 39). Jeg vil si mitt prosjekt ligger nærmest dette siste ytterpunktet og interesserer meg dermed mest for dette. Spørsmålet er hvordan man som teaterleder i praksis skal tilrettelegge for en horisontal prosess. Oppgaven min vil forsøke å belyse dette temaet.

Ungdomsteater er et marginalisert felt på flere plan, og er historisk sett blitt forstått som «noe annet» enn teater for voksne, og kan noen ganger til og med ha som funksjon å oppdra til ønsket adferd gjennom å tilby muligheter for læring og passende underholdning. Teater for unge har ofte blitt sett som mindre verdt enn «real adult» teater (Van de Water, 2012, s. 11). I Norge kan vi se eksempler på at teater gjerne skal fungere som læringsplattform hos flere institusjoner. Den kulturelle skolesekken er et slikt eksempel.

Den kulturelle skolesekken har følgende mål:

1. Medvirke til at elever i skolen får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud
2. Legge til rette for at elever i skolen lettere skal få tilgang til, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for kunst- og kulturuttrykk av alle slag
3. Medvirke til å utvikle en helhetlig innlemming av kunst- og kulturuttrykk i samspill med skolen sine læringsmål (Den kulturelle skolesekken, 2020)

DKS er altså rettet mot barn og ungdom som konsumenter av kultur som støtter opp under skolens læringsmål.

Kulturskolen er rettet mot barn og unge som utøvere. Etter å ha lest kulturskolens fagplan, savner jeg formuleringer som «dyrke eget uttrykk» og jeg ser heller ingen formuleringer om å være en plattform for unges ytring.

Kulturskolen skal gi opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til alle barn og unge som ønsker det. Formålet med opplæringa er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk. Kulturskolen er en sentral del av den sammenhengende utdanningslinjen som kan kvalifisere elever med særlig

interesse og motivasjon til opptak i høyere kunstfaglig utdanning. Opplæringa skal bidra til barn og unges danning, fremme respekt for andres kulturelle tilhørighet, bevisstgjøre egen identitet, bli kritisk reflekterende og utvikle egen livskompetanse (Trondheim Kommune, 2020)

Bruken av fraser som «danning», «opplæring» og «bli kritisk reflekterende», indikerer også et syn på barn og unge som «under utvikling».

I arbeidet med stortingsmelding 8 (2018-2019), har kulturdepartementet mottatt nærmere 400 innspill fra hele landet. Store deler av disse legger vekt på følgende kunst og kultur som viktig i kraft av seg selv. Kunst og kultur er en viktig som arena for ytringsfrihet, møteplass og arena for integrering. Kunst og kultur er sentral for utviklingen av mennesker og samfunn, og er en stor del av vår felles identitet (Regjeringen, 2018b). I stortingsmeldingen heter det at «(b)arn og unge skal også bli publikum, kulturprodusentar og kunstnarar i framtida» (Regjeringen, 2018a, s. 79), hvilket tilsier at barn og unge ikke er publikum, kulturprodusenter og kunstnere der de er nå. Likevel skriver de også at unge i dag har stor kunstnerisk aktivitet og kompetanse på digitale plattformer (Regjeringen, 2018a, s. s. 79 -80).

DUS skriver i sitt innspill til barne- og ungdomskulturmeldinga:

Vi meiner det har alt å seie for ungdom at historier av og om dei sjølve blir løfta fram, som dei sjølve får uttrykke i fellesskap i eit scenerom. Dette handlar ikkje om at alle skal bli scenekunstnarar, men om attkjenning, identitetsskaping, mot til å utrykke seg og om å møte kvarandre i samhandling (DUS, 2019)

Da jeg var ungdom hadde jeg et enormt uttrykksbehov. Jeg sang, spilte diverse instrumenter, lagde kortfilmer, skrev både noveller og manus, malte, tegnet og danset. Jeg gjorde ikke alt dette fordi jeg tenkte at jeg en gang i fremtiden skulle bli et dannet menneske, men fordi jeg hadde mye på hjertet, og det måtte ut og fordi det ga meg skaperglede. Det er dette jeg vil legge til rette for hos ungdom. Derfor slutter jeg meg til Waagen når hun sier vi må se barn og unge som Beeings. De er ikke opptatt av læringsmål. De vil ha mening her og nå (Waagen, 2013, s. 184).

På bakgrunn av dette ser jeg et behov for kunst for barn og unge med fokus på å skape rom for barn og unges ytringer, med barn og unge som utøvere, for barn og unge. Ungdommer trenger arenaer som tar ungdom og ungdomskultur på alvor. Her mener jeg at DUS gjør en viktig jobb i å styrke ungdomsteateret og ta ungdommene på alvor og det var sånn sett naturlig å legge prosjektet til DUS-festivalen.

1.4 Utvikling av problemstillingen

Problemstillingen min har tatt flere former i løpet av denne prosessen. Prosjektbeskrivelsen jeg leverte i oppstarten av DRA3191 handlet om å gjøre

improvisasjon for ungdom mindre skummelt. Denne prosjektbeskrivelsen var basert på refleksjonene jeg gjorde meg i tidligere arbeid med devised ungdomsteater, som jeg tok med meg videre som utgangspunkt for DRA3191.

Etter å ha levert prosjektbeskrivelsen oppdaget jeg at det var en splittelse mellom problemstillingen og det jeg faktisk la hovedvekten på i min praksis. I tillegg til at resultatet av et slikt spørsmål kanskje heller skulle vært en workshop, mens jeg var i ferd med å lage en forestilling. Spørsmålet var likevel et viktig steg i riktig retning, fordi improvisasjon er et sentralt redskap i den kollektive prosessen, og metodene vi har brukt i stor grad har vært forankret i improvisasjon og ulike innganger til dette. Min neste problemstilling ble først tydelig for meg i lukningsfasen, når jeg så at jeg hadde problemer med å holde prosessen kollektiv og dermed også interessen fra ungdommene oppe. Denne lød: Hvilke særlige utfordringer oppstår i en devised teaterproduksjon når ungdommene gis svært stor innflytelse på prosessen? Hvilke arbeidsmetoder utvikles og får dette utgangspunktet noen innflytelse på faseforståelsen i produksjonen?

Når nå jeg i skrivende stund nærmer meg en ferdig oppgave, vil jeg igjen omformulere denne problemstillingen til: Hvordan kan man tilrettelegge for stor grad av medbestemmelse i en devised teaterproduksjon av, med og for ungdom? Hvilke utfordringer oppstår, hvilke metoder utvikles og hvordan påvirker dette utgangspunktet faseforståelsen?

Jeg velger å revidere problemstillingen fordi jeg ser det som nyttigere å fokusere på hvordan man kan bidra til å øke medbestemmelsen i produksjonen fremfor hvilke utfordringer som oppstår som konsekvens av stor grad av innflytelse. Teorien jeg legger frem gjør også at jeg velger å revidere.

2 Metode

2.1 Praksisledet forskning

Brad Haseman (2006) argumenterer for et 3. forskningsparadigme i sitt manifest som respons på et opplevd vakuum for praksisledet forskning. Forskere innen dette feltet har problemer med å formulere metodologi som fungerer for deres forskning innenfor en kvalitativ og kvantitativ forskningstradisjon.

Kvantitativ forskning har tall som resultat, mens kvalitativ forskning resulterer i en tekst. Ved oppstart av et slikt forskningsprosjekt, må forskerne ha klart for seg hva det skal forskes på, problemstilling samt hvilke hypoteser som skal testet og hvordan. I kontrast til dette, vil man i en praksisledet forskningsprosess, ikke nødvendigvis ha en idé om et problem, men er gjerne ledet av en entusiasme for praksisen i seg selv for så å se hva som dukker opp i prosessen. En annen karakteristikk ved denne typen forskning er at resultatene blir presentert i symbolsk form. Det er lite interesse for å konvertere kunnskap til tall eller tekst. Det vil si at resultatene kan bli presentert som blant annet dans, bilder, musikk eller skuespill. For å evaluere disse resultatene er man altså avhengig av at vedkommende er tilstede og opplever dette (Haseman, 2006, s. 4).

Ulvund skriver at et praksisledet forskningsprosjekt er avhengig av systematisk og grundig undersøkelse av praksis og praksismetoder. Praksis i seg selv er ikke forskning. Man må vise strategier og metoder for forskningssamfunnet og beskrive og begrunne feltarbeid, forskningsdesign og metoder (2012, s. 61).

På bakgrunn av dette vil jeg plassere mitt forskningsprosjekt innen praksisledet forskning.

2.2 Modes of knowing

Nelsons modell handler om ulike moduser hvor kunnskap skapes gjennom praksisbasert forskning og særlig med fokus på kunstnerisk praksis. Disse er plassert på en trekant der den praktiserende kunstneren/forskeren er i midten, og en modus plassert i hvert av de tre hjørnene. I disse hjørnene står «Know-how», «know-what» og «know-that» (Nelson, 2013, s. 37).

Know-how er kroppslig taus kunnskap. Denne er dannet gjennom erfaring. Den er kroppsliggjort og kan være vanskelig å gjøre eksplisitt for omverden (Nelson, 2013, s. 41 - 44). I mitt arbeid hadde jeg med meg tidligere erfaringer med devised teater gjennom både emnet DRA2002 og eget arbeid med Harehjerte. Jeg ser særlig min erfaring som regissør i samhandling med ungdom i en devised teaterprosess som relevant med tanke på problemstillingen min.

Know-that er teoretisk kunnskap. Her ser forskeren erfaringene man gjorde seg i praksis i lys av teori, gjennom analyse, perspektiver og begreper. Dette er med på å validere forskningen som blir gjort gjennom å gi det akademisk standard (Nelson, 2013, s. 45 - 47). Know-what handler om å vite hva som fungerer i praksis. Dette skjer gjennom erfaring med hva som fungerer. Det er viktig å synliggjøre dette gjennom

kritisk refleksjon i etterkant av praksis. Dette skjer gjennom refleksjon i møtet mellom know-that og know-how. Disse formene for kunnskap står i et dialektisk forhold til hverandre og har dermed innvirkning på hverandre. Dette er ulike kunnskapsmoduser forskeren går inn i igjennom prosessen etter hvert som forskeren praktiserer, reflekterer og belyser resultatene med teori (Nelson, 2013, s. 44 - 45). For å støtte den kritiske refleksjonen har jeg brukt trippelloop modellen.

2.3 Reflekterende praktiker

Donald Schön deler refleksjon i tre deler. Disse er: knowing-in-action som består av den samlede kunnskapen og erfaringen som leder til valgene man tar, reflection-on-action som finner sted i ettertid av en erfaring, og reflection-in-action som er en refleksjon under erfaringen. Denne formen for refleksjon er ofte ikke planlagt (Dawson & Kelin, 2014, s. 29).

Jeg bruker trippel-loop modellen til å justere, reflektere og lære av prosessen. Modellen består av tre looper for læring. Den første loopen stiller spørsmålet: gjør vi tingene rett? Her reflekterer man over om for eksempel metoden man bruker blir gjort rett og fungerer effektivt. I den andre loopen spør man om man gjør de rette tingene. Altså, er denne metoden riktig å bruke? I den tredje loopen spør man etter hvordan man vet at disse tingene er rette å gjøre. Man spør altså etter hvordan man lærer (Dawson & Kelin, 2014, s. 33-34). Jeg har integrert de to første loopene i mitt praktisk-pedagogiske opplegg. Resultatet av dette er en hybrid bestående av opplegg og logg. På denne måten fikk jeg både en oversikt over hva som ble gjort og ikke gjort, hva jeg måtte gjøre annerledes og refleksjon rundt alt dette. Jeg reflekterte først rundt hver enkelt øvelse vi gikk igjennom, for så og til slutt reflektere rundt hele opplegget og hva som er neste steg i prosessen. Den tredje og siste loopen er denne oppgaven hvor jeg legger frem hva jeg har lært og hvordan dette får konsekvenser i videre arbeid.

2.4 Dokumentasjon

2.4.1 Logg

Den viktigste dokumentasjonen er loggen. Den består som sagt av et praktiskpedagogisk opplegg med refleksjon basert på trippel-loop modellen etter hver øvelse samt en oppsummerende refleksjon der jeg orienterer meg etter fasene, hvordan øvingen gikk og justerer prosessen til neste gang. På denne måten er den svært sentral både for dokumentasjon, og for selve prosessen. Det er også mulig å bruke denne i kombinasjon med rullen, og disse to utfyller hverandre.

Jeg ser i etterkant av prosjektet at min dokumentasjon har lidd under det faktum at jeg gikk inn i prosjektet med et helt annet utgangspunkt enn jeg endte opp med. Fordi jeg gikk inn i prosjektet med et blikk for improvisasjon, var fokuset mitt naturligvis vendt mot dette. Jeg tror jeg kunne ha fått grundigere dokumentasjon av prosjektet om jeg hadde gått inn i det med ungdommenes medvirkning som utgangspunkt. På en annen side kan det ha vært en fordel med tanke på distanse til materialet.

2.4.2 Rullen

Idéen om post-it lappene fikk jeg da jeg deltok på obligatorisk seminar gjennom DUS i september 2018. Her fikk jeg være med på devised teater workshop med Lene Helland Rønningen, som blant annet er sceneinstruktør, dramaturg og kunstnerisk leder i Fabularium Produksjoner. Hennes arbeid rettes i stor grad mot barn og unge (Fabularium). Rønningen brukte post-it lapper som hun hang på veggen for å bevare arbeid vi gjorde. Hun ga hver sekvens et navn og skrev ned hvem som hva med i den. Etter hvert som vi jobbet med disse lappene, fylte hun inn mer informasjon punktvis. Jeg syntes dette var en god måte å bevare arbeidet på og så mange fordeler ved å gjøre det på denne måten. Da vi i stor grad var avhengige av å kunne flytte på oss, var vi nødt til å ha en mobil løsning. Etter forrige produksjon, som brukte materialet papir som utgangspunkt, hadde vi en 40cm bred rull med ubrukt avispapir til overs. Denne ble brukt til å klistre alle post-it lappene på. Fordelen med å gjøre det på denne måten, er at vi kunne se prosessen vår kronologisk i tillegg til at denne dokumentasjonen er tilgjengelig for alle, noe som bidrar til en flat struktur. Det er også motiverende å se den store mengden med materiale som blir skapt. Jeg skrev dato og hvilken øvelse vi holdt på med øverst for at vi skulle ha bedre oversikt. Vi kunne også flytte lappene om vi ville, men gjorde i svært liten grad dette. Vi skrev heller lapper på nytt. Bakdelen med et slikt system er at selv om vi som gruppe kan forstå hvilken sekvens det er snakk om ut ifra noen få stikkord, er dette lite verdifullt for utenforstående. Det er derfor nødvendig å bearbeide noen av disse lappene for at det skal kunne fungere som verdifull dokumentasjon. Rullen ble til slutt ca. 7 meter lang.

2.5 Produksjonen

I forkant av produksjonens oppstart var jeg med på seminar ved Rogaland teater i regi av DUS. Seminaret besto av møter med dramatikerne og ulike workshops. Dette er et tiltak fra DUS sin side for å styrke kompetansen blant regissørene.

Produksjonen varte fra 29.10.18 – 29.03.19. Jeg valgte å legge prosjektet mitt til DUS-festivalen og valgte oppgaven *Blanke ark: Respekt og grenser*. Frem til 28.01.19 holdt vi til ved Kultursenteret ISAK, og flyttet til NTNU Campus Dragvoll der vi hadde tilgang på en Blackbox. Vi valgte å flytte produksjonen dit på grunn av behov for å kunne mørklegge rommet vi jobbet i.

Jeg valgte devised teater som produksjonsplattform. Her valgte jeg å bruke faseinndelingen presentert av Førsteamanuensis ved NTNU Cecilie Haagensen. Disse fasene er: 1. startpunkt og idéutvikling, 2. materialutvikling, 3. utforming og strukturering av materiale og 4. innøving forestilling og refleksjon (Haagensen, 2018, s. 184-185). I produksjonen var mine roller først og fremst som veileder og regissør, men også scenograf, produsent og dramaturg.

Produksjonen resulterte i en 35 minutter lang forestilling som ble spilt på UKM ved Kultursenteret ISAK, den regionale DUS-festivalen ved Trøndelag Teater og senere også den nasjonale DUS-festivalen ved Det Norske Teateret og konferansen *Nye veier til ung scenekunst*.

2.6 Analyseverktøy

I denne oppgaven har jeg anvendt visse analyseverktøy jeg anser som særlig egnet til å belyse nye perspektiver i min praksis. Her har jeg valgt begreper, modeller og temaer fra devised teater, medbestemmelse og multimodalitet.

Fra devised teater bruker jeg særlig faseinndelingen for å se hvordan prosessen utvikler seg. Her presenterer Haagensen hvilket arbeid som burde gjøres i hver fase samt hva som kjennetegner den enkelte fasen.

Medbestemmelse er særlig sentralt i mitt prosjekt på grunn av utøverfokus. Her har jeg valgt modeller og temaer fra rapporten *Fra leder til veileder* av Bjarte Rørmark. Modellene i denne rapporten er godt egnet til å analysere ungdommenes grad av medbestemmelse i prosjektet, men jeg antyder senere også noen utfordringer.

Fra multimodalitet bruker jeg kommunikasjonsmodellen Gunther Kress presenterer med særlig fokus på begrepene Retor og Designer. Jeg bruker disse begrepene for å redegjøre for rollene i prosessen. Her ser jeg på hvilke retorer og deres interesser som vinner frem og dermed får konsekvenser for produksjonen og forestillingen. Jeg ser også på hvem som designer, når og hva designene som skapes er.

3 Teori

3.1 Devised teater

I Norge dukket begrepet «devised theatre» opp først på 2000-tallet, men begrepet har røtter helt tilbake til den historiske avantgarden på 1920-tallet. Devised teater innebærer å jobbe uten noen scenetekst. En slik prosess behøver heller ikke å resultere i en ferdig scenetekst. I Vi er alle helter, er ikke sceneteksten skrevet ned, men består av en improvisasjon som er blitt gjort så mange ganger at den gradvis har «stivnet». Det dukker altså fortsatt opp nye replikker og gester hver gang man gjør improvisasjonen, men man forholder seg stadig fastere til et handlingsforløp.

I devised teatertradisjonen er det en flat struktur som er idealet. Det ble blant annet eksperimentert med organisasjonsform på Hålogaland teater på 1970-tallet. Her ble arbeidsroller oppløst og beslutninger ble tatt gjennom diskusjoner. Oppgaver ble fordelt tilfeldig eller på rotasjonsbasis. Dette viste seg å være krevende og det ble brukt mye tid på diskusjoner. Det oppsto også skjulte hierarkier når de ikke fant konsensus. Ved NTNU jobber de fortsatt med å utforske ulike former for organisering med tanke på funksjoner, fremdrift og demokrati (Haagensen, 2018, s. 181-183).

Cecilie Haagensen skriver at det i en devised teater prosess er viktig å ha andre rammeverk og struktureringsverktøy fordi man ikke har et ferdig manus å jobbe ut ifra. Derfor jobber man i emnet DRA2002 – prosjektteater for ungdom i 4 ulike faser. Man må også ha en forståelse av hvilket arbeid som må skje i de ulike fasene. Disse fasene er basert på Vygotskys «den skapende mekanismen» som omhandler stadiene den skapende fantasiens mekanisme gjennomgår. Disse stadiene glir over i hverandre. Haagensen har slått sammen elementene hos Vygotsky til 4 faser. Disse er: 1. startpunkt og idéutvikling, 2. materialutvikling, 3. utforming og strukturering av materiale og 4. innøving forestilling og refleksjon (Haagensen, 2018, s. 184-185).

Fase 1 kjennetegnes av at det dannes en gruppe, og man jobber med å skape trygghet og bli kjent. Man leter etter innganger til arbeidet, og deler egne erfaringer. Her er det viktig å åpne prosessen. Det er ennå ikke definerte roller (Haagensen, 2018, s. 188). I Harehjerte var rollene allerede definerte, som var nødvendig med tanke på at dette var et masterprosjekt der jeg skulle være regissør og de skuespillere. Det var i tillegg nødvendig at jeg tok meg av produsent og inspisient rollene. Vi hadde også fått utdelt temaet «grenser og respekt» fra DUS.

I fase 2 tester man ut idéer og utvikler materiale. Man improviserer gjerne mer rettet ut ifra improvisasjoner man har gjort tidligere i fase 1, og videreutviklinger av disse. Her nærmer man seg en retning for arbeidet (Haagensen, 2018, s. 190).

I fase 3 setter man sammen deler for å skape lengre sekvenser, tester ut helhet og rekkefølge. Her er dramaturgi og helhet i stykket viktig. Merker man at det mangler scener eller elementer, improviserer man frem dette eller går tilbake til materialbiblioteket som ble utviklet i fase 1 og 2. I denne fasen blir rollefordelingene tydeligere. Dette kan ofte bli møtt med motstand, og det er typisk for denne fasen at det oppstår konflikter og spenninger i gruppa. Maccoy kaller dette for «storming» (Haagensen, 2018, s. 192-193). Det er under dette fenomenet jeg oppdager

problemstillingen min, når jeg begynner å ta større kunstneriske avgjørelser og ungdommene «faller av lasset».

I fase 4 øver man inn forestillingen, fremfører denne og reflekterer. Her fokuseres det på detaljarbeid og finpuss (Haagensen, 2018, s. 194). I likhet med DRA2002 emnet, leverte jeg også en rapport i denne fasen, som besto av refleksjon rundt prosessen.

3.2 Multimodalitet

Gunther Kress er professor i semiotikk og utdanning ved Institute of Education , University of London. I hans bok *Multimodality A social semiotic approach to contemporary communication*, presenterer han en multimodal tilnærming til mening som et alternativ til lingvistikkens monomodalitet (Kress, 2010). Kress presenterer sin multimodalitetsteori fordi han ser behov for en teori som dekker kommunikasjon over flere modi, da lingvistikkens monomodale tilnærming ikke dekker alle former for mening og deres samspill (Kress, 2010, s. 57-58). For eksempel sier ikke setningen «Hva tenker du på?» noe om tonefall, tempo, volum, pitch eller gestikulasjon. Det kan derfor både være en forespørsel om å dele sine tanker, men også en irettesettelse. For å få klarhet i hva denne setningen egentlig betyr, må man se de ulike modiene i samspill.

Kommunikasjonsmodellen består av tre distinkte posisjoner; retor, designer og mottaker/målgruppe (Kress, 2010, s. 50). Denne modellen skiller seg fra mange andre modeller blant annet ved at den trekker frem designeren som en aktiv del av kommunikasjonen, hvilket jeg ser som særlig relevant for min oppgave med tanke på utøverfokus. Kress sier designer og retor vanligvis er den samme personen, men det behøver ikke å være det (Kress, 2010, s. 50). Det er blant annet denne tanken jeg trekker til meg når jeg senere i oppgaven utforsker disse som separate kategorier.

Retoren har et budskap og vil kommunisere noe til noen. Dette innebærer å treffe en mer eller mindre spesifikk målgruppe. Designers oppgave er å bruke ulike tilgjengelige semiotiske ressurser for å best mulig kommunisere retorens budskap. Dette skjer gjennom å kombinere ulike modi i ensembler. Hver modus burde ha en mest mulig spesifikk funksjon i et slikt ensemble (Kress, 2010, s. 49).

Designeren fungerer som en slags megler mellom retor og mottaker. Hun må ta hensyn til begge parters agenda og interesse for å best mulig nå frem. Både retor og designer har samme mål: å kommunisere godt med mottaker, men de har ulike fokusområder og arbeidsoppgaver. Retoren må gi sitt budskap en form som treffer mottaker, og som aller helst fører til at mottaker responderer slik retor ønsker. Designeren må ta i betraktning hvilke modi som er tilgjengelig og best treffer både retor og mottakers interesser og behov (Kress, 2010, s. 49-50). Kress og Leeuwen presenterer også begrepene artikulasjon, intensjon og interpretasjon. En retor kan for eksempel ha en intensjon om å underholde og bli applaudert, og artikulerer denne intensjonen for eksempel gjennom teater, men har lite kontroll over hvorvidt publikum blir underholdt. Publikum har i dette tilfellet interpretert et annet budskap enn det retoren i utgangspunktet ønsket å formidle. Kontekst og design er med på å bestemme hvorvidt intensjon og interpretasjonen stemmer overens (Kress & Van Leeuwen, 2001, s. 8 - 9).

I følge Kress, har det ikke oppstått kommunikasjon med mindre mottaker tar imot «sufflien» som blir sendt. Mottaker må ta imot og fortolke sufflien. Kress legger frem tre kriterier for kommunikasjon: Kommunikasjon skjer som en respons på suffli, kommunikasjon har funnet sted når mottaker har gjort en fortolkning av sufflien og kommunikasjon er alltid multimodal. Fordi denne prosessen er avhengig av mottakers fortolkning, er det dermed mottaker som er den mest aktive delen av kommunikasjonsprosessen. Kress sier denne prosessen har to faser. I den første fasen er det fokus på retorens meninger og budskap. Den andre fasen har fokus på mottakeren og dennes fortolkning. Budskapet blir strippet ned til det som for mottaker ble ansett som viktigst, og blir så reartikulert. Dette kan ta skje gjennom samme modus, altså skjer det en transformasjon, eller budskapet kan ta i bruk en ny modus. Det siste tilsvarer en transduksjonsprosess (Kress, 2010, s. 32-37).

Oversetting innebærer at mening flyttes mellom ulike kulturelle ressurser. Disse kan være språk, modi, ulike sammensetninger av modi, diskurser og sjangre. For eksempel kan man oversette fra et språk til et annet, eller fra bok til film. Kress skiller her mellom to ulike former for oversettelse: Transduksjon og transformasjon. Skillet mellom disse har med å gjøre om det forekommer et skift av modus eller ikke. En transformasjon skjer mellom et og samme modus, som for eksempel mellom to språk, og involverer en reorganisering av elementer. Transduksjon innebærer oversettelse mellom ulike modi, som fra bok til film (Kress, 2010, s. 124 – 129).

3.2.1 Modus

“Mode is a socially shaped and culturally given semiotic resource for making meaning. Image, writing, layout, music, gesture, speech, moving image, soundtrack and 3D objects are examples of modes used in representation and communication.” (Kress, 2010, s. 79)

Modus kan være en utfordring å definere helt nøyaktig, da hva som er en modus og hvilke sosiale funksjoner denne dekker varierer fra kultur til kultur. Kress konkluderer med at modus er det en kultur selv velger å anse og bruke som modus (Kress, 2010, s. 87). Vi må derfor se på en spesifikk kultur for å se på hvilke modi som finnes og hvilken affordans disse har. Med affordans menes hvilke potensialer og begrensninger for kommunikasjon de ulike modiene har (Kress, 2010, s. 84). Et bilde er for eksempel svært effektivt for visuell kommunikasjon, men vil være mindre effektivt til å kommunisere auditivt slik som musikk eller lydkulisser. I kombinasjon kan disse modiene altså kommunisere svært effektivt fordi det utfyller hverandre med sine styrker og svakheter.

Modi utvikler seg gjennom semiotisk arbeid, altså gjennom hvilke behov for kommunikasjon en spesifikk kultur har (Kress, 2010, s. 79 - 82). For eksempel er de høye frekvensene i plystring svært effektive for å høres over lengre avstander, og enkelte samfunn utviklet dermed egne språk rundt dette. Her i Norge hadde vi tidligere et lignende fenomen med lalling/hjalling. Dette er en blanding av sang og roping brukt i seterulturen (Sandvik, 1943, s. 32). Det er ikke lenger bruk for denne kommunikasjonsmodusen fordi den er blitt erstattet med walkie-talkier og

mobiltelefoner, som er nyere medier som tillater kommunikasjon over store avstander og dermed negerer behovet for modi med lang rekkevidde som affordans. Ved manglende behov dør også modusen ut. Modi er altså kulturelt bestemt ut ifra behov og tilgjengelighet, og er i konstant forandring (Kress, 2010, s. 79 – 82). Hvilke modi vi finner i ungdomskulturen vil dermed også være foranderlig.

3.3 Medbestemmelse

Fra leder til veileder av Bjarte Rørmark er en del av LNU's rapportserie og et resultat av et fireårig forskningsprosjekt støttet av Norsk kulturråd. Rapporten legger frem teori om medbestemmelse utarbeidet gjennom prosjektet, og vil inspirere til økt innsats med tanke på barn og unges medbestemmelse (Rørmark, 1998, s. 4-5).

Rørmark presenterer en del modeller og begreper rundt medbestemmelse. Han skiller mellom deltakelse, medvirkning og medbestemmelse. Deltakelse vil si alle aktiviteter der man er en aktiv deltaker. Man behøver ikke å være med på å styre. Medvirkning vil si at man virker med noen andre. Det indikerer et visst nivå av samarbeid og større grad av innflytelse, men ikke at man er med på å ta større bestemmelser. Medbestemmelse betyr at man er med på å ta avgjørelsene. Man er med på å bestemme. Det sier derimot ikke noe om i hvor stor grad man er med på å bestemme, og Rørmark skiller derfor mellom å ha medbestemmelse og det å bestemme. Den som har medbestemmelse får være med å påvirke hvilke bestemmelser som tas, komme med råd og argumenter og bli hørt (Rørmark, 1998, s. 12 - 13).

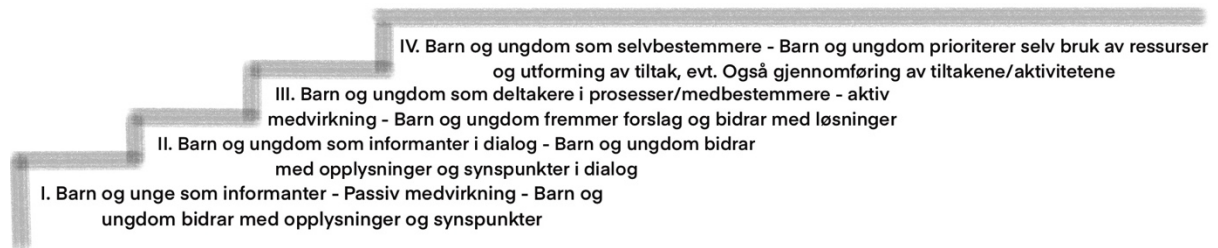
Rørmark presenterer 3 ulike modeller for medbestemmelse. Disse er Sherry Arnstein delaktighetsstige, Barne- og Familiedepartementet og Kommunens Sentralforbunds Medvirkningsstige og en tilpasset modell fra A. Maltén.

Rørmark går ikke så grundig gjennom den første modellen, men jeg går likevel gjennom modellen til Arnstein kort da den tar for seg noen interessante temaer rundt lederens intensjoner. Denne modellen er en gradering av deltakernes innflytelse, som går via trinnene medvirkning, medinnflytelse og medansvar til medbestemmelse. Øverst står deltakerkontroll og nederst står manipulasjon. Det er disse nederste trinnene som i stor grad skiller Arnsteins modell fra de andre ved at den tar opp farene for påvirkning, liksomdemokrati og manipulasjon. Man må være klar over at medbestemmelse og demokrati kan bli brukt som skalkeskjul for maktteknikker brukt for å holde makten hos lederen (Rørmark, 1998, s. 10-11).

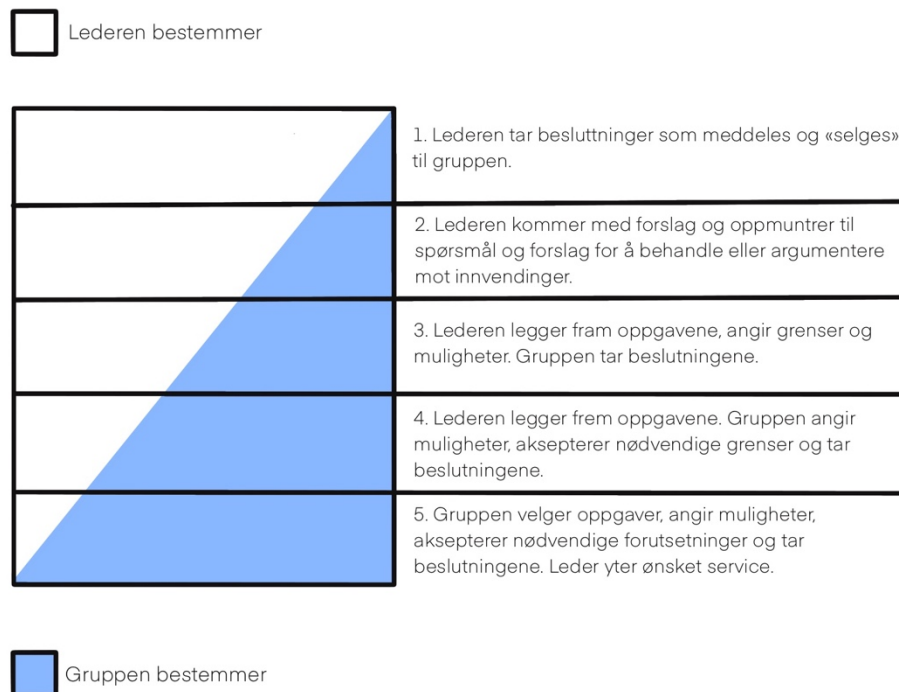
Medvirkningsstigen utgitt av Barne- og familiedepartementet og Kommunenes Sentralforbund, består av 4 trinn der det første trinnet bruker barn og ungdom som informanter (Passiv medvirkning), det andre trinnet bruker man barn og unge som informanter, men i dialog. På det tredje trinnet er barn og unge aktive deltakere og medbestemmere. På trinn fire er barn og unge selvbestemmere og styrer ressursbruk og

gjennomføring selv (Rørmark, 1998, s. 10).

Rørmark presenterer også en siste modell som viser hvilken grad av medbestemmelse en gruppe ligger på.

Denne modellen viser grader av medbestemmelse der det øverst er lederen som bestemmer og nederst er gruppen som bestemmer. Rørmark poengterer at modellen bør benyttes dynamisk og at en gruppe kan være igjennom alle gradene i løpet av kort tid. Nivå 5 er noe spesielt fordi det som veileder ikke er mulig å planlegge dette (Rørmark, 1998, s. 11-12). Det avhenger av at ungdommene selv blir inspirert og tar initiativ til nye

aktiviteter, og naturlig nok at lederen tillater dette. Det oppstår en slags flow. På denne måten går det ikke an å planlegge for grad 5.

Disse to siste modellene kan se veldig like ut, men har noen markante forskjeller som gjør dem egnet til ulik bruk. Medvirkningsstigen fokuserer på hvor stor grad av medvirkning barn og unge har, og hvilke muligheter hvert trinn tillater, mens på den siste modellen er det alltid en leder som legger frem oppgavene opp til nivå 4. Oppgavene er med andre ord allerede gitt og barn og unge har lite medvirkning på det organisatoriske i denne modellen. Medvirkningsstigen har derimot fokus på hvor mye medvirkning barn og unge har på det organisatoriske. Ser man disse to modellene i samspill, kan medvirkningsstigen virke som input fra barn og unge til en leder, mens den andre modellen er en output fra lederen til barn og unge, med unntak av det øverste trinnet på begge modellene der resultatet er at barn og unge er selvbestemmere og en fagperson yter ønsket service. Heretter omtaler jeg den første modellen som *Medvirkningsstigen* og den andre modellen som *Modellen for medbestemmelse*.

Det er viktig å trekke ungdommene med i selve planleggingen. Dette kan gjøres på flere måter. De kan bli med på å planlegge mål og innhold i aktiviteten som for eksempel repertoar, arbeidsmåter eller arbeidsstoff. De kan skape verket som skal fremføres selv med eller uten utgangspunkt i et tema og med eller uten en fagperson. Eller de kan ha formell eller uformell medvirkning i planleggingen gjennom samarbeid med en leder. Her planlegger lederen, men justerer kontinuerlig ved hjelp av tilbakemeldinger fra ungdommene. Tilbakemeldinger kan komme under møter, men også bli fanget opp av leder underveis (Rørmark, 1998, s. 9). Planlegging krever imidlertid oversikt og kunnskap om det som jobbes med for å kunne sette realistiske mål og aktiviteter for å nå målene. Det kan derfor lønne seg at deltakerne får presentert alternativer etter hvilken kompetanse de har, fremfor å bli gitt blanke ark (Rørmark, 1998, s. 41 – 42)

Det finnes mange fordeler og ulemper ved å jobbe med en demokratisk prosess. Det er for det første mer tidkrevende enn det å kunne ta alle avgjørelser selv.

At alle skal høres medfører nødvendigvis at ting tar tid. Det skal utveksles mye mer informasjon, det blir flere misforståelser som må oppklares og man må komme frem til en beslutning alle kan leve med (Rørmark, 1998, s. 27).

Det er flere grunner til å legge vekt på høy grad av medbestemmelse. Fra samfunnets side, er det viktig at unge blir trent i demokratiske metoder. Fra et etisk perspektiv har alle mennesker rett til å ha innflytelse over seg selv og sin hverdag. Et siste perspektiv Rørmark nevner er sammenhengen mellom medbestemmelse og motivasjon. Ungdommer er i ferd med å bli selvstendige individer og vil ikke bli fortalt hva de skal gjøre til enhver tid. I tillegg gir medbestemmelse nærhet til arbeidet. Medbestemmelse kan dermed være en viktig faktor for å holde motivasjonen oppe. Medbestemmelse er ikke hele svaret, men mange tror mangel på medbestemmelse fører til økt frafall i organisasjonene når medlemmer når puberteten (Rørmark, 1998, s. 13 - 15).

Medbestemmelse er som alt annet noe som må læres. Det er en kompetanse man må trene opp. Det varierer veldig hvor stor kompetanse man har på dette. Noen er vant med å få bestemme mye, og andre ikke. Det å slippe ungdommer løs i en teatersal og forvente at de skal lage et stykke sammen, er sjeldent gunstig av flere årsaker. De har blant annet varierende kompetanse i både teater og medbestemmelse. De må trenes i

disse kompetansene for å kunne sette opp teater. Dette skjer ikke av seg selv, og det er derfor en fordel å ha med noen som besitter denne kompetansen og kan lære vekk dette (Rørmark, 1998, s. 28-30).

Rørmark nevner to områder hvor det utøves medbestemmelse: Organisatorisk og kunstnerisk. Han sier det ofte er vanlig at barn og unge har styring på den organisatoriske delen av aktiviteten, men at ledelsen av den kunstneriske utøvelsen ofte blir utført av fagpersoner (Rørmark, 1998, s 7). Rørmark bruker ordet «aktiviteten» fordi barne- og ungdomsorganisasjonene dekker en mengde ulike aktiviteter, som for eksempel politikk og ikke bare kunstnerisk aktivitet. Fordi min aktivitet er kunstnerisk velger jeg likevel å referere til dette som kunstnerisk medbestemmelse heller enn medbestemmelse over aktiviteten. Ut av dette trekker jeg altså kategoriene organisatorisk medbestemmelse og kunstnerisk medbestemmelse.

Rørmark presenterer tre ulike ledertyper: *la-det-skure lederen*, *den anti-autoritære lederen*, og *diktatoren*. Den anti-autoritære lederen blir fremstilt som den ideelle ledertypen. Denne blir også kalt *demokrat*, men Rørmark bruker veileder eller anti-autoritær. En slik veileder bestemmer sjeldent hva deltagerne skal vite, kunne og verdsette. Mål som gjelder dette bør utarbeides i felleskap med deltakerne. En veileders viktigste verktøy er å stille spørsmål fordi det gir deltakerne innflytelse. «Medbestemmelse uten at veileder stiller spørsmål er umulig» (Rørmark, 1998, s. 22). Dette innebærer riktig nok at veileder ikke har forventninger om et rett svar:

Dette betyr selvfølgelig ikke at du som leder skal følge opp alle svar, forslag, ønsker og ideer som dukker opp fra gruppen. Som veileder har du ansvar for å vurdere forslag opp mot hverandre, forklare konsekvenser og rette opp misforståelser. Du må også gi dine egne synspunkt til kjenne. Det viktigste er å ta alle ytringer fra deltakerne alvorlig. (Rørmark, 1998, s. 22)

Rørmark peker på et viktig skille mellom *la-det-skure lederen* og *den anti-autoritære lederen*. «*La-det-skure lederen* overlater alt til deltakerne, veileder ikke, megler ikke og tar ikke egne valg» (Rørmark, 1998, s. 21). Det er viktig å finne en balanse mellom ledertypene og ikke ta for mange avgjørelser på egenhånd, men heller ikke for få. Dette må tilpasses den enkelte gruppens behov og kompetanse.

Hva er egentlig det ideelle nivået av medbestemmelse å ligge på i en gruppe? Det kan være fristende å tenke at det øverste nivået på hver av modellene er det mest gunstige, men som Rørmark sier, er det ikke alltid det beste å slippe en gruppe løs på egenhånd uten støtte fra en fagperson (Rørmark, 1998, s. 28). Kompetansenivået gruppen har er avgjørende for hvilket nivå det er mest gunstig for dem å ligge på. Jo høyere kompetansenivå, jo høyere grad av selvstendighet kan gruppen ha. Dette innebærer som Rørmark sier at gruppen må skolerer både i medbestemmelse og i selve aktiviteten. Skolering er et viktig redskap for å øke medbestemmelsen i gruppa. Det er behov for skolering i medbestemmelse, men også faglig for å kunne være med å bestemme. Det er ofte manglende fagkunnskaper som hindrer gruppen i å bestemme over aktiviteten i gruppa (Rørmark, 1998, s. 66).

De fleste har noe erfaring med å bestemme over seg selv, men å utøve medbestemmelse i en demokratisk gruppeprosess, må læres. Rørmark sier dette er en

prosess som går over et lengre tidsperspektiv der man som leder gir gradvis større oppgaver. Man må starte med å gi begrensede valg og god informasjon om hva de ulike valgalternativene innebærer slik at gruppen har et godt nok grunnlag for å ta en beslutning. Tidsperspektivet må også gradvis økes fra å ta beslutninger på et kort tidsperspektiv som for eksempel fra øving til øving eller for hele lengden av prosjektet eller til og med flere sesonger (Rørmark, 1998, s. 31-32).

Rørmark skisserer noen faser for å gradvis øke medbestemmelse i grupper. I fase 1 bør man gi få og konkrete valgmuligheter som for eksempel å velge ut hvilken av 3 innøvdde scener man vil vise på visning. I fase 2 bør man gi mange og konkrete valgmuligheter som for eksempel å velge mellom flere scener man har jobbet med for å sette disse sammen. I fase 3 bør gruppen bli gitt få og abstrakte valgmuligheter som for eksempel å velge mellom to ulike tema for en ny forestilling. I fase 4 bør gruppen få mange og abstrakte valgmuligheter som for eksempel å bestemme helt fritt hva neste stykke skal handle om og hvordan man skal jobbe for å lage en ny forestilling. Rørmark anbefaler en økende grad av tidsperspektiv og abstraksjon (Rørmark, 1998, s. 32-33). Hos Rørmark er det altså et mål å sikte mot høyest grad av medbestemmelse, men det er ikke nødvendigvis gunstig for den enkelte gruppen å starte på et for høyt nivå.

4 Analyse

Jeg presenterer først min praksisbeskrivelse før jeg bruker begreper, teorier og modeller fra Rørmark og Kress for å analysere praksis.

4.1 Prosessen

Loggmaterialet mitt viser tydelig en regissør som er stresset på tid fra dag én. «Jeg kjenner veldig på at jeg har kort tid til å gjøre dette» (logg – 29.10.19). Det er tydelig at jeg er på utkikk etter klare holdepunkter, og dermed jakter iherdig på et brennpunkt allerede fra første stund. Denne prosessen bærer litt preg av at jeg kastet meg ut i den nesten et år før resten av klassen. Man skal egentlig ikke ha DRA3191 før i 3. semester, mens jeg begynte på det i begynnelsen av 1. semester for å kunne være med på DUS da dette bare arrangeres annet hvert år. Dette medførte naturlig nok betydelige utfordringer i prosessen, blant annet fordi jeg tok emnene i en annen rekkefølge enn en normal studieprogresjon. Dette førte til at jeg begynte prosessen uten å ha fått planlagt noe særlig og med stor usikkerhet rundt hva jeg egentlig var på jakt etter, i tillegg til et svakere teoretisk grunnlag som utgangspunkt. Etter å ha utviklet en interesse for improvisasjon gjennom musikkvitenskap, ble jeg interessert i overføringsverdien av improvisasjon i musikkfaget og improvisasjon i teaterfaget. En interesse for improvisasjon var altså utgangspunktet for dette prosjektet, men jeg ble gradvis mer interessert i ungdom og medbestemmelse etter hvert som jeg fikk utfordringer på dette området.

Av loggmaterialet mitt, kommer det tydelig frem at jeg fra første stund har tanker om at ungdommenes stemmer er viktige til tross for at prosjektbeskrivelsen min på dette tidspunktet handlet om improvisasjon. Dette er fra første workshop med ungdommene:

Jeg har stor tro på at dette blir en god gruppe. De virker allerede ganske trygge på hverandre og er flinke til å la hverandre komme til ordet. De er også ivrige på å bidra og sier sin mening. Det er litt motstand i dem og de utfordrer meg og det synes jeg er fint fordi det er så viktig for meg at de tørr å si sin mening. Ellers kan jeg jo bare skrive stykket selv. Jeg vil at de skal få sagt det de vil med dette stykket og at de ikke sier det de tror at jeg vil at de skal si. (Logg – 29.10.18)

Dette er et tema som gjentatte ganger dukker opp igjen i loggen og det er tydelig at synet på at prosjektet skulle være en plattform for ungdommenes ytringer var underliggende hele veien, til tross for at dette ligger delvis underbevisst frem til et stykke ut i fase 3. «Jeg har vært litt skeptisk til å skulle gi dem manus fordi jeg er ute etter deres egen naturlige stemme og deres historie» (Logg – 11.02.19)

Fast innsjekk og utsjekk var en viktig del av opplegget. Under innsjekken fikk ungdommene si noe om hvordan de hadde det den dagen eller noe annet de hadde behov eller lyst til å fortelle. Hver enkelt avsluttet sin innsjekk ved å banke i gulvet og si «innsjekk». Dette har flere fordeler: Det bidrar til å bli kjent med hverandre, det gir meg innsikt i ungdommenes hverdag og dagsform, det fungerer som et overgangsritual hvor man legger fra seg hverdagen og går inn i dagens workshop, alle får kommet til ordet og det gir opplegget faste rammer. Jeg valgte å inkludere meg selv i innsjekk og utsjekk for å bidra til å holde strukturen flat og for å gi dem litt innsikt i hva jeg hadde gjort siden sist. Under utsjekken, fortalte ungdommene, og jeg, hvordan vi synes dagen har gått. Også her avsluttet vi også ved å banke i gulvet og si «utsjekk». Dette var en fin måte å få tilbakemeldinger på hver gang, og det var kjempeviktig for at jeg skal kunne justere opplegget av hensyn til ungdommenes ønsker og finne veien videre. Det bidrar også til faste rammer.

Opplegget består også av oppvarming etter innsjekken, og ungdommene fikk seg noen favorittleker her. Oppvarmingen består av en lek for å bli varm i kroppen samt en konsentrasjonsøvelse. Noen eksempler på dette er: Frukstsalat, bestemors nøkler, hi-ha-ho og omvendt kommando. Nærmere forestillingen valgte jeg å nedprioritere dette.

4.1.1 Fase 1

Denne fasen foregikk fra 29.10.18 til 17.12.18. I denne fasen hadde jeg fokus på at ungdommene skulle bli trygge på hverandre, åpne opp for temaet respekt/grenser og begynne å utvikle materiale. Gruppen besto av 11 ungdommer hvorav 6 hadde vært med på forrige produksjon. Dette utgangspunktet gjorde at det var viktig at ungdommene ble godt kjent og trygge på hverandre for å innlemme de nye deltakerne best mulig. De første øvingene ble derfor brukt til å bli kjent med hverandre gjennom lek, samt å utforske og åpne opp for temaet respekt og grenser. Jeg forsøkte meg først på at de skulle lage individuelle tankekart med begrunnelsen at det er lurt at de får tenke litt for seg selv først, men dette fikk vi lite ut av. Det ble mye prating i stedet, og jeg ser nå at det å jobbe individuelt ikke var forenelig med målet om å bli kjent med hverandre. Øvingen etter lagde vi derfor et felles tankekart. Dette er en metode jeg har hatt god erfaring med tidligere i oppstarten av den forrige produksjonen med Harehjerte. Alle fikk utdelt hver sin bunke med post-it lapper og noe å skrive med. Jeg hang opp to lapper med ordene grenser og respekt på vinduene på et av møterommene til ISAK. Ungdommene ble bedt om å henge opp flest mulig post-it lapper på vinduet sammen. Det å gjøre det på denne måten har flere fordeler. Man genererer store mengder materiale på kort tid, det oppstår gjerne diskusjoner rundt lappene man henger opp, og om noen er i ferd med å gå tom for idéer, kan man se på andres lapper og få nye assosiasjoner fra de eller gjennom diskusjonene som oppstår. Man har fortsatt en viss grad av anonymitet fordi det er vanskelig å følge med på hvem som setter opp hvilke lapper. Dette kan føre til mindre selvsensur. Man slipper også å vente på tur fordi alle jobber samtidig og det er på denne måten veldig effektivt. En av ulempene med denne metoden er at materialet som genereres er såpass stort at det kan være vanskelig å få oversikt over det. Jeg tenker at den aller viktigste funksjonen ved en øvelse som dette, er at man får åpnet opp for temaet og forsøkt å se det fra ulike perspektiver, og få kjørt tannhjulene i gang.

Under arbeidet med tankekartet holdt jeg meg på sidelinjen og side-coachet ungdommene. Jeg oppfordret til å stjele idéer fra hverandres lapper og dyttet i gang

igjen de som gikk tomme. Vi brukte ca 300 post-it lapper totalt. Etter dette ba jeg dem om å velge seg de lappene de likte best eller synes var interessante, både egne og andres, for å snevre inn materialet. Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt at jeg skulle velge meg lapper selv, men ble oppfordret til dette av ungdommene. Lappene vi valgte oss, ble brukt til diskusjon i plenum. Så langt har jeg referert til denne metoden som et felles tankekart, men ser i ettertid at det er en hybrid mellom tankekart og en modifisert versjon av brainstorming.

Under den første workshopen fortalte jeg ungdommene at temaet vi fikk fra DUS kom med informasjon om #Metoo. Jeg spurte ungdommene om de var interesserte i å se denne informasjonen og hva de tenkte om dette temaet. De hadde ikke behov for å se igjennom informasjonen fra DUS. Ungdommene hadde mange tanker om #Metoo, men de ga mest uttrykk for å være lei av å snakke om det og at det var oppbrukt. Jeg skrev om denne diskusjonen i loggen.

Jeg var i utgangspunktet veldig skeptisk til å jobbe med dette emnet. For meg føles dette som noe vi voksne vil at ungdommer skal mene masse om og jeg var engstelig for at de skulle være redd for å si sin ærlige mening. Jeg følte også at dette var et emne som var veldig oppbrukt. Dette var også ungdommene enige i. De er veldig lei diskusjonen, men samtidig så jeg at det var engasjement for hvordan vi forholder oss til temaet i dag. Jeg så sinne og jeg så sorg. De var sinte og lei seg fordi dette i utgangspunktet hadde vært en viktig hendelse som gjorde det lettere for andre å snakke om sine møter med overgrep og som nå var blitt en spøk og noe man gjorde litt narr av. De var også lei seg for at dette har gjort at terskelen for medmenneskelig kontakt har økt. De sa også at de var sinte fordi det hadde blitt en konkurranse om hvem som hadde det verst. Kanskje har vi et brennpunkt for forestillingen i #metoo likevel. Kanskje ikke sånn som det var ment da det først oppsto, men som det fremstår for ungdommene i dag. (Logg – 29.10.18)

På bakgrunn av denne diskusjonen valgte jeg å starte arbeidet på gulvet med et fokus på fysiske innganger for å utforske blant annet kroppskontakt. På den 3. workshopen (12.11.18) jobbet vi med øvelser fra Frantic Assembly og kontaktimpro. Mer spesifikt jobbet vi med Flyruter av Frantic Assembly (Graham & Hoggett, 2014, s. 142 - 144). Vi testet også ut karakterer basert på temaet. Her testet vi ut hvordan karakterene ble om de hadde mye grenser eller lite grenser, og om de hadde mye respekt for andres grenser eller lite respekt for andres grenser.

Rullen ble innført 03.12.18. Jeg valgte å bruke denne måten å samle materiale på denne måten av flere årsaker, men med hovedfokus på å holde strukturen i gruppa flat. Denne måten å jobbe på kan være et godt bidrag til å holde strukturen flat, men jeg ser i etterkant at jeg kunne ha utnyttet dette potensialet bedre. «Jeg fant ut at det var bedre at jeg (noterte på lappene) underveis, så jeg gjorde det» (Logg – 03.12.18). Jeg valgte å notere på lappene selv av tidsmessige årsaker, men tenker i ettertid at det ville vært mer gunstig å involvere ungdommene i denne prosessen. Det kan godt hende dette ville være vanskelig å gjennomføre, men jeg mistenker at det at det stort sett var jeg som skrev på rullen gjorde at jeg hadde større oversikt over materialet enn ungdommene. Dette kan ha vært en del av et ganske sentralt og gjennomgående problem i prosessen.

4.1.1.1 Øvelser fase 1

På dette stadiet i prosessen ville jeg i størst mulig grad få ungdommene til å generere materiale og tema uten at jeg som voksen skulle komme med for mange meninger eller lede dem i noen retning. Derfor tilpasset jeg en del øvelser for at jeg skulle kunne være fasilitator heller enn regissør mens vi fortsatt holdt prosessen åpen. Her er noen av de viktigste øvelsene jeg brukte i fase 1:

Dette er fra loggen hvor jeg beskriver øvelsen stillbilde-impro.

Denne øvelsen fungerte kjempe fint og var veldig populær. Jeg ba dem alle lage et stillbilde som skulle forestille noe relatert til grenser og respekt i par. Deretter gikk et par ut på gulvet og jeg spurte ungdommene «hva ser vi her?». Forslagene var ofte mange og detaljerte. I felleskap og i dialog med paret på gulvet valgte vi ut et av forslagene som paret spilte ut som en improvisasjon. De mest detaljerte forslagene dekket store deler av handlingen. Altså ikke bare hva som skjer i det fryste øyeblikket, men hva som skjer både før og etter stillbildet. Dette gjorde improvisasjonen lettere å spille ut i tillegg til at presset for å være kreativ blir fordelt utover hele gruppa og ikke bare på paret på gulvet. Dette er også en øvelse som krever lite tid til forberedelse, så man får gjort mange scener på kort tid. (Logg – 03.12.18)

Her lærte jeg at det å stille åpne spørsmål som «Hva ser vi her?» er en god måte å sette ungdommenes fantasi i sving.

Frys/stafett-impro med twist er en variasjon av stafett-impro der man starter med et par på gulvet. Dette paret improviserer en handling helt til noen roper frys og paret fryser i øyeblikket. Vedkommende overtar frysposisjonen fra en av de to på gulvet og de starter en ny improvisasjon med frysposisjonene som utgangspunkt og sånn fortsetter det. Twisten er at mens det nye paret står i frysposisjon, diskuterer ungdommene i felleskap hva vi ser ut av frysposisjonen på samme måte som med stillbilde-impro. Jeg valgte å gjøre det slik for å i større grad ha mulighet til rette improvisasjonene inn mot temaet da jeg av tidligere erfaring vet at disse fort kan bli veldig tilfeldige. Jeg valgte likevel å ikke gå inn i ungdommenes diskusjoner rundt hva de så, men satset på at de hadde temaet i bakhodet når de diskuterte. Dette førte til at noen scener ble mer rettet mot temaet, mens andre ikke ble det. Under en av improvisasjonene, dukket det opp en veldig viktig scene i forestillingen som handler om nettmobbing. Denne scenen ble på mange måter utløseren for at dette stykket fikk en narrativ heller enn et montasjepreg slik det ofte blir når man jobbet med devised teater. «Vi fikk laget mange scener med denne øvelsen og holdt på med den helt til vi sluttet. Det ble noen veldig fine scener, særlig om nettmobbing og gruppepress som alle var enige om at var veldig bra.» (Logg – 10.12.18). Scenen førte til mye begeistret diskusjon og store deler av et plott vokste

frem på kort tid. Dette er en scene som tydelig traff ungdommene og skapte engasjement. Her oppsto også idéen om mobilen som et sentralt element i forestillingen.

I møtet med veileder (..) nevnte jeg en av scenene vi jobbet med der en av jentene prøver å overtale en av de andre jentene til å lure ei av jentene til å sende dem nakenbilder ved å late som om de er en gutt hun liker. Denne scenen syntes vi var veldig interessant og gruppa reagerte tydelig på den. Dette gjorde at vi kom innpå temaet «Mobbing i dag» som igjen gjorde at vi tenkte på mobiltelefonen som et aktuelt materiale for forestillingen. Jeg har veldig lyst til å teste dette ut og tror det kan være spennende for ungdommene å jobbe med også. Mobiltelefoner har også lommelykter som kunne vært gøy å teste ut (Logg – 10.12.18).

For å teste ut hva mobilen kunne brukes til valgte jeg å gjøre en improvisasjon med mobiltelefonene på workshopen 17.12.18. Her brukte jeg øvelsen «objektimprovisasjon» for å teste ut mobilens potensiale for ulike bruksområder. Øvelsen foregår slik: én person står på gulvet og bruker objektet til en aktivitet som for eksempel fiskestang. Personen står da og fisker. Når én av de andre har gjettestet at objektet er en fiskestang, blir vedkommende med på improvisasjonen. Den første personen går av scenen og objektet tar en ny form i en ny improvisasjon. Dette gjentas. Vi fikk mange idéer til ulike bruksområder for mobilen med denne øvelsen. Tanken bak å velge denne øvelsen er tendensen mobilen har til å erstatte andre objekter og det faktum at det i dag eksisterer en app for nesten alt.

4.1.2 Fase 2

Fase 2 varer fra 07.01.19 til 03.02.19, men det er en glidende overgang mellom fasene. Denne fasen ble ganske kort med bare 4 workshoper og 1 visning, men jeg valgte å bruke mye tid på fase 1 for å sikre at ungdommene ble ordentlig trygge på hverandre. I denne fasen finner vi vårt brennpunkt og også tittel på forestillingen «Vi er alle helten i vår egen historie og skurken i noen andres». Vi kommer også et godt stykke på vei med narrativet i forestillingen. En ganske tydelig forskjell fra fase 1 er at materiale ikke lengre blir generert gjennom spesifikke øvelser, men ut ifra hva som skal utforskes av narrativet. Oppleggene jeg lager fra gang til gang er også en god del friere fordi det er mer avhengig av hva ungdommene kommer med underveis. Det står ofte bare «Impro» eller «Impro ulike scener» i oppleggene (Logg – 07.01.19, 14.01.19, 21.01.19). Jeg ser også en tydelig endring i hvordan jeg bruker loggen min. I fase 2 blir denne brukt til å skrive ned handlingsskjellet i scenene som blir jobbet med den aktuelle dagen og hvordan vi jobbet oss frem til dette. Under den første workshopen i fase 2 tok vi en runde hvor ungdommene kom med forslag til scener de kunne tenke seg å ha med i forestillingen. Dette kunne være scener som bygget videre på narrativet fra nettmobbescenen som vi kalte Planen, mer generelle idéer til stykket som struktur og temaer, andre scener fra fase 1 eller helt nye idéer til scener. Det oppsto en ganske interessant diskusjon i etterkant av min bruk av frasen Bad guy for å snakke om enkelte

karakterer. Dette førte til mange lapper med fokus på at det er flere sider av samme sak. «De begynte (..) å nærme seg et brennpunkt: «Ingen er tvers igjennom onde». Skal vi formulere dette med tanke på tema kan dette være: «Hvor går grensen mellom å være god og å være ond?»» (Logg – 07.01.19) Ungdommene kom med mange forslag til dette som ble skrevet ned på lapper og festet på rullen. Denne praten la grunnlaget for store deler av fase 2 og lappene ble brukt som utgangspunkt for improvisasjoner. Noen improvisasjoner sprang også ut av nysgjerrighet etter andre improvisasjoner eller karakterintervjuer. Som for eksempel denne scenen:

Vi ble interessert i hva som skjer på gangen etter denne scenen så vi valgte å improvisere denne også. I denne scenen deler de nakenbildene av Anette på Instagram fordi de mener hun har gått over streken. I det de trykker del og innser hva de har gjort, angrer de. De forsøker å slette bildet igjen, men det er for sent, bildet er blitt delt. De blir enige om å ikke si noe (Logg – 07.01.19).

Denne scenen gikk igjennom flere runder med revidering, men eksisterer i stor grad i den ferdige forestillingen.

Scener som er jobbet med i fase 1 ble tatt frem igjen og utforsket videre. Her tok jeg blant annet noen valg med tanke på dramaturgi. For eksempel foreslo jeg for ungdommene at «planen» var å lage en falsk instagramprofil, og at nakenbildene skulle komme inn litt senere for å ha mulighet til å spre bruken av instagramprofilen utover større deler av stykket og dermed kunne eskalere situasjonen. Her tok jeg hensyn til en av lappene fra ungdommene «ting eskalerer».

Jeg hadde noen forslag til endringer på enkelte scener for å ikke brenne av alt kruttet i begynnelsen av stykket. Jeg foreslo, slik jeg skrev i forrige notat, at de diskuterer å lage en fake IG profil og ikke skaffe nakenbilder. På denne måten kan de bruke den fake IG profilen gjennom større deler av stykket og gradvis eskalere situasjonen. Ungdommene var enige om at dette var en god ide (Logg – 14.01.19).

Jeg gjorde også noen nye oppdagelser om ungdommenes bruk av sosiale media.

Det viser seg at man ikke lenger chatter på facebook, men på Instagram, eller IG som ungdommene kaller det, og snapchat. Jeg har lite erfaring med å chatte på disse appene, så jeg må oppdatere meg på dette for å forstå hvilke muligheter vi har med tanke på plott. Jeg var veldig overrasket da de fortalte meg dette (Logg – 07.01.19).

Jeg måtte altså bruke Instagram for å finne ut hvilke funksjoner som finnes i denne chattefunksjonen. Man har mange muligheter her også. Man kan blant annet ha videosamtaler, sende lydfiler, bilder, animasjoner og gifs.

Vi brukte også hotseat/karakterintervjuer for å finne bakgrunnshistorier for de mest sentrale rollene. Noe av denne informasjonen ble brukt som utgangspunkt for nye scener.

Vi var nysgjerrige på hvordan forholdet mellom Anette og Julie har vært tidligere og fikk mye god informasjon om dem gjennom grundige karakterintervju. Bakgrunnen vi fikk var at jentene hadde vært venner på barneskolen, men at Anette alltid var veldig dominerende og sjalu ovenfor Julie. Anette har det vanskelig hjemme. Foreldrene kranglet mye og pappaen dro da hun var 8. Storebroren dro like etter. Moren til Anette er veldig selvopptatt og manipulerende. Anette føler hun er et spøkelse.

Julie er forelsket i en gutt på fotballen og Anette blir sjalu. Hun blir sammen med denne gutten. Julie orker ikke mer og de andre i gjengen og Julie utstøter Anette. Julie og Anette krangler og sloss mye (Logg – 21.01.19).

Informasjonen vi fikk her ble brukt som utgangspunkt for en av de første scenene i forestillingen.

Vi snakket litt om informasjonen vi fikk fra karakterintervjuene og ble enige om at vi må få frem en annen side av Anette for å rette oss inn mot arbeidstittelen/brennpunktet vårt «Vi er alle helten i vår egen historie. Vi ville derfor ha frem noe av Anettes bakgrunnshistorie og fant ut at det beste er om Julie lekker noe av denne informasjonen til de andre, men for å gjøre dette, må Julie blir provosert nok til å si det. Derfor er det Anette som begynner konfrontasjonen. Anette kommer inn og sier noe om at Julie ikke skulle ha sluttet på fotball fordi hun har blitt tjukk. De begynner å krangle. Julie sier at ikke en gang Anettes egen familie liker henne fordi de alle har stukket av. Jentene begynner å sloss. Julie vinner. Anette går på doen og gråter.

Etter denne scenen kommer det en ny scene der Mia fra Julies gjeng går på do. Mia prøver å trøste den gråtende jenta fra den andre båsen. Anette åpner seg for Mia. På denne måten kan vi få litt bakgrunn for hvorfor Anette gjør som hun gjør (Logg – 21.01.19).

Det oppsto også en del utfordringer i denne fasen. Allerede her hadde jeg for eksempel trøbbel med at ungdommene ikke hadde oversikt over materialet. «Det er ikke alle som har helt oversikten over hvordan handlingen ser ut foreløpig heller. Derfor må jeg lage en tidslinje eller et handlingsskjelett til dem sånn at alle har oversikt.» (Logg- 14.01.19). Dette er et tydelig tegn på at rullen som materialbibliotek ikke fungerer som det skal. På dette tidspunktet prøvde jeg å ordne dette ved å lage en tidslinje med handlingsskjelett til ungdommene og legge denne på nett så de hadde den tilgjengelig, men med lite hell.

Jeg gjorde dette på forhånd fordi de ikke har helt oversikt over scenene. De ligger tilgjengelig i den felles driven vår, men de har ikke gjort noe arbeid med dette

hjemme, og det har jeg heller ikke krevd av dem. De har mer enn nok å gjøre som det er. Likevel skulle jeg ønske at alle hadde den samme oversikten over historien så langt, så de har større grunnlag for å komme med ideer (Logg - 28.01.19).

Vi hadde også en del utfordringer med å aktivisere alle og jeg fikk mye tilbakemeldinger på at ungdommene kjedet seg.

Ungdommene synes det er vanskelig at ikke alle får prøvd seg på scenen hver gang. Jeg synes det er vanskelig å aktivisere alle hele tiden, jeg forteller dem at fokuset nå er å utvikle handlingen og at deres bidrag er viktig selv om ikke alle er på scenen hele tiden. For meg er det veldig godt å ha flere øyne på sidelinjen som kan komme med forslag i tillegg er det viktig for meg at mest mulig av deres ideer kommer frem. Jeg vet ikke helt hvordan jeg skal håndtere dette. Jeg har prøvd å rullere rollene, men det er vanskelig og tidkrevende å bytte ut de som spiller Julie og Anette. Det beste jeg kan gjøre er å rullere hvem som er i gjengen, men gjengen er ikke spesielt aktiv den heller og de som spiller gjengen er også misfornøyde med aktivitetsnivå (Logg - 21.01.19).

Kombinasjonen av at ungdommene ikke har oversikt over materialet og utfordringene med å aktivisere alle, var et stort problem. De som satt på sidelinjen hadde ikke grunnlaget jeg ønsket meg for å kunne komme med innspill, som igjen førte til at det ble vanskeligere å aktivisere alle. Det ble en ond sirkel. På dette tidspunktet, så jeg ikke selv at disse to utfordringene påvirket hverandre, men så dem som to separate problemer som jeg valgte å angripe hver for seg i løpet av fase 3 og begynnelsen av fase 4.

Det oppsto også noen utfordringer med å oversette ungdommenes livsverden til sceneformat. I samtaler med ungdommene kom det tidlig frem at de store deler av skoledagen sitter. De sitter i klasserommene og de sitter i kantina. På noen skoler, blir ungdommene tvunget ut i friminuttene, men selv da sitter de gjerne på benker eller trapper. Om de står, står de i klynger. I fase 2 ble derfor mange av scenene spilt rundt pulter og sittende på stoler.

Den 28.01.19 forberedte vi visning av noen scener. Jeg hadde valgt ut hvilke scener vi skulle vise frem her

De fleste synes at det hadde vært kjedelig i dag. De ville gjøre noe nytt og som sist, er ikke alle med på scenen eller har replikker. Og jeg kjenner på utrolig dårlig samvittighet. Det er vanskelig å aktivisere alle hele tiden på den måten vi arbeider nå. Noen av de kommer bare til å sitte på scenen med mobilen sin på søndag. Dette gruer jeg meg til. Neste mandag skal vi jobbe med et anslag hvor alle skal få sagt noe. Jeg tror dette vil ta største delen av øvelsen, så da får alle gjort noe denne gangen, men jeg må legge en plan videre. Nå er det omtrent bare tre stk som er på scenen, mens de andre i stor grad er statister. Det er et kjempe problem. Ikke bare for ungdommenes del, men for eksamenen min (Logg - 28.01.19).

Den 03.02.19 hadde vi visningsseminar i Black Box på NTNU campus Dragvoll. Her var masterklassen invitert, samt veileder og noen lærere. Scenene som ble vist her hang ikke sammen med hverandre og var preget av mye sceneskift der det ble flyttet rundt på stoler og pulter. Jeg måtte også fortelle ungdommene hvilken scene som var den neste. Dette er nok et tegn på at jeg har mer oversikt over materialet enn ungdommene.

Tilbakemeldingene vi fikk etter visningen, var kort oppsummert at stolene og bordene måtte vekk, men at temaet og historien vi forteller er viktig og relevant.

4.1.3 Fase 3

Fase 3 varer fra 04.02.19 til 25.02.19. I denne perioden intensiverte vi workshoppene og møttes totalt 6 ganger. Her fokuserte vi på å finne en form på stykket og skape de scenene som manglet. Alle stolene og bordene ble tatt vekk. Vi introduserte også et nytt fiksjonslag. Vi byttet kjønn på hovedrollen og Anette blir derfor til slutt hetende Fredrik. Vi begynte denne fasen med grundige karakterintervjuer. Vi var interessert i hvordan de andre karakterene stilte seg til konflikten mellom Julie og Anette/Fredrik og intervjuene fokuserte på dette. Ut av disse intervjuene trakk vi ut replikker som ble brukt i anslaget.

Vi samlet sammen replikker fra intervjuene. Noen var oppsummeringer og andre var direkte sitater. «Jeg vet ikke» og «jeg turte ikke» er direkte sitater mens. «Det er ikke mitt ansvar» er en oppsummering fra et intervju. Jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle begynne å sette sammen dette til et anslag. (...) jeg kom på den leken hvor man skal prøve å telle til 20 sammen uten at noen sier et tall samtidig. Vi gjorde denne leken til de klarte å telle til 20. Så erstattet vi tall med replikker mens de går rundt i rommet med lommelyktene. Jeg ba dem så om å si replikkene over hverandre, så det ble en kakofoni av ord. Så ba jeg dem om å gradvis skifte replikk til «Jeg gjorde ingenting» og til slutt ville jeg at de skulle finne en felles rytme på denne replikken (Logg – 10.02.19).

Den 11.02.19 presenterte jeg noen scener jeg hadde skrevet til ungdommene der jeg hadde tatt inspirasjon fra brennpunktet «Vi er alle helter», samt karakterintervjuene for å lage superhelt scener. Jeg skrev i utgangspunktet én til hver av gjengene, men bare scenen til musikkgjengen ble med i den ferdige forestillingen.

Her hadde jeg skrevet kort manus til hver Superheltscene basert på materialet fra intervjuene vi gjorde de siste to øvingene. Jeg var spent på hvordan de kom til å reagere på at de ikke skulle improvisere frem scenen selv, men alle syntes det var kjempe spennende å få noe ferdig i hånda. Jeg har vært litt skeptisk til å skulle gi dem manus fordi jeg er ute etter deres egen naturlige stemme og deres historie, men fordi superhelt-scenene er så karikerte, tenkte jeg at det var innafor. Det er også basert på deres egne tekster, så ungdommenes stemme er ikke helt borte (Logg – 11.02.19).

Jeg var veldig skeptisk til å skulle gi dem tekst og er i dag fortsatt litt usikker på om det var rett avgjørelse. Jeg skrev også en monolog som jeg ga til Mia. Anslaget, Superhelts scenen og monologen til Mia ble satt til det andre fiksjonslaget.

Det kjennes bra ut å gjøre noe fysisk igjen. Anslaget kjennes spesielt godt ut. Jeg har lyst til å gjøre flere scener hvor fokuset er på det fysiske. Jeg tenker særlig at det er muligheter i scenen hvor bildet av Anette blir spredt på nettet og Anette ligger i sengen sin mens mobilen hennes rister etterhvert som hun får flere og flere meldinger. Jeg tenker kanskje at det er mer interessant om vi flytter dette til et annet fiksjonslag og finner noe i Frantic som kan brukes til å «kaste» Anette rundt i rommet omtrent som ei dokke. At hun blir sendt fra den ene til den andre uten å kunne gjøre noe med det, som om hun er et bilde. Her kan vi også bruke lommelyktene (Logg - 11.02.19).

Her har jeg begynt å løse problemet med å aktivisere alle, men jeg tok også mer kontroll over prosjektet for å gjøre dette.

Vi diskuterte slåsscenen mye. Denne kommer på slutten av festscenen. Ungdommene hadde et stort ønske om å gjøre dette med scenekamp, men jeg ble nødt til å si nei til dette blant annet fordi det ikke fungerte estetisk. Det var også utenfor mitt og ungdommenes kompetanseområde og krever erfaring både med koreografering og sikkerhet for å få dette til. I tillegg vet jeg av erfaring at det å koreografere og øve inn bare et par minutter med kamp, krever ukesvis med trening.

Etter å ha jobbet med monologen, jobbet vi med sloss-scenen på festen helt i slutten av stykket. På visningen fikk jeg råd om å gjøre dette med frantic, noe jeg var skeptisk til da, særlig fordi ungdommene gjerne ville gjøre scenekamp, men etter å ha arbeidet med det andre fiksjonslaget ser jeg større nytte av å gjøre det med flyrute-metoden til frantic assembly. Jeg tror vi hadde gått glipp av en mulighet om vi hadde gjort det som ren scene kamp. På denne måten kan vi bruke fiksjonslaget for det det er verdt. Noen tok dette forslaget helt greit, mens andre ble litt lei seg. Her måtte jeg altså ta et litt upopulært valg for å styrke forestillingen (Logg – 25.02.19).

Det andre fiksjonslaget var preget av lommelykter på mobiltelefonene, pianomusikk og bevegelse. Dette er ofte mer abstrakte og symbolsterke scener. På grunn av bruken av lommelyktene som hovedlyskilde, er disse scenene ganske lyssvake.

4.1.4 Fase 4

Fase 4 varer fra 04.03.19 – 29.03.19. Denne fasen handler vanligvis stort sett om å øve inn og finpusse forestillingen, men vi holdt på dette tidspunktet fortsatt på med fase 3 aktiviteter. Dette var en intensiv periode med 10 prøver i tillegg til generalprøve og forestilling på ISAK, samt teknisk prøve og forestilling på Trøndelag teater. På grunn av stresset, klarer jeg heller ikke å føre noe særlig logg i denne fasen og dokumentasjonen

fra denne fasen består derfor i stor grad av håndskrevne notater, Facebook-innlegg og rullen. Jeg hadde heller ikke løst opp i problemet med at ungdommene og jeg har ulik oversikt over forestillingen til tross for at jeg i loggen nevner dette som et problem allerede i fase 2. Dette tar jeg tak i først 11.03.19.

Workshopen den 04.03.19 tok vi inn to helt nye elementer i forestillingen. Vi tok med et akustisk piano og et hvitt silketeppe. Scenograf og produsent ved NTNU, Ingvild Rømo Grande og veileder Barbro Rønning var tilstede.

Vi startet med å vise frem anslaget slik av pianisten skulle få se hva hun skulle jobbe med. Deretter improviserte hun over dette. Vi la ikke noe bestemt musikk, men på denne måten kan pianisten jobbe videre på egenhånd hjemme. Anslaget sitter ikke helt enda, så det gjorde ikke noe å gå igjennom det.

På bildescenen ville vi prøve å gjøre den med skyggemonstre over Anette, men vi fant ut at skyggene syntes for dårlig rett på huden. Scenografen kom da med forslag om å bruke et hvitt teppe som bakgrunn. Det virket bedre. Så flyttet vi lommelyktene bak og til slutt flyttet vi også Anette bak slik at hun også var en skygge. Vi fant ut at hvis vi bare holdt teppet for hverandre, kan Anette fortsatt bli dyttet frem og igjennom teppet slik at neste del kan fortsette som normalt (Logg – 04.03.19).

Her refererer jeg til innføringen av det hvite silketeppe. Vi ble nødt til å introdusere silketeppe flere steder i forestillingen. Vi måtte derfor utforske en del scener på nytt.

Vi diskuterte også at det hvite teppet kunne brukes som et gjennomgående element i stykket. Det vil jeg teste ut neste gang. Jeg har ikke savnet et slikt element før, men om vi skal bruke det i «bildescenen» må det så klart være i bruk gjennom hele stykket. Dette stykket er for nedstrippet til å kunne bruke et element bare 1 gang (Logg – 04.03.19)

Med en gang silketeppe ble introdusert, begynte ungdommene å leke med det. Særlig likte de godt å ta tak i kantene, kaste det opp i luften og løpe under det sånn at det blir en kuppel hvor man kunne sitte inni. Dette ble gjort mye i pauser og etter oppvarming. Slåsscenen ble, i likhet med mange andre scener, revurdert igjen med introduksjonen av silketeppe. Ungdommene var ikke fornøyd med slåsscenen slik den ble etter arbeidet med Frantic Assembly og jeg var ikke helt komfortabel med å la den være som den var når ungdommene var misfornøyd. Jeg valgte å legge ungdommens lek inn i slåsskampen og endelig fant vi en løsning som fungerte for alle.

Fra fase 3 og utover, hadde vi gradvis større og større utfordringer med oppmøte.

Planen videre var egentlig å gå igjennom de scenene vi ennå ikke har vært igjennom, men jeg tror det er lurt å begynne å øve igjennom fra start til slutt slik at vi får et større inntrykk av helheten og helle jobbe oss gjennom de scenene vi

mangler når vi møter på dem. De siste ukene føler jeg at jeg er den eneste som har oversikten over stykket (...). Jeg tror helle ikke det er nyttig at vi snakker oss igjennom det fordi det ofte fører til mer forvirring en oppklaring. Inntrykket mitt er også at ungdommene savner dette. De fleste sier nå at de ikke har oversikt, men at de stoler på at jeg vet hvordan det skal se ut, men slik bør det ikke være. Målet mitt har vært at denne prosessen skal være så kollektiv som mulig og den siste tiden føler jeg ikke at jeg har oppnådd dette målet. Det viser seg også i oppmøte og engasjementet til ungdommene. Denne endringen har skjedd i overgangen mellom fase 2 og 3. Det er jo nødvendig at jeg blir gradvis mer aktiv som regissør, men jeg må finne en måte å gjøre dette på som gjør at ungdommene ikke mister tilhørighet til stykket. Samtidig er jeg nødt til å ta noen valg som gjør dette til et godt kunstnerisk produkt og dette innebærer å bruke tilegnet kunnskap som ungdommene ikke innehar.

Akkurat nå er jeg rimelig frustrert over det aller meste, men jeg tror det vil ordne seg om ungdommene får like stor oversikt som jeg har. Det er forståelig om de er umotiverte fordi de ikke vet hva de er med på å lage lengre. Det er en stund siden vi har holdt på med realisme scenene og det er disse scenene som står ungdommene nærmest. Det andre fiksjonslaget har i stor grad vært min lekeplass (Logg – 04.03.19).

Jeg tok også kontakt med ungdommene via Facebook for å vise at jeg har hørt dem og forberede dem på endringer i planene.

Hei, hei! Jeg sa sist at det er viktig at vi får gått igjennom de scenene vi ikke har vært igjennom før vi går videre, men jeg tror ikke dette er veien å gå likevel. Det føles som at det er et problem for dere at dere ikke har like stor oversikt over stykket som det jeg har og det er så klart forståelig. Derfor tenker jeg at vi fra neste gang begynner å gå igjennom stykket så kronologisk vi får det til og heller går igjennom de scenene vi ikke har jobbet med etter hvert som vi møter dem. I tillegg har jeg lagt ut en fullstendig sceneoversikt i driven (PDF-en som heter «Vi er alle helter»). Det har ligget en der før, men nå er den oppdatert. De scenene det står «2» foran foregår med lommelyktene. Se på denne så dere er forberedt til neste gang (Facebookinnlegg til ungdommene - 06.03.19).

Her prøvde jeg igjen å få ungdommene til å lese dokumenter på nettet til tross for lite suksess med dette tidligere.

Workshoppen 11.03.19 satte jeg opp alle scenene som post-it lapper på rullen vår. Jeg markerte de ulike fiksjonslagene med forskjellige farger for å gjøre det oversiktlig. De gule markerte det vi kalte realisme-scenene og de blå lappene markerte lommelykt-scenene. Jeg skrev i loggen at jeg ikke trodde det ville hjelpe å snakke igjennom scenen, men fant ut at dette var det beste likevel, ved hjelp av post-it lappene. Jeg gikk igjennom fra start til slutt og ungdommene stilte oppklarende spørsmål. Deretter testet vi ut hvordan vi kunne bruke silkestoffet før vi begynte å gå igjennom scenene i rekkefølge så godt det lot seg gjøre. Vi ble nødt til å hoppe litt frem og tilbake av hensyn til logistikk. Etter dette hadde ungdommene mer oversikt. Dette kan ha bidratt

til en betydelig bedring i oppmøte. De ga uttrykk for at de, etter gjennomgangen av scenene, kunne se igjen alle scenene de hadde laget og at det største problemet lå i å ikke se hvordan scenene hang sammen.

Det siste opplegget jeg laget var fra 19.03.19. Etter dette var fokuset på å få flest mulig gjennomganger. Vi hadde også noen utfordringer med å finne ut av hvordan slutten skulle være blant annet fordi mobilene blir liggende igjen under teppet med lommelyktene på etter slåsskampen. Dette gjorde at vi ikke hadde mulighet til å få en blackout. Løsningen ble å gjøre dette med replikker slik at alle ungdommene kommer løpende ut for å bukke på oppfordring fra Fredrik.

Forestillingen hadde premiere på Kultursenteret ISAK 23.03.19 og forestilling/eksamensvisning på den regionale DUS-festivalen på Trøndelag teater 29.03.19. Forestillingen fikk også spille på den nasjonale DUS-festivalen på Det Norske Teatret og ble invitert til å spille under konferansen Nye veier til ung scenekunst i regi av DUS og NTNU.

4.2 Oppsummering av praksis

De særlige utfordringene som oppstår, består av å klare å holde en flat struktur i prosessen etter hvert som den ble lukket og jeg gikk fra å være i en veiledende funksjon til å bli mer aktiv som regissør. Graden av innflytelse for ungdommene gikk nedover i takt med dette og fikk utslag i engasjement og oppmøte.

Rullen fungerte antagelig dårlig som materialebibliotek i og med at ungdommene mistet oversikten. Problemet kan ligge i at jeg valgte å notere selv, men det kan også være et problem med selve systemet. Ungdommene ga uttrykk for å ikke vite hva de var i ferd med å lage. Jeg kan se tegn på denne skjevheten i oversikt over materialet allerede i fase 2, men problemet ble ikke tatt tak i og løst opp i før tidlig i fase 4.

I løpet av prosessen ser jeg en tydelig og gradvis endring i dynamikken mellom ungdommenes innflytelse og min egen. I fase 1 har ungdommene stor grad innflytelse, mens de gradvis gjennom fasene mister dette i stadig større omfang. Øvelsene fra fase 1 ser ut til å ha fungert godt for å generere materiale og temaer. Øvelsene tillater at jeg som fagperson kan veilede heller enn å gå inn med egne meninger. Ungdommene kom også selv frem til brennpunkt og store deler av handlingen i begynnelsen av fase 2. Etter dette mister ungdommen gradvis innflytelse og dette blir særlig tydelig i fase 3 ved introduksjonen av det andre fiksjonslaget, hvor jeg i svært stor grad tar over styringen og ungdommen mister oversikten over materialet.

I den videre analysen vil jeg videreutvikle funn fra praksisforståelsen med kategorier og momenter fra de relevante teorier og modeller jeg har valgt fra Rørmark og Kress.

4.3 Medbestemmelse

På bakgrunn av temaene Rørmark diskuterer i *Fra leder til veileder* vil jeg trekke frem to kategorier for medbestemmelse: organisatorisk medbestemmelse og kunstnerisk

medbestemmelse. Organisatorisk medbestemmelse handler om å få være med på bestemmelser rundt planlegging og rammeverk og mål mens kunstnerisk medbestemmelse handler om å få være med på å ta kunstneriske valg. Det er imidlertid ikke mulig å skille disse to kategoriene helt fra hverandre fordi planleggingen som blir gjort har innvirkning på hvilke kunstneriske valg som er tilgjengelige i utgangspunktet. Når jeg for eksempel setter opp at vi skal jobbe med Frantic Assembly, blir de kunstneriske valgene som kan tas forankret i denne metoden. Likevel synes jeg det er nyttig å sette et skille mellom disse to for å lettere kunne nyansere hvordan medbestemmelse ser ut i denne prosessen. Jeg velger også å snakke om medbestemmelse på et makronivå og et mikronivå av samme grunn. Jeg vil nå se nærmere på hvordan disse kategoriene for medbestemmelse artet seg i mitt prosjekt ved hjelp av teorien og modellene jeg har lagt frem fra Rørmark.

4.3.1 Organisatorisk medbestemmelse

Som Rørmark sier, er det viktig å trekke ungdommene med i selve planleggingen. Her kan de være med å planlegge på et makronivå som for eksempel valg av repertoar, fremdriftsplan og arbeidsmåter, eller på et mikronivå som for eksempel hva som skal gjøres og hvordan fra gang til gang. De kan også ha uformell innvirkning på planleggingen ved at leder justerer prosessen ved tilbakemeldinger fra ungdommene. Det kan være tilrettelagt for tilbakemeldinger eller bli fanget opp av lederen underveis (Rørmark, 1998, s. 9).

I min prosess finner jeg eksempler på både tilrettelegging for tilbakemelding og tilbakemeldinger som blir fanget opp under opplegget. Jeg tilrettela for tilbakemeldinger ved utsjekk. Dette var veldig viktig for å justere opplegget til neste gang. Om ungdommene ga uttrykk for at de var fornøyde med retningen arbeidet tok, fortsatte vi i samme retning. Om de var misfornøyde og ønsket seg noe annet, forsøkte jeg å justere. Noen ganger lykkes jeg med dette, andre ganger ikke. Jeg ser det som særlig kritisk at jeg ikke responderte raskt nok når ungdommene følte seg ukomfortable med at bare noen få var aktive på gulvet. Jeg ble gjort oppmerksom på dette 21.01.19, men fikk ikke gjort noe med dette før midten av mars. Jeg ser i ettertid at problemet med ulikt aktivitetsnivå mellom ungdommene kan ha gjort at det oppsto ulik grad av medbestemmelse ungdommene imellom. Noen fikk være på gulvet mer og dermed også bestemme mer over handlingen i forestillingen enn andre.

Jeg er også kritisk til at utsjekk var eneste tilrettelagte måte for ungdommene å gi tilbakemelding fordi det ble gjort muntlig og nærmest på vei ut døra. Det kan være en utfordring å skulle gi tilbakemeldinger i felleskap og det hadde vært en fordel å sikre mulighet for å gi anonyme tilbakemeldinger eventuelt også individuelle samtaler med den enkelte.

I ettertid ser jeg også at det var en stor utfordring at jeg valgte å justere prosessen mellom hver workshop etter tilbakemeldinger fra ungdommene fordi det gjorde at jeg i mindre grad kunne planlegge lang tid fremover. Dette fikk konsekvenser for hvordan vi forholdt oss til fasene, hvilket jeg ser spesielt tydelig når jeg ser på fase 4, hvor vi lå langt bak skjemaet og fortsatt holdt på med å inkorporere nye elementer i forestillingen.

Jeg tror også det var et problem at ungdommene stort sett bare hadde uformell medbestemmelse. Dette førte til at ungdommene ikke nødvendigvis fikk innsikt i når de

hadde fått gjennomslag for noe fordi jeg justerte prosessen alene på lesesalen. Det er ikke bare viktig at ungdommene har innvirkning, men at de ser at de har innvirkning. Det at de har uformell medbestemmelse innebærer også mindre forpliktelse fra min side til å etterkomme ønsker. Ungdommene får heller ikke muligheten til å diskutere og bli enige eller komme frem til kompromisser og de får heller ingen begrunnelse eller oppklaring i valg som blir tatt. På medvirkningsstigen ligger vi da på nivå 1 *Barn og ungdom som informanter*, fordi ungdommene ikke blir involvert i dialog om planleggingen, men bare får si hvordan de synes dagen har gått uten at jeg svarer på dette. De gangene de oppsto spontane diskusjoner om fremdriften, lå vi nærmere nivå 2 *Barn og unge som informanter i dialog* (Rørmark, 1998, s. 10)

Når jeg tenker tilbake ser jeg at jeg valgte å gjøre det på denne måten fordi jeg på dette tidspunktet ikke så nytten for meg og ungdommene av å involvere dem i planlegging. I ettertid ser jeg at planlegging er en viktig del av medbestemmelsen og at jeg, ved å unngå å inkludere ungdommene i dette arbeidet, gjorde begge parter en bjørnetjeneste.

På bakgrunn av dette vil jeg si at jeg med fordel kunne ha involvert ungdommene i planleggingen, særlig på et makronivå. Noen elementer, som tema, var satt på forhånd av DUS, men jeg tror det kunne vært fordelaktig å planlegge milepæler og metoder i felleskap, med tanke på ungdommenes medbestemmelse. Det ville nok ikke være gunstig å ligge på et altfor høyt nivå av medbestemmelse i denne sammenhengen med tanke på at dette også var et forskningsprosjekt og jeg på min side dermed har noen elementer som må inn i planleggingen, som for eksempel de 4 fasene i devised teater. Derfor vil jeg si at et nivå på 2 – 3 kunne ha vært gunstig i denne prosessen. Dette ville involvert å legge til rette for møter med fremdriftsplan som tema samt møter for å justere fremdriftsplanen underveis. Demokrati er som Rørmark (1998, s. 14 - 15) sier tidkrevende, men jeg tror motivasjonen dette gir, ville veie opp for tiden det koster. Ikke minst gir medbestemmelse nærhet og eierskap til prosjektet samt oversikt over prosessen. Jeg mener at å involvere ungdommene i planleggingen på både makronivå og mikronivå på lang sikt kunne være med på å holde ungdommenes motivasjon og eierskap til prosjektet oppe.

Rørmark sier også at medbestemmelse er noe som må læres og at kompetansen man har her er ulik (Rørmark, 1998, s. 29 - 30). Fordi ungdommene er så ulike i alder og bakgrunn, stiller de også med ulik kompetanse på medbestemmelse. Rørmark nevner også at enkelte ikke er interessert i å ha ansvar for organiseringen (Rørmark, 1998, s. 41). Skulle jeg ha involvert alle ungdommene i planleggingen ville dette ikke bare innebære mer møteaktivitet, men også et fokus på å lære vekk nødvendige verktøy for medbestemmelse. Dette ville vært en del av en større prosess.

I fase 1, tar jeg de fleste organisatoriske avgjørelsene på egenhånd etter å ha mottatt innspill fra ungdommene under utsjekk. I fase 2 endrer dette seg noe. Jeg legger mindre planer på egenhånd og ber om innspill i øyeblikket på hvilken scene de har lyst til å jobbe med på bakgrunn av arbeidet vi gjorde med rullen den førte workshopen i fasen. Dette kan man se i loggene hvor det gjerne bare er satt opp impro på timeplanen og jeg i etterkant fyller ut hva vi endte opp med å bruke tiden til. Sånn sett får ungdommene være med på å planlegge på et mikronivå i denne fasen og jeg kan legge dette på et nivå 3 av medvirkningsstigen. Imidlertid oppstår utfordringen med å holde oversikten over materialet allerede her. I slutten av denne fasen valgte jeg ut hvilke scener som skulle

vises på visningen på egenhånd, begrunnet med at ungdommene ikke hadde oversikt. Dette vil jeg legge til nivå 1 modellen for medbestemmelse.

I fase 3 begynner jeg igjen å planlegge på egenhånd etter tilbakemeldinger ved utsjekk. Her løser jeg som sagt opp i problemet med å aktivisere alle, men tar større avgjørelser både kunstnerisk og organisatorisk. Tilbakemeldingene jeg fikk på oppleggene var i denne perioden gode, men ungdommene gir uttrykk for at de ikke har oversikt over hva de er i ferd med å lage.

I fase 4 tar jeg meg av det organisatoriske og legger planer ut ifra hva som må gjøres for å komme i mål samt kommunikasjon med ISAK og DUS. Dette ligger på nivå 1 på begge modellene.

Etter å ha analysert prosjektet med tanke på organisatorisk medbestemmelse, ser jeg at vi ligger på et jevnt over lavt nivå av medbestemmelse. Særlig er dette tydelig på et makronivå der det ikke er lagt til rette for noen form for medbestemmelse. Prosjektet ligger på et litt høyere nivå av medbestemmelse på et mikronivå fordi vi i enkelttilfeller ligger på nivå 2-3 på medvirkningsstigen.

Jeg ser dette som svært kritisk fordi, som Rørmark sier «Planlegging er styring» (Rørmark, 1998, s. 9). Organisatorisk medbestemmelse er derfor svært viktig for å sikre høy grad av medbestemmelse fordi det organisatoriske utelukker mange kunstneriske valgmuligheter.

4.3.2 Kunstnerisk medbestemmelse

En annen form for medbestemmelse gjelder selve kunstutøvelsen. Ungdommer kan være med på å skape verket selv med eller uten hjelp av en fagperson (Rørmark, 1998, s. 9). I denne prosessen er jeg fagperson. Rørmark sier det er typisk at gruppene har innflytelse på den organisatoriske delen av aktivitetene, men at det ofte er en fagperson som styrer den kunstneriske aktiviteten i de frivillige organisasjonene. Her sier han utfordringen ligger i å finne metoder som gir barn og unge medbestemmelse også i den kunstneriske aktiviteten (Rørmark, 1998, s. 7). Jeg vil nå bruke modellene Rørmark presenterer til å analysere grad av kunstnerisk medbestemmelse i mitt prosjekt og hvor effektive metodene jeg bruker er for å sikre høy grad av medbestemmelse.

4.3.2.1 Mikronivå

Jeg delte de to fiksjonslagene i gule og blå scener for å lettere kunne snakke om dem med ungdommene. De gule scenene sto ungdommene nærmest. «Det er en stund siden vi har holdt på med realisme scenene og det er disse scenene som står ungdommene nærmest. Det andre fiksjonslaget har i stor grad vært min lekeplass» (Logg – 04.03.19). Disse scenene ble alle improvisert frem av ungdommene selv og ungdommene hadde dermed stor grad av medbestemmelse når det gjaldt disse scenene. De blå scenene var i mindre grad handlingsbærende, men fungerte mer som formgivende.

Fordi de gule scenene ble improvisert frem, hadde ungdommene stor grad av medbestemmelse på dette feltet. De fikk lage sine egne replikker og improviserte frem eller diskuterte seg frem til handlingen. Jeg går nærmere inn på et eksempel på en slik

scene. Scenen der to jenter planlegger å lure en annen jente til å sende nakenbilder av seg selv var et resultat av øvelsen Frys/stafett-impro med twist. Her ble ungdommene på forhånd enige om hva scenen skulle handle om og de to jentene på gulvet fylte inn resten. Min rolle i denne øvelsen var kun veiledende for å sikre fremgang og at alle kom til ordet. Denne scenen ble jobbet med første gang i fase 1. I begynnelsen av fase 2 foreslo jeg å spre handlingen i denne scenen utover større deler av forestillingen for å kunne eskalere situasjonen gjennom stykket samt å lage en større gjeng for å få med flere av ungdommene. Ungdommene syntes dette var en god idé. Den siste store revideringen som ble gjort på denne scenen, var å pushe karakteren Mia til å måtte ta vanskelige valg ved å få henne til å opprette den falske Instagram-brukeren, og senere også spre nakenbildene. Dette var også et forslag fra min side for å ta hensyn til brennpunktet.

Jeg bruker Rørmarks modell for nivå av medbestemmelse for å analysere medbestemmelse i arbeidet med denne scenen. Jeg presenterte oppgaven for ungdommene og veiledet underveis. Jeg gikk altså ikke inn i øvelsen selv og tok kunstneriske avgjørelser. Ungdommene måtte selv løse oppgaven ved å legge rammer for improvisasjonen og improvisere. I Rørmark sin modell ligger gruppen da på et nivå 4. Da jeg senere kom med forslag om å endre scenen av dramaturgiske hensyn, fremmer jeg et forslag om en kunstnerisk endring som ungdommene godtar. Jeg er litt usikker på om jeg skal legge dette til et nivå 2 eller 3, fordi jeg kommer med et forslag og forklarer hvorfor jeg mener dette er en god løsning, men det er gruppen som har det siste ordet i saken. Den siste store revideringen av scenen, vil jeg si er nærmere et nivå 2 fordi jeg også la inn i opplegget at vi skulle teste ut scenen med at det var Mia som spredte bildene. Det er likevel ikke helt nivå 2, fordi ungdommene og jeg i felleskap fant ut nøyaktig hvordan dette skulle gjøres. I likhet med tidligere observasjoner kan vi se en gradvis endring i medbestemmelse fra stor medbestemmelse til gradvis mindre etter hvert som prosessen lukkes.

I fase 3 valgte jeg å skrive en monolog og to korte scener til ungdommene. Dette er blå scener. Tekstene var basert på materiale ungdommene kom med under workshoppene, men ble bearbejdet av meg alene på lesesalen og delt ut til ungdommene. Når jeg bearbejdet materiale på denne måten bruker jeg ungdommene som informanter. På bakgrunn av dette vil jeg si at dette arbeidet lå på nivå 1 av medvirkningsstigen. I etterkant fikk ungdommene derimot vetorett på hvorvidt de ville bruke disse tekstene eller ikke og de valgte å ta med monologen og én av scenene. De fikk altså utdelt et materiale av meg, men får selv ta beslutningen om de vil bruke det. Dette vil jeg si ligger på nivå 3 av medbestemmelses modellen. Jeg gjør oppmerksom på at jeg her benytter to ulike modeller i samme eksempel fordi de, som jeg nevnte tidligere, handler om ulike perspektiver på medbestemmelse/medvirkning.

Fordi jeg viet mye tid til karakterintervjuer, lagde hver enkelt sin egen karakter ved hjelp av spørsmål fra resten av gruppen.

Som nevnt tidligere tok jeg mye kontroll i fase 3 ved innføringen av de blå scenene. Jeg vil se nærmere på i hvilken grad dette fikk konsekvenser for ungdommenes medbestemmelse. Anslaget er en slik scene. Her brukte jeg tekstbiter fra karakterintervjuene for å lage replikker til ungdommene. Her har jeg beskrevet arbeidet med denne scenen ganske detaljert:

Vi samlet sammen replikker fra intervjuene. Noen var oppsummeringer og andre var direkte sitater. «Jeg vet ikke» og «jeg turte ikke» er direkte sitater mens. «Det er ikke mitt ansvar» er en oppsummering fra et intervju. Jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle begynne å sette sammen dette til et anslag. (...) jeg kom på den leken hvor man skal prøve å telle til 20 sammen uten at noen sier et tall samtidig. Vi gjorde denne leken til de klarte å telle til 20. Så erstattet vi tall med replikker mens de går rundt i rommet med lommelyktene. Jeg ba dem så om å si replikkene over hverandre, så det ble en kakofoni av ord. Så ba jeg dem om å gradvis skifte replikk til «Jeg gjorde ingenting» og til slutt ville jeg at de skulle finne en felles rytme på denne replikken (Logg – 10.02.19).

Jeg ble enig med hver enkelt ungdom om hvilken replikk de ville ha. Her har jeg og ungdommene jobbet sammen for å sammenfatte karakterintervjuer og komme frem til en replikk. På medvirkningsstigen vil jeg si at vi ligger på et nivå 3 fordi vi jobber sammen. Resten av utarbeidelsen av denne scenen er det derimot jeg som regissør som bestemmer i stor grad. I arbeidet med denne scenen jobbet jeg med dynamikk i tempo på replikker og gange, lyssetting med mobilene og la ques for når de skulle gå over fra å si replikker én og én til å overlape hverandre. Jeg satte også karakteren Anette på midten av scenen uten lommelykt. Det siste skiftet fra ulike replikker til at alle sier den samme replikken ble tatt vekk etter hvert og erstattet med que fra pianoet for å få alle av scenen. Her legger jeg altså ganske stram regi med lite input fra ungdommene. På modellen for medbestemmelse ligger dette arbeidet på nivå 1. Det må likevel nevnes at jeg lytter til ungdommene. Etter å ha jobbet med denne scenen vurderte jeg nemlig å droppe den fordi ungdommene ikke virket engasjerte, men etter å ha jobbet litt mer med den og lagt til at Anette står i midten slik at de ikke bare sa replikker ut i luften syntes også ungdommene at det var en kul scene.

Etter å ha jobbet med det i går, var jeg veldig skeptisk til om det fungerte fordi det ikke virket som om ungdommene likte det selv. Jeg valgte likevel å gi det en sjanse fordi jeg hadde en følelse av at det lå noe der som kunne bli kult.

Jeg lot de som ikke var der sist se på en gang før de ble med. De som så det med friske øyne syntes det var kjempe kult. (...) Vi la til de tre andre ungdommene også og ba «Anette» stå i midten med et nøytralt uttrykk. Ungdommene går rundt henne med lommelyktene og hun blir lyssatt i korte øyeblikk fra alle mulige vinkler. At Anette står der mens de andre sier replikker som «Hun fortjente det» og «Jeg gjorde ingenting». Gir scenen et mye større alvor enn når hun ikke er der. Ungdommene ble også mer alvorlige. De begynte å øke volum og hastighet på replikkene. Jeg la litt mer regi på den. Alle ungdommene går av scenen en etter en, men de sier «Det var ikke meg». Til slutt er det bare Julie igjen som sier «Det var ikke meg» før hun også går og scenen blir svart.

Jeg kjenner at jeg får gåsehud (Logg – 11.02.19).

Sånn sett har ungdommene fremdeles det siste ordet på om scenen blir i stykket eller ikke og dermed ligger vi på nivå 3 på modellen for medbestemmelse fordi gruppen tar beslutningene.

Dette er fra arbeidet med bildescenen:

(Vi) begynte (...) å jobbe med ulike måter å flytte på hverandre. Vi dyttet og dro i hverandre. Jeg ba også tre stk. om å lage en slags «puppetmaster» koreografi der to stk. manipulerer kroppen på den siste. Vi andre fant ut at det var interessant å være flere som sender en person mellom seg ved å svinge vedkommende rundt. Det ser litt ut som en brutal form for vals.

Person A og B holder godt tak i hverandres hånd. A lener seg ut samtidig som B svinger A rundt. Deretter tar A tak i hånda til C som fortsetter å svinge A rundt.

Dette krevde litt øving for å få til på en sikker måte. Vi måtte ta et skritt tilbake og begynte å kaste en ball til hverandre i stedet for en person. Vi fokuserte på å holde jevn avstand til hverandre mens vi gikk rundt og på å få øyekontakt før vi kaster. Vi fant til slutt ut at det er lettere om det er færre som «kaster» fordi det er færre å holde øye med og færre å kræsje med. Vi brukte mye tid på å øve på dette.

Til slutt kombinerte vi «puppetmaster» sekvensen med «valsen» og lyssatte dette med mobilene (Logg – 17.02.19).

Her gir jeg ungdommene i oppgave å finne flest mulig måter å flytte på noen. Da jeg ga dem denne oppgaven, hadde jeg allerede en intensjon om hva denne scenen skulle handle om: Bildet av Anette som blir spredt rundt på nettet. Jeg gir dem altså en oppgave med et veldig spesifikt mål, men lar det være opp til ungdommene å finne ut hvordan dette skal gjøres. Her ligger vi på nivå 3 på modellen for medbestemmelse. Organiseringen av de ulike elementene ble også gjort i felleskap. Likevel noterer jeg meg at selv om vi ligger på et ganske høyt nivå av medbestemmelse, har jeg på forhånd bestemt hva scenen skal inneholde og hva arbeidet skal føre til og lar kun ungdommene bestemme over selve koreografien. Likevel vil modellen tilsi at vi ligger på et middels høyt nivå av medbestemmelse.

Jeg vil også snakke om den siste slåsscenen fordi jeg og ungdommene var uenige om hvordan dette skulle løses. Ungdommene ville løse dette med scenekamp, mens jeg mente vi måtte løse det på en måte som ville fungere bedre i en blå scene av hensyn til stykkets struktur. Jeg foreslo i utgangspunktet å løse dette med øvelser fra Frantic Assembly, men merket etter å ha jobbet med dette at ungdommene ikke var fornøyde med denne løsningen. Her måtte vi inngå kompromisser. Da vi inkorporerte det hvite silketeppe i forestillingen, begynte ungdommene å leke med dette og jeg valgte da å legge slåsskampen under teppet sammen med mobilommelyktene. På denne måten fikk ungdommene gjøre noe de likte å gjøre og jeg fikk en slåsskamp som var visuelt interessant. Dette var en god løsning som alle var fornøyde med.

Da jeg valgte å si nei til å løse det med scenekamp, begrunnet jeg dette for dem med at det er vanskelig å få til på så kort tid, og at vi ikke selv hadde nok kunnskap om scenekamp til å kunne løse det på en god måte. På modellen for medbestemmelse ligger vi da på nivå 1 fordi jeg meddeler og begrunner en avgjørelse uten å åpne for diskusjon. Da jeg foreslo å løse det med Frantic Assembly øvelsen Flyruter, ga jeg som leder dem en oppgave og lot ungdommene løse denne. Dette ligger på nivå 3 av samme modell. At jeg valgte å lytte til ungdommenes misnøye rundt arbeidet med Flyruter, ligger på nivå 1

av medvirkningsstigen, og det at jeg velger å bruke ungdommenes lek som løsning ligger også på nivå 1 av medvirkningsstigen.

Jeg vil si at vi jevnt over ligger ganske høyt på kunstnerisk medbestemmelse på et mikronivå, men legger merke til at det går noe nedover fra fase 3 og ut.

4.3.2.2 Makronivå

På makronivå er det særlig to tema som skiller seg ut: brennpunktet og handlingsforløpet. Jeg skal nå se nærmere på kunstnerisk medbestemmelse på et makronivå og fokuserer på disse to temaene. Jeg går også kort inn på DUS og rammene de gir.

DUS ga ungdommene og meg en oppgave og et tema, men ga oss frie tøyler til å løse denne oppgaven som vi vil. De har likevel gitt oss noen rammer i form av maks antall skuespillere, øvre og nedre aldersgrense og maks lengde på forestillingen. Forestillingen må også spilles på en scene og må ha premiere i forkant av DUS-festivalen. Derfor vil jeg legge dette til nivå 3 på medbestemmelsesmodellen.

Brennpunktet (Rønning, 2018) vokste frem gjennom fase 1 og tidlig i fase 2. Vi begynte dette arbeidet med å jobbe med fellestankekartet for å utforske temaet vi fikk fra DUS: grenser og respekt. Vi jobbet også med en del øvelser der fokuset var på å utforske temaet og utvikle materiale. Jeg velger meg noen eksempler for analyse her og velger ut de eksemplene jeg mener var viktige steg på veien mot brennpunktet.

Under oppgaven med tankekartet fikk ungdommene utdelt post-it lapper og pinner, og beskjed om å lage flest mulig lapper som senere ble brukt i diskusjon. Jeg forholdt meg i en veiledende funksjon, men ble oppfordret av ungdommene til å velge lapper og presentere disse. I denne øvelsen fikk ungdommene en oppgave og noen rammer å forholde seg til i form av tema og et mål om flest mulig lapper. På medbestemmelsesmodellen ligger dette arbeidet på nivå 3.

Øvelsene vi gjorde for å utarbeide materiale i fase 1 har blitt analysert tidligere. Materialet som oppsto her ble gjenstand for diskusjonen (07.01.19) i begynnelsen av fase to. Denne diskusjonen ble helt avgjørende for både brennpunkt og handlingsforløp. «De begynte også å nærme seg et brennpunkt: «Ingen er tvers igjennom onde». Skal vi formulere dette med tanke på tema kan dette være: «Hvor går grensen mellom å være god og å være ond?»» (Logg – 07.01.19). Neste workshop foreslo jeg et konkret brennpunkt, som ungdommene likte. «Vi skrev også ned noen flere forslag til scener og jeg nevnte at «Vi er alle helten i vår egen historie» kunne fungere som et brennpunkt.» (Logg – 14.01.19). Her kan det se ut som at jeg bestemmer brennpunktet, men jeg vil presisere at jeg kommer med et forslag til en måte å ordlegge ungdommenes brennpunkt og ikke selv bestemmer budskapet. Ungdommene begynte å diskutere at det er flere sider av samme historie og at ingen er tvers igjennom onde etter mitt litt klønete bruk av begrepet «Bad guy» for å snakke om enkelte karakterer, og mange av lappene som ble skrevet her handlet om dette. Denne diskusjonen oppsto spontant, og jeg måtte tilpasse planen for å gi plass til denne diskusjonen. Her oppsto det en gnist hos ungdommene og idéene strømmet på. Dette viktige arbeidet med å finne brennpunktet

velger jeg å legge på nivå 5 av modellen for medbestemmelse fordi ungdommene tok diskusjonen, som egentlig var ment som en idémyldring for idéer til nye scener, i en ny retning. Min oppgave i denne diskusjonen ble å notere ned på lapper.

Store deler av handlingsforløpet ble jobbet frem i fase 1 og 2. Når jeg i ettertid går igjennom oppleggene/loggene, ser jeg at vi stort sett jobbet med de gule scenene i disse to første fasene. I fase 3 jobbet vi utelukkende med de blå scenene og i fase 4 fortsatte vi å sy sammen og øve inn både de gule og de blå scenene. Det meste av handlingsforløpet ligger i de gule scenene. Det er disse som driver historien videre, mens de blå scenene i større grad er med på å gi forestillingen form. Det aller meste av de gule scenene er improvisert frem av ungdommene selv. Idéene til disse improvisasjonene utviklet seg gjerne fra karakterintervjuer, andre improvisasjoner eller diskusjoner.

Igjen vil jeg trekke frem diskusjonen i starten av fase 2 som særlig viktig.

(U)ngdommene (hadde) veldig mange ideer til scener og plot, derfor lot jeg denne biten gå frem til litt etter pausen. Jeg spurte i utgangspunktet etter ideer til scener som kunne ha en sammenheng med scenen som jeg har kalt «planen». (...) Ungdommene hadde ideer til denne scenen, men også til store deler av plottet. Etter denne runden hadde vi ganske mange post-its med ulike scener (07.01.19)

Her jobbet vi sammen og ungdommene kom med forslag til både temaer og handlingsforløp. På medvirkningsstigen tilsvarer dette nivå 3.

Ungdommene har altså laget det meste av handlingen selv, men jeg som dramaturg har gitt det hele form. Jeg har kombinert scener, lagt overganger mellom scener og satt alt i rekkefølge. Dette arbeidet ble gjort alene på lesesalen og foregikk stort sett i fase 3 og 4. Det er kanskje her problemet med at ungdommene mistet oversikten oppstår fordi jeg stort sett tar på meg denne jobben selv. Jeg kunne ha argumentert med at det lå en oversikt tilgjengelig for dem, men jeg mener det burde ha vært innarbeidet noen form for rutiner som sikret ungdommenes innsyn i utarbeidelsen av handlingsforløpet eller enda bedre, involverer dem i det dramaturgiske arbeidet. Fordi jeg velger å gjøre dette på egenhånd, vil jeg legge det dramaturgiske arbeidet til nivå 1 på medvirkningsstigen.

Vi ligger altså jevnt over ganske høyt på kunstnerisk medbestemmelse på et makronivå, med unntak av det dramaturgiske arbeidet. Jeg vil argumenter for at dramaturgi er et felt som krever veldig spesifikk kompetanse og at det dermed ikke ville være aktuelt for de fleste grupper å ha et for høyt nivå av medbestemmelse som utgangspunkt, men at det burde være mulig og ønskelig å øke medbestemmelse på også dette området.

At vi ligger høyt på kunstnerisk medbestemmelse og lavt på organisatorisk medbestemmelse står i motsetning til det Rørmark sier er typisk for Barne- og ungdomsorganisasjonene. Dette kan ligge i det faktum at devised teater har en flat struktur som utgangspunkt og det dermed er vanskelig å komme unna at ungdommene tar kunstneriske avgjørelser. Arbeidet Rørmark har gjort dekker et vidt spekter av organisasjoner og dermed ikke bare teater. Det kan for eksempel være gå an å tenke seg at barn og unge har mindre kunstnerisk medbestemmelse i et korps.

4.3.3 Veilederrollen

Rørmark nevner den anti-autoritære lederen som den ideelle ledertypen. Denne ligger midt imellom la-det-skure lederen og diktatoren. Jeg vil nå se nærmere på hvordan veilederrollen ser ut i min prosess og hvordan den gradvis endrer seg.

I fase 1 veileder jeg ungdommene i å utforske materiale og tema og legger til rette for øvelser som gjør at jeg kan være i en mest mulig veiledende funksjon. Jeg legger frem noen sitater fra utvalgte veiledningssituasjoner i fase 1:

Dette er fra post-it lapp tankekartet.

Det er en kaotisk prosess, men veldig nyttig. Jeg side-coacher underveis med nye forslag til måter de kan tenke på ordene, oppfordrer dem til å stjele ideer fra andres lapper og har diskusjoner med dem om temaet. Jeg gjør dette for å dytte enkelte i gang igjen når jeg ser at de har kjørt seg fast og for å dekke flest mulig vinklinger av ordene. (...) Jeg ba dem velge seg noen lapper fra vinduene de likte godt. (...) Når alle hadde funnet seg lapper satte vi oss ned og snakket om disse. (Logg – 05.11.18)

Dette er fra øvelsen Stillbilde-impro.

Jeg ba dem alle lage et stillbilde som skulle forestille noe relatert til grenser og respekt i par. Deretter gikk et par ut på gulvet og jeg spurte ungdommene «hva ser vi her?». Forslagene var ofte mange og detaljerte. (Logg – 03.12.18)

I fase 2 jobbet vi videre med materiale fra fase 1 i tillegg til karakterintervjuer. Loggen ble mest brukt til å dokumentere disse improvisasjonene i større detalj. Mitt arbeid her var å veilede dem i arbeidet med improvisasjoner, samtaler og karakterintervju. Jeg antyder at jeg i fase 2 lå nærmere la-det-skure veilederen fordi jeg unngikk å ta noe særlig kunstneriske valg selv om det tydelig var behov for det. Her var det for eksempel behov for å ta valg med tanke på ungdommenes bruk av stoler og bord for å få dette til å fungere som en teaterforestilling. Dette fikk konsekvenser for visningen i slutten av fase 2 som var oppstykket og preget av flytting av stoler og bord ut og inn på scenen.

I fase 3 gikk jeg gradvis over til å strukturere materiale og legge regi i de blå scenene. Her gikk jeg altså mer inn som fagperson og tok kunstneriske avgjørelser. Dette er særlig synlig i arbeidet med bildescenen der jeg har bestemt på forhånd hva scenen skal handle om og at det skal utføres med bevegelse, men lar det være opp til ungdommene nøyaktig hvordan det skal gjøres. På anslaget bestemmer jeg også hvordan det skal gjøres ved å gi ganske presise instruksjoner. Jeg skrev også en monolog til karakteren Mia og superhelt-scenen. Selv om materialet som ligger til grunn for disse scenene kommer fra ungdommen selv, bestemmer jeg hvordan materialet skal brukes.

I fase 4 holdt jeg fortsatt på med å strukturere materiale, men her øvde vi også inn og finpusset forestillingen.

Slik jeg ser det, er veilederrollen tydeligst i fase 1 og 2, som i en devised teater prosess kjennetegnes av å være åpne og utforskende. Veilederrollen forsvant gradvis i fase 3 da jeg begynte å ta større kunstneriske avgjørelser som regissør, og oppleggene går fra å være utforskende til å handle om innøving og strukturering av materiale. Fra fase 3 og ut, er det typisk at prosessen gradvis lukkes, hvilket ofte kjennetegnes av at rollefordelinger som tidligere har vært ganske løse, blir strengere og får tydeligere arbeidsoppgaver (Haagensen, 2018, s. 192 – 193). Ved inngangen til fase 3 oppsto det dermed et skift i mitt fokus og arbeidsoppgaver som fikk konsekvenser i graden av medbestemmelse. Sånn sett vil jeg si utviklingen i min rolle i produksjonen stort sett er typisk for faseinndelingen Haagensen beskriver.

Som Rørmark sier, er det å stille spørsmål en av veilederens viktigste verktøy (Rørmark, 1998, s. 24). Dette erfarte jeg også i praksis. Jeg tilpasset som nevnt noen øvelser der spørsmål som «Hva ser dere her?» var viktig for å få ungdommene til å selv utvikle temaer. For eksempel var åpne spørsmål viktig i øvelsene Stilbilde-impro og Frys/stafett-impro med twist. Det var også viktig å spørre om de like forslagene jeg kom med eller ikke som for eksempel da jeg skrev to scener og én monolog som ungdommene fikk delt ut. Dette var viktig for å sikre at jeg ikke tok store avgjørelser som ungdommene ikke var interessert i.

Etter å ha jobbet litt med modellene Rørmark presenterer, ser jeg noen svakheter. De fungerer godt for å kunne gi en pekepinn på nivået av medbestemmelse i en spesifikk situasjon, men det er vanskelig å få dem til å dekke nyansene i en slik prosess. Ofte er jeg usikker på hvilket nivå vi faktisk ligger på fordi det er så mange variabler i et slikt arbeid. For eksempel gir jeg ungdommene stort sett vetorett og lytter når de er misfornøyde med en løsning, som jo vil tilsi at de bestemmer og at alt jeg kommer med, bare er forslag. På medvirkningsstigen ligger dette likevel bare på nivå 2. Modellen dekker på denne måten ikke i hvor stor grad en leder lytter til ungdommene. Da jeg analyserte arbeidet med Bildescenen, scoret vi relativt høyt på medbestemmelsesmodellen. Det ble på forhånd gitt ganske strenge rammer for hva som skulle gjøres og hva målet for arbeidet var, men fordi vi modellen sier at vi ligger på nivå 3 kan dette indikere et kunstig høyt nivå. Et annet eksempel er at DUS fortsatt ville ha fått nivå 3 på medbestemmelsesmodellen uavhengig om de hadde gitt oss et tema eller ikke til tross for at dette ville innebære betydelig løsere rammer. Det er derfor viktig modellene leses i en større kontekst. Jeg ser sånn sett et potensiale for å misbruke disse modellene for å indikere et høyere nivå av medbestemmelse enn det som egentlig foreligger, men også for å gi et feilaktig inntrykk av et lavt nivå av medbestemmelse dersom man ikke ser disse i en større sammenheng.

Rørmark peker på en utfordring i sammenheng med veilederrollen og medbestemmelse: balanse (Rørmark, 1998, s. 21). Her peker han ut balansen mellom å legge nødvendige rammer og å bruke trygghet som unnskyldning for å utøve unødige kontroll og makt. Hvordan finner man balanse mellom å ta for lite avgjørelser og for store avgjørelser? Når trækker man som veileder på ungdommenes rett til medbestemmelse, og når burde man bidra med mer rammeverk og egen kompetanse? Hvilke områder bør jeg bestemme over? Selv har jeg kjent mye på dette. Det er ikke alltid helt lett å se når man gjør for mye og når man gjør for lite og denne balansen er hårfin. Jeg har kjent på mye usikkerhet rundt arbeidsfordelingen i prosessen. Hva er egentlig min arbeidsoppgave i en slik prosess og hva tilhører ungdommene? Rørmark sier her at balansen må overvåkes hele tiden og legger dette ansvaret til lederen (Rørmark, 1998, s. 17).

4.4 Retor - Designer

Jeg oppsummerer arbeidsoppgavene og målene til Retor og Designer kort. Retor og designer har samme mål, men ulike arbeidsoppgaver. Retor har et budskap som vedkommende ønsker å formidle best mulig til en bestemt målgruppe og aller helst få ønsket respons fra målgruppen. Retorens oppgave har et politisk formål. Designerens oppgave er semiotisk rettet og innebærer å kombinere ulike tilgjengelige semiotiske ressurser for å best mulig kommunisere mellom Retor og målgruppe. Designeren må vurdere hvilke tilgjengelige representasjonelle ressurser som er tilgjengelige og best egnet til retors behov. Designeren må velge disse ressursene og forme retors budskap så det treffer både retors intensjoner og interesser, og målgruppens interesser og tilgjengelige semiotiske ressurser. Retorrollen krever kunnskap om målgruppen, mens design krever kunnskap om de tilgjengelige sosiale ressursene (Kress, 2010, s. 49 - 50). Jeg anvender begrepene retor og designer som analyseverktøy for å se hvordan disse rollene ser ut i min prosess, hvilke interesser som vinner frem og påvirker produksjonen, hvem som designer hva og hvilke design som oppstår.

Rollene som retor, designer og målgruppe skifter ofte. I min prosess er det dermed mange retorer og designere med i bildet. Jeg vil nå kartlegge noen av de mest sentrale retorene og deres interesser på vei inn i prosessen før jeg går over til retorene og deres interesser i selve prosessen, hvilke av disse interessene som vinner frem og til slutt hvem som designer hva og hva disse designene er.

4.4.1 Retor

DUS er en viktig retor i denne prosessen. DUS produserer profesjonelle scenetekster, men har også de siste årene gitt oppgaven *Blanke ark* som kommer med et tema som for min produksjon var grenser og respekt. Hovedinteressene til DUS er å heve nivået på ungdomsteater i Norge, samt å være en plattform for ungdom der de får utrykke seg i felleskap i et scenerom og møte hverandre (DUS, 2019). DUS sendte med en pakke med informasjon og tekster om #metoo som ungdommene valgte å ikke se på. Kress ville da kanskje ha sagt at kommunikasjon ikke har oppstått fordi ungdommene velger å ikke ta imot og fortolke retorens budskap. Likevel startet spørsmålet om de ville ha informasjonen en lengre diskusjon rundt #metoo og DUS kan derfor sies å ha fått formidlet budskapet sitt likevel, i alle fall delvis. #Metoo er derimot ikke en nevneverdig del av forestillingen, men temaet grenser og respekt er sentralt. DUS ga oss også en del rammer for hvordan oppgaven skulle gjennomføres. Forestilling må for eksempel spilles på en scene. Dette utelukket for eksempel stedsspesifikt teater. De ga oss også en øvre og nedre aldersgrense å forholde oss til samt en maksimums grense for gruppestørrelse og lengde på forestillingen. Vår forestilling kan sies å være responsen på oppgaven fra DUS. I dette scenarioet er ungdommene og jeg målgruppen. Målgruppen tok her imot retorens budskap, fortolket dette og reartikulerte dette til et nytt budskap i form av en forestilling.

Jeg som retor hadde også med meg en del interesser inn i prosessen. Jeg hadde interesse for devised ungdomsteater og improvisasjon og prosessen bar tydelig preg av dette. Jeg valgte å legge min praktiske masteroppgave under DUS og jeg valgte ut

oppgaven *Blanke ark* på bakgrunn av disse interessene og ungdommene fikk dermed ikke være med på å bestemme om de ha en scenetekst som utgangspunkt eller om de ville jobbe med devised teater. Jeg var også interessert i ungdommenes historier og dette får konsekvenser for hvordan jeg leder gruppa og valgene jeg tar. Når jeg ser på interessene som er inn i bildet, er dette er altså ganske store valg som har blitt tatt før ungdommene i det hele tatt har blitt med i prosessen. Sånn sett har jeg allerede vunnet frem med enkelte av mine interesser allerede på vei inn i prosjektet. Jeg har også personlige interesser for å gjøre en slik produksjon i form av ønske om en god karakter, en mastergrad og ny kunnskap. Jeg er også interessert i at ungdommene skal få si det de vil med forestillingen. Sånn sett måtte jeg megle mellom tre målgrupper i denne prosessen: ungdommene i gruppa, ungdommene som ser på forestillingen og sensorene som setter karakter på mitt praktiske masterprosjekt.

Ungdommene i gruppa hadde nok også sine interesser for å bli med på et slikt prosjekt. Det er ikke samlet inn data om akkurat dette, men utlysningen for prosjektet lovet at ungdommene skulle få være med på å lage et stykke fra bunnen av og at de skulle få spille dette på den regionale DUS festivalen på Trøndelag teater. Det kan derfor tenkes at interessen for noen av dem ligger her, men antagelig ligger det mange flere personlige og faglige interesser inn i bildet fra dem også.

Fordi ungdommene hadde lav grad av medbestemmelse og dermed liten innflytelse på det organisatoriske, kan vi konkludere med at jeg er retor her. Dermed blir mine interesser gjeldende i planleggingen. Mine interesser for å gjøre det på denne måten lå i at det på dette tidspunktet så ut til å være den mest effektive måten å organisere på og var sånn sett godt ment, men som etablert, en bjørnetjeneste. Jeg er altså både retor og designer i arbeidet med organiseringen. Samtidig forsøker jeg å ivareta ungdommenes interesser til en viss grad, men fordi jeg ikke tilrettela nok for at ungdommene skulle få uttrykke sine interesser, vil jeg si at jeg mislyktes med dette.

I fase 1 og 2 hadde jeg som retor hovedinteresse i å få min målgruppe til å generere materiale og utforske tema. Dette gjorde jeg ved å designe eller velge øvelser som gjorde dette mulig og tilrettela for diskusjoner. Noen av disse øvelsene var for eksempel Frys/stafett- impro med twist, stillbilde-impro, objekt-impro, tenkeskriving, Tre ord-impro, Flyruter, Hot-seat/karakterintervju. Når jeg gir ungdommene oppgaver på denne måten er jeg både retor og designer fordi jeg ut ifra mine interesser velger ut og tilpasser øvelser til min målgruppe. I fase 3 lå mine interesser i å skape struktur og form i forestillingen og i fase 4 var jeg interessert i få finpusset og øvd inn forestillingen.

Jeg har tidligere konkludert med at ungdommene hadde stor grad av medbestemmelse i utviklingen av brennpunkt. Brennpunktet kan sies å være ungdommenes budskap. Med forestillingen ville de fortelle at det er flere sider av samme sak og valgte *Vi er alle helten i vår egen historie* som brennpunkt. Det videre arbeidet ble dermed gjort med dette brennpunktet som rettesnor og fikk konsekvenser for hvordan vi jobbet videre. Dette kan vi se i fase 2 blant annet da vi gjorde karakterintervju for å få innblikk i konflikten mellom karakterene Anette/Fredrik og Julie, men det kommer tydeligst frem i oppleggene som ble laget i fase 3 der det under mål/intensjon for dagen står for eksempel «Skape tekstmateriale som støtter/utforsker brennpunkt: «Vi er alle helten i vår egen historie»» (Logg – 10.02.19). Ungdommene hadde også stor grad av medbestemmelse i utviklingen av handlingsforløpet.

Jeg anser ungdommenes handlingsforløp og brennpunkt i kombinasjon som deres budskap.

Ungdommenes brennpunkt og handlingsforløp var helt sentralt i det videre designarbeidet. Dette brennpunktet og handlingsforløpet er svært synlig i den ferdige forestillingen og vi kan derfor si at ungdommenes budskap vinner frem.

Ved den ferdige forestillingen kan det se ut som at alle tre retorene, DUS, meg selv og ungdommene vant frem med sine interesser. Hovedinteressene til DUS er å heve nivået på ungdomsteater i Norge, samt å være en plattform for ungdom der de får uttrykke seg i felleskap i et scenerom og møte hverandre. Å heve nivået på ungdomsteater i Norge er en interesse som avhenger av mer enn bare vår produksjon, så her er vi bare en liten bit på veien, men målet om å være en plattform for uttrykk og møter mellom ungdom ble oppnådd. Her delte jeg og DUS interesser og vi kan begge si oss fornøyde med dette. I tillegg ønsket jeg meg et godt resultat på min eksamen og sier meg også fornøyd her. Forestillingen ble også godt mottatt av publikum og DUS selv. Jeg har også lært utrolig mye nytt både gjennom DRA3191 og DRA3192 og håper jeg og andre vil ha nytte av denne kunnskapen i fremtiden. Ungdommene vant også frem med sine interesser. De fikk være med på å lage en forestilling fra bunnen av og de fikk spille på Trøndelag teater og mer til.

4.4.2 Designer

Design hviler på muligheten for å ta valg. Man kunne ha valgt et modus fremfor et annet. Resultatet av disse valgene for å designe et budskap er stil. Muligheten for å ta valg er alltid forbundet med makt og kan man si at stil og politikk henger sammen. Kress sier også at estetikk er stilens politikk og at man med estetikk tilskriver målgruppen visse karakteristikk ved å vurdere hvem som vil like valgt estetikk (Kress, 2010, s. 28, 139, 173).

Jeg vil nå se på min rolle som designer av forestillingen. Forestillingens estetikk er minimalistisk og analog. Det er få elementer på scenen. Disse er bare de mest nødvendige og har hovedfunksjon som rekvisitter, men noen også som scenografi. På scenen står det et akustisk piano med et hvitt silketeppe drapert over. I løpet av forestillingen blir silketeppe tatt frem og brukt til flere formål. Det blir brukt til å vise skygger, det blir snurret rundt Fredrik, det blir brukt som superheltecape, det blir brukt som gulvteppe og til sist blir det brukt for å romme ungdommenes slåsskamp. Silketeppe kan dermed sies å ha stor affordans. Av rekvisitter blir det brukt mobiltelefoner, en sekk, en gitar og diverse alkoholflasker og ølbokser. Dette er alle objektene vi så som nødvendige for å fortelle ungdommenes historie. Valget av minimalistisk stil ble tatt for at det skulle være minst mulig distraksjoner og dermed fokus på ungdommenes historie.

I fase 2 besto handlingsforløpet av enkeltscener. Ungdommene hadde på dette tidspunktet mange idéer til historien samt et brennpunkt og jeg måtte dermed finne en struktur som best mulig fortalte denne historien. Jeg har tidligere etablert at de gule scenene i stor grad var ungdommenes domene, mens de blå scenene var mitt. Innføringen av de blå scenene ble gjort for å skape struktur og kontrast. De blå og de gule scene kan adskilles i hvilke modi som er valgt og hvordan disse brukes. De blå scenene bruker for eksempel en annen type lys i form av lommelyktene på mobilene. Disse er portable og skuespillerne kan flytte disse som de vil. Bruken av mobilene fører til at de blå scenene blir mer lyssvake og skiller seg fra de gule scenene i lysstyrke. Fargevalget, gult og blått, for å beskrive scenene var et forsøk på å speile dette.

Bildescenen bruker også lys og skygge i kombinasjon med bevegelse og pianomusikk for å skape en mystikk. Handlingen i denne scenen blir fortalt med bevegelse heller enn ved dialog som også er et skille fra de gule scenene. Denne scenen kunne også ha blitt gjort med dialog, eller til og med film, men her ble det valgt bevegelse av hensyn til estetikk og struktur.

De gule scenene er stort sett ungdommenes design og disse ble i stor grad utarbeidet i fase 1 og 2. Disse ble utviklet gjennom improvisasjon, øvelser og karakterarbeid og er mer lyssterke og dialogbaserte enn de blå scenene. De viser også gruppetilhørighet eller utenforskap ved plassering i rommet samt kostymering. Musikkgjengen blir også navngitt muntlig og spiller live musikk for å vise tilhørighet. Musikkgjengen har på seg t-skjorter med band logoer på, Gjengen har hvite topper og lyse jeans og Fredrik har hvit t-skjorte og lyse jeans, men også en stor grønn og blå jakke og et gult tørkle rundt hodet for å vise at han ikke hører til i noen av gjengene. Han står også stort sett for seg selv mens gjengene er organisert i hver sin gruppe. Her har de altså valgt flere ulike modi for å vise tilhørighet. Når gjengene eller Fredrik ikke er i spill, står de som oftest fortsatt på scenen og er ofte opptatt med mobiltelefonene og hverandre. Handlingen i de gule scenene kommer til syne gjennom dialog, bevegelse, gester og ansiktsmimikk. Mobiltelefonene er den viktigste rekvisitten i de gule scenene og mye av handlingen skjer inne på mobiltelefonene. Her kunne de ha valgt å vise skjermene via projektor og film, men det ble valgt å heller fortelle hva som foregår på skjermene via replikker. Målgruppen er godt kjent med hvordan Instagram fungerer og dette var derfor en fungerende løsning. Av hensyn til forestillingens minimalistiske og analoge estetikk, var dette også den beste løsningen fordi projeksjoner ville medført enda et element på scenen.

I scenen kalt planen blir karakteren Mia presset til å opprette en falsk Instagramprofil for å tulle med Fredrik. Gjengen later som at de er Benjamin som Fredrik er forelsket i. Publikum får ikke se skjermen og opprettelsen av profilen blir vist via gester og dialog. I denne scenen begynner de også å chatte med Fredrik fra den falske brukeren. Meldingene som blir sendt og svarene fra Fredrik blir «lest opp» og forekommer dermed som dialog. Det blir også brukt gester og ansiktsmimikk fra Fredrik for å vise hvordan han reagerer på meldingene han får og sender. Til slutt sender Fredrik et nakenbilde til den falske profilen. Dette blir heller ikke vist, men vist med reaksjoner på bildet fra Gjengen.

Designet av forestillingen inneholder både gule og blå scener og er dermed en blanding av mine og ungdommenes design. Det kan likevel se ut til at jeg står for designet av struktur, rekkefølge og valg av minimalisme, mens ungdommene designer rundt handlingen. Ungdommene beholder altså stort sett kontrollen over historien i forestillingen både som retorer og designere. Sånn sett har jeg nådd mitt mål om denne produksjonen som rom for ungdommenes historie. Fordi det er nettopp strukturen ungdommene mister oversikt over, kan det hende det var problematisk at jeg to meg av designet av struktur og rekkefølge.

5 Konklusjon

Mitt masterprosjekt har bestått av en praktisk del i form av en devised teaterforestilling av, med og for ungdom samt denne oppgaven. Forestillingen var en del av DUS og hadde eksamensforestilling på Trøndelag Teater 29.03.19. Gruppen besto av 11 ungdommer i alderen 13 – 20 år samlet sammen for dette prosjektet. Produksjonen ble delt i de fire fasene Haagensen presenterer (Haagensen, 2018, s. 184 – 185). I løpet av prosessen fikk jeg stadig større utfordringer med å holde ungdommenes interesse og motivasjon oppe etterhvert som de mistet oversikten over materialet og jeg begynte å ta større kunstneriske valg. Dette resulterer i at jeg ved utgangen av produksjonen endret problemstilling fra å handle om å gjøre improvisasjon mindre skummelt for ungdom til å handle om ungdommenes innflytelse på prosessen. I denne oppgaven har jeg i innledningen gitt bakgrunn for ungdomskultur og teater. Her ser et behov for arenaer som tar ungdom og ungdomskultur på alvor og ser dem som Beeings og ikke som «under utvikling». Jeg utpeker DUS som en arena som gjør en god jobb med dette, men stiller spørsmål ved hvordan man som teaterleder skal legge til rette for flat struktur. Etter dette legger jeg frem metodedesignet for prosjektet etterfulgt av en redegjørelse for relevant teori. Jeg legger så frem en grundig praksisbeskrivelse og perspektiverer denne ved hjelp av analyseverktøy fra Rørmark og Kress.

Jeg ser teorien og modellene fra Rørmark som særlig relevante for tilrettelegging av stor grad av medbestemmelse i en devised teaterproduksjon av, med og for ungdom. Bruken av modellene i samspill er godt egnet for å gi innsyn i grad av medbestemmelse i egen prosess, men jeg antyder at man forholder seg kritisk til eksemplene man velger ut for analyse og tar hensyn til konteksten.

Det er også nyttig å dele analyse av medbestemmelse i kategoriene kunstnerisk og organisatorisk medbestemmelse. Dette er med på å bringe frem nyansene. Høy grad av medbestemmelse på et felt utgjør ikke høy grad av medbestemmelse på et annet. Å dele det i disse kategoriene avdekket for eksempel at ungdommene hadde svært lav grad av medbestemmelse når det gjelder det organisatoriske. Jeg bruker også to av modellene i samspill og ser god nytte av dette.

Å involvere ungdommene i det organisatoriske er enormt viktig for å sikre høy grad av medbestemmelse fordi det organisatoriske i stor grad bestemmer hvilke kunstneriske valg som er tilgjengelig. På denne måten setter lav grad av organisatorisk medbestemmelse grenser for hvor høy grad av medbestemmelse man kan ha i en prosess. Det er også et viktig verktøy for å skape nærhet og eierskap til prosjektet og ikke minst oversikt over prosessen. I mitt prosjekt lå vi jevnt over på et lavt nivå av organisatorisk medbestemmelse. Deler av dette er fordi jeg så det som mest effektivt å planlegge på egenhånd, men også fordi jeg ikke så viktigheten av å involvere ungdommene i dette arbeidet. Etter å ha skrevet denne oppgaven ser jeg annerledes på dette og mener dette ville vært gunstig for prosjektet og ungdommene å delta i det organisatoriske arbeidet.

Vi ligger jevnt over høyt på kunstnerisk medbestemmelse på makronivå og mikronivå, med en gradvis nedgang fra fase 3 og ut på mikronivået etter hvert som

prosessen lukkes. Dette samsvarer med endringen i veilederrollen som går over til å bli regissør. Med denne overgangen begynte jeg å ta større kunstneriske valg, hvilket får konsekvenser for ungdommenes medbestemmelse. På et makronivå ligger vi høyt på medbestemmelse når jeg velger å analysere utviklingen av brennpunktet og handlingsforløpet, men jeg tok selv på meg arbeidet med å utarbeide rekkefølgen på scenene og strukturen.

Ved hjelp av teori og kategorier fra Kress diskuterer jeg hvilke retorer jeg finner i prosessen, hvilke interesser disse har samt hvilke interesser som vinner frem. Jeg konkluderer med at de fleste interessene i denne prosessen vinner frem.

I analysen av designerrollen ser jeg hvilke design som blir skapt av hvem og når. I denne analysen ser jeg på hvordan ungdommene designer de gule scenene og jeg de blå. Fordi de blå og gule scenene har ulik funksjon trekker jeg slutningen at ungdommene designer formidlingen av handlingen, mens jeg designer struktur, rekkefølge og valg av stil i forestillingen. Jeg antyder også at dette kan ha bidratt til at ungdommene mistet oversikten nettopp fordi jeg tar på meg dette arbeidet selv. Jeg ser også at ungdommene både gjennom retor og designerrollen holder kontrollen over historien og at denne tilhører dem.

I faseinndelingen ser jeg igjen trekkene Haagensen beskriver som typiske for hver fase (Haagensen, 2018, s. 188- 194). Her ser jeg særlig det som blir beskrevet som storming fasen som typisk finner sted i fase 3 som konsekvens av at arbeidsfordelingen redefineres. I vår prosess kan vi se dette fenomenet når jeg går over fra veileder til regissør og dermed tar større kunstneriske valg enn tidligere.

Rullen som materialbiblioteket fungerte ikke som det burde. Materialbiblioteket er viktig for å holde oversikt over materialet som blir generert. Fordi ungdommene mister oversikten over materialet, er det tydelig at dette ikke fungerte. En av årsakene til dette kan være at jeg stort sett velger å notere på lappene selv og at ungdommene dermed ikke er engasjerte i innsamlingen av materiale. Det kan også ligge noe i selve systemet, men dette må utforskes nærmere. Den er heller ikke spesielt verdifull som dokumentasjon fordi alle lappene er i notatform og man dermed må ha vært med på prosessen selv for å få innsikt.

6 Referanser

- Aune, V. (2013). *Teater med barn og unge : en studie av Barne- og ungdomsteatret ved Rogaland teater*. Oslo: Akademika.
- Dawson, K. & Kelin, D. A. (2014). *The reflexive teaching artist : collected wisdom from the drama/theatre field*. Bristol, UK: Intellect.
- DUS. om oss. Hentet 31/03 2020 fra <https://dus.as/om-oss>
- DUS. (2018). Blanke Ark 2018/2019. Hentet fra <https://dus.as/dramatikere/25>
- DUS. (2019). Innspel til barne- og ungdomskulturmeldinga 2019. Hentet 17.06 2020 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/c482542984cc47a9bd0be14d55184c6b/dus---den-unge-scenen.pdf>
- Fabularium. OM FABULARIUM. Hentet 05.05 2020 fra <http://www.fabularium.no/om-fabularium/folk/lene-helland-ronningen/>
- Graham, S. & Hoggett, S. (2014). *The Frantic Assembly book of devising theatre* (Second edition. utg.). London: New York Routledge.
- Haseman, B. (2006). A Manifesto for Performative Research. *Media International Australia, Incorporating Culture & Policy*, (118), 98-106.
- Haagensen, C. (2018). Gruppeprosesser og faseinndeling i egenskapt teater. I V. Aune & C. Haagensen (Red.), *Teaterproduksjon. Ti produksjonsetetiske innganger* (s. 179-198). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
<https://doi.org/https://doi.org/10.23865/noasp.43.ch7>
- Kress, G. (2010). *Multimodality : a social semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge.
- Kress, G. & Van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal discourse : the modes and media of contemporary communication*. London: Arnold Hodder.
- Nelson, R. (2013). *Practice as research in the arts : principles, protocols, pedagogies, resistances*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Regjeringen. (2018a). *Kulturens kraft*. Regjeringen.no. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/9778c28ab1014b789bbb3de0e25e0d85/nn-no/pdfs/stm201820190008000dddpdfs.pdf>
- Regjeringen. (2018b). *Meld. St. 8 (2018–2019) (8)*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-8-20182019/id2620206/>
- Regjeringen. (2019). Bakgrunn of mål for arbeidet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/kultur-idrett-og-frivillighet/innsiktsartikler/arbeidet-med-barne--og-ungdomskulturmelding/bakgrunn-og-mal-for-arbeidet/id2639718/>
- Rønning, B. (2018). ODA: Opplevelsesbasert Dramaturgisk Analyse - fra tekst til regikonsept. I V. Aune & C. Haagensen (Red.), *Teaterproduksjon. Ti produksjonsetetiske innganger* (s. 127-154). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Rørmark, B. & Aamann, K. (1998). *Fra leder til veileder* (bd. nr 5-1998). Oslo: Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner.
- Sandvik, O. M. (1943). Østerdalsmusikken. I. Oslo: Tanum.
- skolesekken, D. k. Mål og prinsipper. Hentet 30.03 2020 fra <https://www.denkulturelleskolesekken.no/forside/om-dks/om-dks-mal-og-prinsipper/>

- Trondheim-Kommune. Fagplaner. Hentet 30.03 2020 fra
<https://www.trondheim.kommune.no/org/oppvekst/skoler/trondheim-kulturskole/fagplaner/>
- Ulvund, M. (2012). Ekkoteater : praksisledet forskning innenfor et performativt paradigme. I(s. 51-75). Trondheim: Akademika, cop. 2012.
- Van de Water, M. (2012). *Theatre, youth, and culture : a critical and historical exploration*. New York: Palgrave Macmillan.
- Waagen, W. (2013). Kunstfaglige læringsprosesser. I M. Bakken & S. B. Hommersand (Red.), *Barn, kunst og kultur* (s. 175 - 185). Oslo: Universitetsforl.

7 Vedlegg

7.1 Logg

29.10.18				
Mål/intensjon for dagen: Bli kjent med hverandre, styrke samholdet, skape en trygg gruppe, begynne å jobbe med ordene «Grenser» og «respekt».				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk	X	For å bli kjent, vite hvor de andre er i dag, for å lande i rommet, for å ha en fast felles start, for å legge fra seg dagen.	Jeg synes dette fungerte fint, selv med de nye. De var åpne om dagen sin selv om de ikke kjente hverandre så godt. Vi ble litt kjent med hverandres skoledag. Jeg delte også min egen dag med dem fordi jeg synes det er rettferdig at jeg også er med på å dele noe, det gjør at det er mindre skille mellom meg og dem.
1745	Info/spørsmål Oppmøte i mars	X	Så alle har fått samme informasjon og har fått mulighet til å stille spørsmål.	Veldig lite spørsmål foreløpig
1800	Oppvarming: Hi-ha-ho	X	Fokus, stemme	De nye hang seg fort på denne. Det var morsomt med flere.
1815	Bestemors nøkler	Nøkler	Lek, moro, felleskap, oppvarming av kropp, samarbeid.	I begynnelsen var denne leken veldig vanskelig. Vi brukte kanskje 15 min på første runde. Etter hver fant vi en teknikk på det som gjorde at vi kunne bli ferdig med en runde på 2 min. Vi fant ut at det er mer effektivt å skli den langs gulvet

				og så kaster alle seg ned og later som at de har den. Vi ble altså litt bedre på å samarbeide.
1835	De nye får komme med forslag til lek	?	For at de nye skal få komme til ordet, for å bli kjent	Her lot jeg de som hadde forslag komme med dem før vi sammen ble enige om å leke «psykolog». Det er en bli kjent lek der man velger seg en person i rommet som man er. Psykologen stiller spørsmål som «Hva er favorittfargen din?» «Hva gjør du på fritiden?» og svarer man feil må alle prøve å si «psykolog» samtidig. Målet er å gjette hvem som er hvem. Dette var en veldig tidkrevende lek fordi vi ikke kjenner alle så godt, så vi brukte 35 min på dette, men alle hadde det gøy, så jeg lot det gå.
1900	Navne lek Navn + dyr + lyd	X	Så de får lære hverandres navn. Bli kjent	Grunnen til at jeg satte navneleken så seint i programmet, er for at de skal bli kjent med hverandres ansikter og personlighet først. Min erfaring er at det er lettere å sette navn på noen man kjenner litt.
1920	Pause	X		
1925	Tankekart 1 per ord: Grenser, Respekt	A4 ark, blyanter	Kartlegge hvilke ord som er viktig for den enkelte.	Dette gikk ikke så bra. De hang seg veldig opp i at de ikke kom på noe å skrive. Det ble mye prating. Likevel synes jeg vi

				<p>fikk en del fine ord. Jeg forklarte dem at jeg valgte å gjøre det på denne måten fordi det er bedre at man får jobbet litt med ordene på egenhånd før man snakker om det i plenum fordi man har en tendens til å låse seg til 1 tolkning av ordet hvis man begynner å snakke i gruppa. Alle slenger seg på den første tolkningen og målet her var å åpne opp for ordene.</p>
X	<p>Vi samles og ser på hverandres tankekart og setter strek under det vi synes er viktig</p>	Blyanter	<p>Få inspirasjon fra hverandres materiale, få et felles eierskap til materialet, se hva som er viktig for oss. Begynne å finne brennpunkt.</p>	<p>Fordi det ikke gikk så bra med tankekartene, måtte jeg legge dette til side. Dette er en gruppe hvor diskusjonen går relativt lett, så jeg valgte å åpne en dialog med dem om tankekartene og hva de tenker om ordene. Jeg nevnte at ordene fra DUS kom med mye informasjon om #metoo og spurte hva de følte om dette emnet. De fleste følte at media har ødelagt noe som var ganske fint og viktig og at #metoo nå var blitt en spøk. Hvis man klemmer vennen sin kan de feks. Svare «Metoo!». De synes det er utrolig trist at man må være forsiktig med å ta på hverandre og at noen til og med unngår</p>

				kroppskontakt fordi de er redd for å bli stigmatisert. De mener dette særlig er vanskelig for menn.
X	Strategi, mål, hindring	To stoler	For å få en felles forståelse av termene: strategi, mål og hindring. Begynne med en enkel improvisasjonsøvelse.	x
2015	Avslutning: Spørsmål, utsjekk	X	Få svar på det de lurer på, sjekke hvordan dagen har vært for alle, felles avslutning.	x

Refleksjon:

Jeg kjenner veldig på at jeg har kort tid til å gjøre dette. De første ukene må jeg fokusere på å integrere de nye i gruppa. De «gamle» var heldigvis veldig positive til å få med flere mennesker i gruppa og har vært utrolig snille med de nye. Jeg må også begynne å åpne opp for temaet. Jeg tenker foreløpig at det er rett å bruke de to første øvingene på dette. Både for å peile oss inn på stykket vi skal lage og for å skape en gruppe hvor aktørene er mest mulig komfortable med hverandre. Etter dette må vi begynne å generere materiale og jeg tenker vi holder prosessen åpen til rett over jul.

Metoo diskusjonen: Jeg var i utgangspunktet veldig skeptisk til å jobbe med dette emnet. For meg føles dette som noe vi voksne vil at ungdommer skal mene masse om og jeg var engstelig for at de skulle være redd for å si sin ærlige mening. Jeg følte også at dette var et emne som var veldig oppbrukt. Dette var også ungdommene enige i. De er veldig lei diskusjonen, men samtidig så jeg at det var engasjement for hvordan vi forholder oss til temaet i dag. Jeg så sinne og jeg så sorg. De var sinte og lei seg fordi dette i utgangspunktet hadde vært en viktig hendelse som gjorde det lettere for andre å snakke om sine møter med overgrep og som nå var blitt en spøk og noe man gjorde litt narr av. De var også lei seg for at dette har gjort at terskelen for medmenneskelig kontakt har økt. De sa også at de var sinte fordi det hadde blitt en konkurranse om hvem som hadde det verst. Kanskje har vi et brennpunkt for forestillingen i #metoo likevel. Kanskje ikke sånn som det var ment da det først oppsto, men som det fremstår for ungdommene i dag.

Jeg har stor tro på at dette blir en god gruppe. De virker allerede ganske trygge på hverandre og er flinke til å la hverandre komme til ordet. De er også ivrige på å bidra og sier sin mening. Det er litt motstand i dem og de utfordrer meg og det synes jeg er fint fordi det er så viktig for meg at de tørr å si sin mening. Ellers kan jeg jo bare skrive stykket selv. Jeg vil at de skal få sagt det de vil med dette stykket og at de ikke sier det de tror at jeg vil at de skal si.

05.11.18

Mål/intensjon for dagen: Bli bedre kjent/ Åpne for ordene «Grenser og respekt»/begynne på gulvet.

Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X	Felles oppstart. For å lande fra dagen. For å bli kjent med hverandre. For at alle skal få ordet.	Fine og ærlige historier om hverdagen. De er også flinke til å lytte til hverandres historier.
1745	Frukt salat	Stoler	For å bli kjent med hverandre og for å bli varme i kroppen.	God oppvarming!
1800	Hi-Ha-Ho/omvendt kommando	X	Fokus øvelse.	Jeg lot dem velge mellom Hi-ha-ho og omvendt kommando som begge er fokusøvelser. Det var stor entusiasme for omvendt kommando så vi tok flere runder med dette. De jobbet godt og konsentrert. Alle fant ulike teknikker for å klare oppgaven.
1815	Tre ting	X	For å løsne opp i spontaniteten før tankekartet	Det var viktig at vi fikk løsnet opp før tankekartoppgaven. Noen synes denne leken er litt vanskelig og bruker mye energi på å være morsomme eller å si ting som gir mening. Jeg tror jeg må instruere denne en gang til hvis vi skal bruke den mer. Kanskje hjelper det å øke tempoet.
1825	Post-it tankekart	Post-it lapper	For å åpne opp for temaet. For å starte dialog.	Denne øvelsen virket kjempe fint. Jeg skulle ha gjort dette sist gang. Fra forrige runde visste jeg at denne øvelsen var en suksess, men valgte likevel å starte med individuelle tankekart sist mandag. De individuelle tankekartene var veldig lite populære sist også, men vi fikk likevel mye ut av dem. Det gjorde vi ikke denne gangen. Post-it tankekartet fungerer kjempefint og det er veldig gøy for alle. Alle får utdelt en bunke med lapper som de skriver ord på som de mener henger sammen med Respekt og Grenser og limer

				<p>de på en stor flate. Vinduer og speil er bra til dette, så lenge de er store nok. Det er en kaotisk prosess, men veldig nyttig. Jeg side-coacher underveis med nye forslag til måter de kan tenke på ordene, oppfordrer dem til å stjele ideer fra andres lapper og har diskusjoner med dem om temaet. Jeg gjør dette for å dytte enkelte i gang igjen når jeg ser at de har kjørt seg fast og for å dekke flest mulig vinklinger av ordene. Vi brukte rundt 300 post-its som vil si et gjennomsnitt på 30 lapper hver. Vi brukte all tiden frem til kl 19 på dette og fylte store deler av ISAKs vinduer. Fordi vi hadde brukt så mye tid på dette, måtte jeg tilpasse opplegget litt. Jeg ba dem velge seg noen lapper fra vinduene de likte godt. Ikke alt som er hengt opp er like relevant for alle. Dette tok litt tid på grunn av mengden lapper. Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt at jeg skulle velge meg noen lapper, men ble oppfordret av ungdommene til å gjøre det. Når alle hadde funnet seg lapper satte vi oss ned og snakket om disse.</p>
	<p>Samtale: Hvilke(t) tema(er) er viktig(e) for oss?</p>	X	<p>For å nærme oss et brennpunkt.</p>	<p>Vi gjorde dette etter pausen. Vi gikk runden rundt og diskuterte de ulike lappene folk hadde valgt seg. Det virker som om de er interessert i de sosiale aspektene ved grenser og respekt, så det kan være fint å teste ut litt rundt dette neste gang. Vi brukte de siste 20 minuttene på å snakke om hva vi kunne tenke oss å teste ut, samt en rask kartlegging</p>

				av ulike ferdigheter. De fleste kan gjerne både danse og synge på senen i grupper.
1900	Pause (15 min)	X	X	Noen av jentene hadde hatt scenekamp på skolen og lærte hverandre det. Morsomt!
1915	Frantic: Flyruter	Lydanlegg	For å begynne å teste ut en fysisk inngang.	X
	Visning av det vi har jobbet med.	X	For å se om det er noe av dette vi kan videreutvikle	X
	Kontaktimpro		Fysisk inngang	X
	Visning			X
2015	Utsjekk	X	Felles avslutning. For å kunne gi tilbakemelding på dagen.	De var fornøyde med opplegget og hadde hatt det fint. Noen sa de synes det er en fin gruppe med kule folk og at de liker godt å være der. Jeg er enig. Jeg synes også det er veldig hyggelig når de forteller at dagen deres blir bedre av å være på øving. De gleder seg til å komme seg på gulvet og begynne å lage noe. Det gjør jeg og.

Refleksjon: Vi rakk ikke igjennom halve opplegget. Det var synd, men arbeidet med tankekart hadde absolutt første prioritet i denne delen av prosessen og fordi dette fungerte fint i gruppa valgte jeg å endre opplegget for å få mest mulig ut av tankekartet. Vi fikk dermed gjort en grundig åpning av ordene og jeg sier meg fornøyd med dette. Vi har ikke funnet noe brennpunkt, men det var heller ikke målet for i dag. Vi har satt i gang en tankeprosess som vi kan ta frem igjen senere. For eksempel kan det være fint å ta på seg disse brillene når vi skal ha visning av arbeidet for hverandre neste gang. Neste gang vil jeg ut på gulvet og teste ulike innganger. Det kan være fint å starte med det vi ikke rakk denne gangen.

Jeg er fornøyd med dagen og føler at vi har fått gjort mye viktig grunnarbeid. Jeg synes også det var godt å se at arbeidet med et felles tankekart fungerte godt. Jeg har som sagt gjort det en gang tidligere med godt resultat og tenker etter å ha gjort det en gang til med like godt resultat at jeg skal ta med meg denne teknikken til videre arbeid.

Jeg klarer ikke helt å legge fra meg diskusjonen vi hadde sist gang om metoo og hva den gjør med terskelen for kroppskontakt. Det er også flere i gruppa som reagerer sterkt på denne diskusjonen. Vi snakket også om at terskelen i utgangspunktet var ganske høy i Norsk kultur. Jeg har lyst til å jobbe litt videre med dette og derfor hadde jeg i utgangspunktet tenkt at det kunne være lurt å starte med en fysisk inngang til

materialet. En fysisk inngang passer generelt godt til fokuset på det sosiale aspektet ved grenser og respekt.

Jeg gleder meg til å komme meg på gulvet neste gang

12.11.18				
Mål/intensjon for dagen: Begynne å samle ideer til scener gjennom arbeid på gulvet				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X	Lande fra dagen. Felles start	
1745	Alternativ stollek	11 Stoler	Oppvarming. Samarbeid	God oppvarming
1800	Omvendt kommando/Hi-ha-ho	X	Fokus	De liker omvendt kommando godt. De syns også det er gøy når de får styre hverandre
1810	Frantic: Flyruter	Lydanlegg	For å begynne å teste ut en fysisk inngang.	Vi var oddetall i dag, så vi endte opp med grupper på 2, 2 og 3. Denne øvelsen er best med 2 stk, men den fungerte ganske godt med 3 stk også. De hadde litt problemer med å finne ut hvordan de skulle gjøre det med øyekontakt, men det gikk fint likevel. Ellers gikk det fint med gjennomføringen og ungdommene hadde det gøy. Det ble litt mer venting på grunn av gruppen med 3, men vi ble fortere ferdig med dette enn jeg hadde tenkt. Derfor tok vi pause 1850-1905 i stedet.
1900	Pause (15min)			
	Visning av det vi har jobbet med for hverandre	Papirrull? Post-its Penn	For å se om det er noe av dette vi kan videreutvikle	Jeg var litt spent på akkurat dette fordi jeg var usikker på om ungdommene klarte å slippe seg fri og komme med forslag til hva de ulike koreografiene handlet om. Etter at første gruppa med 3 var ferdig med å vise, spurte jeg hva slags situasjon eller følelse de så. Noen så mobbing, noen så de så en form for konflikt, noen så usikkerhet på hverandre. «Kan vi stole på hverandre» sa

				<p>noen. I neste gruppe (2) hadde de valgt nesten de samme flyrutene bare forskjøvet. Ungdommene så igjen noen form for konflikt mellom dem, noen så forbudt kjærlighet, elsk hat. Jeg endret musikken til noe litt raskere for å se hva dette gjorde. Konflikten ble mye tydeligere. Jeg endret musikken igjen til noe roligere og mer «romantisk». I tillegg endret jeg tempo og blikk på et par bevegelser. Dette gjorde at forbudt kjærlighet ble mer tydelig. Ungdommene synes det var interessant at musikken hadde så mye å si for hva man så. Den siste gruppa (2) så alle noen form for omsorg, den vanligste kommentaren var at det var snakk om 2 søstre der den eldste var veldig omsorgsfull mot den minste og den minste så opp til den største.</p>
	Kontaktimpro	X	Fysisk inngang	<p>Denne øvelsen var vanskelig å få til. Igjen ble det en gruppe med 3 stk. Og det ble rett og slett for vanskelig. Tendensen ble da at de holdt hverandre i hendene. Det andre paret hadde også problemer og endte stort sett opp med å stå rygg mot rygg. Det siste paret klarte seg fint. De begynte å utforske hvordan de kunne bevege seg sånn at det var en slags grense mellom dem som de hadde kontakt gjennom, men ikke beveget seg over. Det var interessant å se på. Jeg gikk inn med forslag til hvordan de kunne løse ideen sin og vi holdt på med dette en liten stund mens de andre gruppene så på. Noen kommenterte at de så ut som</p>

				at de aldri har opplevd kroppskontakt før. Det var en interessant kommentar. Kanskje vi kan bruke det til noe seinere.
	Visning			X
(Hvis tid)	Øyekontakt øvelse	X	For å undersøke hvordan temaet kan vises med øyekontakt	<p>Dette synes ungdommene var veldig interessant å jobbe med. Jeg lot dem holde på en stund på egenhånd. Denne øvelsen gikk ikke ann å gjøre i treergruppa, så jeg og en av ungdommene sto på utsiden og diskuterte hva vi så og her oppsto det flere interessante situasjoner som vi stoppet opp og viste/utforsket i plenum. Det første paret vi tok frem så det ut som at partner A var livredd partner B. Særlig når A gikk bakover og til siden. Jeg ga A derfor instruksjon om å bare gå sidelengs eller bakover helt til A var tom for gulv. Dette ble en kjempe skummel situasjon. Partner A fikk mindre og mindre plass å bevege seg på og havnet til slutt i et hjørne. Kanskje vi kan bruke dette til noe. Vi prøvde også å endre hvem som ledet for å se hva det gjorde, men konkluderte med at det hadde størst effekt når A ledet og B fulgte etter nettopp fordi det var skummelt at B fulgte etter. I neste runde byttet vi par. Jeg ba dem utforske avstand mellom partnerne. Alle gikk da lengre fra hverandre, så jeg ba et av parene om å gå mye nærmere hverandre. Dette paret så ut som om de var på ball sammen, men ikke turte å ta på hverandre. Noen av Ungdommene mente at partner A «yppet» med partner B.</p>

				Det siste paret jeg tok frem hadde fått litt dreisen på det og var usikre på hvem som ledet til enhver tid. De beveget seg også mye raskere og friere enn de andre og sirklet hverandre. Det så ut som om de skulle til å sloss. Det er interessant at en så enkel øvelse kunne skape så mange ulike situasjoner.
2015	Utsjekk			Ungdommene syntes det hadde vært en fin dag og at det var godt å komme i gang med noe som kunne bli til scener.
Refleksjon: Det var godt å komme seg på gulvet.				

26.11.18				
Mål/intensjon for dagen: Jobbe med karakterer og situasjoner				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X		
1745	Bestemors nøkler	Nøkler	Oppvarming	Vi gjorde heller «bunny bunny»
1800	Tre endringer/ omvendt kommando	X	Konsentrasjon	De valgte tre endringer og synes dette var kjempe gøy.
1815	Gå	X	Kjenne på fysiske egenskaper	Her prøvde de ut ulike grader av å ha mye/lite grenser og mye/lite respekt for andres grenser. Noen låste seg til en grad ganske fort, mens andre lot dette være veldig åpent frem til festen.
1825	Hils på de andre	X	Hvordan reagerer karakterer med mye lite grenser/respekt på hverandre.	Her ble kontrasten mellom mye/lite grenser veldig stor, med de med mye grenser som nekter å håndhilse og heller vil vinke til hverandre,

				mens de med lite grenser vil klemme alle.
1830	Fest	Høytaler	Se på interaksjon mellom karakterene	Kontrasten fortsatte her og det ble en gjeng med «wallflowers» på hver sin kant av rommet med en liten gjeng som festet vilt i midten. De med lite grenser prøvde å få med seg de med mye grenser ut å danse uten å få noen god respons på dette.
1840	Hot seat	X	Bli kjent med karakterene individuelt	Dette ble veldig interessante intervjuer. De jobbet veldig fint med dette. Her fikk vi nyansert karakterene mer.
1900	Pause	X		
1915	Line-up	X	Bli kjent med karakterenes meninger	Her stilte karakterene seg opp etter hva de mente om et emne og må forsvare sin posisjon.
1930	Impro tid!	?	Se karakterene i situasjoner. Få ideer til scener.	Vi gjorde en improøvelse der karakter A har som mål å få karakter B til å flytte seg. De blokkerte hverandre mye her, men poenget var å vise dem «Mål» og «strategi» og dette forsto de fort. Det var også spennende å se

				dem på gulvet to og to for første gang. Vi tok også med en mer fri impro på slutten hvor vi valgte et sted. Dette ble veldig på tampen og vi fikk ikke så mye annet ut av dette enn å se hvordan karakterene tilpasser seg hverandre.
2005	Notater	Post-its	Samle opp det vi har gjort i dag.	Fikk post-its med alle karakterene på. Hurra!
2015	Utsjekk			De var glade for å få improvisere.

Refleksjon: Ungdommene har siden starten ønsket seg improvisasjon, så jeg ville etterkomme dette ønsket. Det fikk mange fine karakterer, men vi hadde ingen situasjoner å bruke det til enda. Vi rakk heller ikke så mye impro fordi vi brukte mye tid på å lage karakterer. Vi gjorde en improøvelse med karakterene der de måtte få motspiller til å forlate benken slik at de selv kan ta den. Denne øvelsen er god for å illustrere mål og strategier som er viktig at de er kjent med når vi skal jobbe senere. Jeg kjenner på at jeg skulle ønske vi brukte dagen på å jobbe videre med frantic øvelser og begynne på viewpoints slik jeg i utgangspunktet hadde tenkt og tror vi skal gå tilbake til dette neste uke. Jeg tror det er lurt å gå tilbake til dette fordi en kroppslig inngang passer godt til temaet grenser og respekt. Karakterene vi lagde i dag var basert på temaet. Noen hadde mye grenser, andre veldig lite, noen respekterte andres grenser mye og andre veldig lite. Det interessante var at dette resulterte i to veldig distinkte grupper karakterer. Noen var veldig ekstroverte og andre veldig introverte. De introverte hadde typisk mye grenser, men de ekstroverte hadde typisk veldig lite grenser. Interessant.

I tillegg må jeg få introdusert post-it systemet for dem slik at de ser fremgangen de gjør. Foreløpig virker nok dette arbeidet veldig fragmentert og det å henge opp post-its med kladder av scener og karakterer og lignende gjør at man både har oversikt over hva man har å jobbe videre med og man ser fremgangen man gjør. Dette systemet var det Lene Helland Rønningen som viste oss på DUS-seminaret i Stavanger og jeg synes det er genialt. Det er lett å flytte på, legge til eller fjerne lapper. I tillegg har man alt på samme sted. Kjempe lurt!

Til neste gang: Introduser post-it systemet. Gå tilbake til frantic/viewpoints. Kanskje inkluderer litt impro også, så de får øvd seg litt på det. Kanskje en aksepteringsøvelse kan være lurt

03.12.18

Mål/intensjon for dagen: Lage skisser til scener				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X		
1745	Vise post-it systemet + idémyldring	Post-its	For å skaffe oss en felles oversikt over materialet. For å komme med ideer til materiale vi kan teste ut.	
1800	Dører	X	Fokus, oppvarming, samarbeid	Noen syntes dette var veldig gøy, mens andre synes det ble kjedelig. De ble i det minste gode og varme
1815	Stillbilde-impro	?	Lage skisse til scener	Denne øvelsen fungerte kjempe fint og var veldig populær. Jeg ba dem alle lage et stillbilde som skulle forestille noe relatert til grenser og respekt i par. Deretter gikk et par ut på gulvet og jeg spurte ungdommene «hva ser vi her?». Forslagene var ofte mange og detaljerte. I felleskap og i dialog med paret på gulvet valgte vi ut et av forslagene som paret spilte ut som en improvisasjon. De mest detaljerte forslagene dekket store deler av handlingen. Altså ikke bare hva som skjer i det fryste øyeblikket, men hva som skjer både før og etter stillbildet. Dette gjorde improvisasjonen lettere å spille ut i tillegg til at presset for å være kreativ blir fordelt utover hele gruppa og ikke bare på paret på gulvet. Dette er også en øvelse som krever lite tid til forberedelse, så man får gjort mange scener på kort tid.
1845	Skriv ned skissene på post-its	Post-its		Jeg fant ut at det var bedre at jeg noterte underveis, så jeg gjorde det.

1900	Pause	X		
1915	Tenkeskriving	Ark + penn/blyant	Lage skisse til scener	Vi startet med 5 min tenkeskriving. Etter dette byttet de tekster og jeg fikk dem til å markere setninger eller ord de likte fra tekstene. Disse ble brukt til å lage en kort scene hvor de måtte bruke noen av ordene som materiale. De gikk sammen i par for å forberede improvisasjonen. Noen prøvde igjennom også. Jeg måtte gå rundt og hjelpe noen, mens andre klarte seg godt på egenhånd og fikk være i fred. Det ble noen veldig fine scener.
1950	Visning	X		
2010	Skriv ned skissene på post-its	Post-its		
2020	Utsjekk	X		Jeg ble overrasket over den gode responsen på arbeidet med impro i dag. De som har uttrykt engstelse ovenfor impro sa de hadde hatt det gøy med det og at det ikke var like skummelt som de hadde trodd.
<p>Refleksjon: Ungdommene jubler hver gang jeg sier at vi skal jobbe med impro. Noen jubler selvfølgelig høyere enn andre og jeg skjønner de som synes impro er vanskelig veldig godt. Det kan være en utfordring å miste kontrollen for noen, man har ingen kontroll over den andre skuespilleren og når man har uendelige muligheter, kan det være en utfordring å ta et valg på flekken. Impro er veldig krevende og en god improvisasjon er vanskelig selv for de mest selvsikre. Det blir fort mye blokkering og kansellering og det krever erfaring å unngå dette. Kanskje burde vi ha hatt et kurs i akkurat dette i begynnelsen, jeg tror noen hadde hatt stor nytte av det. Samtidig er det nok ikke der problemet ligger for de fleste. Problemet er at det er tusen muligheter og dermed vanskelig å komme på noe. Dette kan ha noe med «decision paralysis» å gjøre. Med en gang vi begynner å snevre ned valgalternativene for vedkommende, løser det. Improvisasjon uten ord pleier å være mye lettere enn med.</p> <p>I jazz snakker man om «grader av improvisasjon». Her er det snakk om fire grader der grad 1 er å spille ei låt etter noter, mens grad 4 er fri improvisasjon.</p>				

10.12.18				
Mål/intensjon for dagen: Jobbe med impro for å lage skisser til scener				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X		

1745	Gruppe-ja!	?	For å bli varme, løsne opp kreativiteten, åpne opp for forslag fra alle.	Dette gikk ikke bra. Grappa var skikkelig ufokusert i dag og dette var nok en litt heftig start. Jeg delte dem i to grupper og den ene grappa ble liggende på gulvet. Den andre grappa så ut som at de hadde det gøy.
1805	Omvendt kommando/hi-ha-ho	X	Konsentrasjon	Dette var også vanskelig i dag. Noen jobbet fint, mens halvparten tullet og bråkete.
1815	Tre ord - impro	?	For å lage skisser	Noen av disse scenene ble veldig bra mens andre tullet igjen. Jeg måtte gå rundt og hjelpe de fleste.
1825	Visning + skriv lapper	Post-its + pen	For å lagre skissene	
1840	Pause	X	X	Jeg skjønnte at det ikke nyttet å la dem jobbe på egenhånd i dag, så jeg endre opplegget etter pausen.
1855	Bæ bæ lille lam	?	For å lage skisser	
1915	Visning + skriv lapper	Post-its + pen	For å lagre skissene	
1930	Brudd på stereiotyper	?	For å lage skisser	
Hvis tid:	Stafett/frys-impro med en twist	?	For å lage skisser	Jeg valgte å gjøre denne øvelsen fordi alle var samlet hele tiden og man skulle jobbe på gulvet et par om gangen. De andre øvelsene måtte de gå ut og

				forberede en improvisasjon sammen og det var ikke aktuelt i dag. Vi fikk laget mange scener med denne øvelsen og holdt på med den helt til vi sluttet. Det ble noen veldig fine scener, særlig om nettmobbing og gruppepress som alle var enige om at var veldig bra.
2020	Utsjekk + rydding	X		
<p>Refleksjon: I møtet med veileder i dag, dagen etter dette opplegget, nevnte jeg en av scenene vi jobbet med der en av jentene prøver å overtale en av de andre jentene til å lure ei av jentene til å sende dem nakenbilder ved å late som om de er en gutt hun liker. Denne scenen syntes vi var veldig interessant og gruppa reagerte tydelig på den. Dette gjorde at vi kom innpå temaet «Mobbing i dag» som igjen gjorde at vi tenkte på mobiltelefonen som et aktuelt materiale for forestillingen. Jeg har veldig lyst til å teste dette ut og tror det kan være spennende for ungdommene å jobbe med også. Mobiltelefoner har også lommelykter som kunne vært gøy å teste ut. Jeg fikk et bilde i hodet mitt av ungdommene som står og synger kor med mobilene som erstatning for bibelen, mulig dette blir å sette ting veldig på spissen, men det kunne vært kult å teste ut.</p>				

17.12.18				
Mål/intensjon for dagen: Lage skisser til scener, utforske mobilen som materiale				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X		
1745	Rødt lys/ fruktsalat	Stoler	Oppvarming	
1800	Omvendt kommando/Hi-ha-ho	X	Konsentrasjon	
1815	Objekt impro (mobil)	Mobil + Post-its	For å utforske mobilen som materiale	
1830	Fluff (frantic)	? Post-its	For å lage skisser	
1900	Pause			
1915	Fortsetter med Fluff	? Post-its		

Hvis tid: Stillbildeimpro med mobiler		Post-its mobiler	For å lage skisse	
Utsjekk				
Refleksjon:				

07.01.19				
Mål/intensjon for dagen: Jobbe med en eller flere av scenene fra post-its og bygge på disse				
Når?	Hva?	Materialer?	Hvorfor?	Refleksjon:
1730	Innsjekk	X		
1745	Spørsmål til fasene?	X		
1755	Bestemors nøkler	Nøkler	Oppvarming	
1810	Hender	X	Konsentrasjon	
1820	Forslag til scener?	Rullen/ post-its	For å bygge videre på arbeidet vi har gjort	<p>På grunn av brannalarm ble dette flyttet til 1830. I tillegg hadde ungdommene veldig mange ideer til scener og plot, derfor lot jeg denne biten gå frem til litt etter pausen. Jeg spurte i utgangspunktet etter ideer til scener som kunne ha en sammenheng med scenen som jeg har kalt «planen». I denne scenen planlegger to av jentene å få «hun fæle i klassen» til å sende dem nakenbilder ved å lage en fake Instagramprofil. Ungdommene hadde ideer til denne scenen, men også til store deler av plottet. Etter denne runden hadde vi ganske mange post-its med ulike scener, men jeg tror ikke jeg fikk med meg alle fordi de snakket i munnen på hverandre. De begynte også å nærme seg et brennpunkt: «Ingen er tvers igjennom onde». Skal vi formulere dette med tanke på tema kan dette være: «Hvor går grensen mellom å være god og å være ond?»</p>

1830	Impro	Rullen/post-its		X
1900	Pause	X		
1915	Impro/ karakterintervju			<p>Vi fortsatte i ca 10 minutter til med ideer til plottet. Etter dette valgte vi oss noen scener som vi mente at var mest sentrale for oss akkurat nå.</p> <p>Her valgte vi å begynne med «Planen». Vi ville ha med flere ungdommer for å lage en gjeng og måtte derfor se på denne scenen på nytt. Vi plasserte scenen i en kantine foreløpig og en annen scene i et klasserom.</p> <p>Vi gjorde scenen i klasserommet for å utforske «hun fæle i klassen» som vi kalte for Anette fordi vi følte at «planen» ble umotivert så lenge vi ikke visste hvem hun var. Vi prøvde ut karakteren med to ulike jenter. Den første sa hun følte på en frustrasjon fordi de andre i klassen stengte henne ute ved å planlegge å dra på fest sammen uten henne. Hun fant ingen måte å komme inn i samtalen på. En av de andre jentene hadde en ide for å løse dette og ville prøve rollen og vi gjorde improvisasjonen en gang til. Denne gangen sa Anette at de ikke kunne komme på festen til «Marianne» uten invitasjon og at broren hennes hadde invitert henne. Deretter begynte hun å mobbe lederen i den andre gjengen fordi hun hadde funnet ut at kjæresten hun skrøt sånn av i fjor var fake. En av guttene i gjengen flippet overende bordet, tok tak i genseren</p>

				<p>hennes og truet med å banke henne hvis hun ikke lot venninna hans være i fred. Scenen ender med at hele gjengen stormer ut av klasserommet.</p> <p>Vi ble interessert i hva som skjer på gangen etter denne scenen så vi valgte å improvisere denne også. I denne scenen deler de nakenbildene av Anette på Instagram fordi de mener hun har gått over streken. I det de trykker del og innser hva de har gjort, angrer de. De forsøker å slette bildet igjen, men det er for sent, bildet er blitt delt. De blir enige om å ikke si noe.</p>
2015	Utsjekk + rydding			God stemning.

Refleksjon:

plot: Foreløpig består plottet av planleggingen av å anskaffe nakenbilder, delingen av disse og reaksjonene dette får. Det er mulig vi endrer «Planen» slik at de diskuterer å lage en fake Instagramprofil i stedet for å gå rett på nakenbildene fordi dette er alvorlig nok til at enkelte i gjengen vil være skeptiske til å gjøre dette. Dette gjør også at vi kan bruke litt tid på å sende meldinger fra den falske kontoen slik at vi gradvis kan eskalere situasjonen. Den falske kontoen skal liksom være Benjamin som er Anettes forelskelse.

Det viser seg at man ikke lenger chatter på facebook, men på Instagram, eller IG som ungdommene kaller det, og Snapchat. Jeg har lite erfaring med å chatte på disse appene, så jeg må oppdatere meg på dette for å forstå hvilke muligheter vi har med tanke på plott. Jeg var veldig overrasket da de fortalte meg dette.

14.01.19				
Mål/intensjon for dagen: Jobbe med ulike scener				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Rødt lys hinderløype		Bli varme	
1800	Høvding		konsentrasjon	
1815	Impro ulike scener	Rull/postits	For å teste ut deler av plottet	Vi startet med å gå igjennom det vi hadde gjort sist og hvilket plott som kom ut av dette arbeidet. Jeg hadde noen forslag til endringer på enkelte scener for å ikke brenne av alt

				<p>kruttet i begynnelsen av stykket. Jeg foreslo, slik jeg skrev i forrige notat, at de diskuterer å lage en fake IG profil og ikke skaffe nakenbilder. På denne måten kan de bruke den fake IG profilen gjennom større deler av stykket og gradvis eskalere situasjonen. Ungdommene var enige om at dette var en god ide.</p> <p>Vi skrev også ned noen flere forslag til scener og jeg nevnte at «Vi er alle helten i vår egen historie» kunne fungere som et brennpunkt.</p> <p>Den første scenen vi gjorde var scenen der nakenbildene er blitt spredt over hele skolen og Anette (Som det er bilde av) kommer inn i kantina. Alle i kantina har sett bildene og Anette vet ennå ikke hva som har skjedd. Hun setter seg på sin faste plass i kantina. En av jentene på trinnet over (Marianne) kommer bort til henne og viser henne bildene og Anettes verden går i knas. Her prøvde vi ulike intensjoner for Marianne. Vi forsøkte først at intensjonen hennes var å få bekreftet at det var Anette det var bilde av/gjøre henne flau. Så prøvde vi med intensjonen om å advare Anette, sånn at hun kunne komme seg hjem og få gjort noe med det. Den siste fungerte best fordi Marianne sympatiserer med Anette og dette gjør at Anette får noen hun kan åpne seg litt mer for. Scenen ender med at Anette går ut av kantina. På veien ut sender hun Benjamin et blikk og Benjamin reagerer med forvirring. Anette tror det er han som har sendt bildene</p>
--	--	--	--	---

				fordi hun tror hun snakker med han på Instagram.
1900	Pause			
1915	Impro ulike scener	Rull/postits		Den neste scenen vi gjorde var konfrontasjonen mellom Anette og Benjamin. Scenen foregår også i kantina. Anette har vært borte fra skolen og Benjamin spør hvor hun har vært. Anette tar Benjamin til siden og konfronterer han med det han har gjort. Benjamin blir sint fordi han ikke skjønner hva hun prater om. De sammenligner mobiltelefoner og Anette ser at Benjamin ikke har chattet med henne. Hun blir lei seg fordi hun trodde hun hadde snakket med Benjamin i en måned og at de var på vei til å bli sammen. Til slutt bestemmer de seg for å gå til rådgiver og fortelle om det som har skjedd. Gruppen som har laget den falske Instagram-kontoen hører samtalen og begynner å skylde på hverandre. Etter litt krancling bestemmer de seg for å ikke si noe om det til noen og de sletter den flaske kontoen.
2015	Utsjekk/rydding			

Refleksjon:

Improvisasjon – Improvisasjonene vi har gjort i dag er veldig langt frem i plottet og jeg føler at vi burde gå lengre bakover i tid. Det var vanskelig å få til store deler av improvisasjonene fordi vi mangler bakgrunnen. Neste gang bør vi fokusere på delene av plottet som kommer før nakenbildene blir spredd. Vi trenger mer informasjon om forholdet mellom de ulike karakterene før vi legger slutten av stykket. Vi vet for eksempel ikke hvorfor de ikke liker Anette eller hvorfor Anette er som hun er. Derfor tror jeg dette er de scenene vi bør fokusere på neste gang.

Det er ikke alle som har helt oversikten over hvordan handlingen ser ut foreløpig heller. Derfor må jeg lage en tidslinje eller et handlingsskjelett til dem sånn at alle har oversikt.

Plott

Jeg tenker fortsatt på at det kunne være interessant å bruke biter av monolog mellom medlemmer av gjengen og rådgiver/rektor/politi for å bygge opp under det som skjer.

21.01.19				
Mål/intensjon for dagen: Utforske begynnelsen av plottet				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Stiv heks eller lignende (Vi er i amfisalen)			
1800	Hender/Høvding/hihaho/Omvendt kommando	X		Ungdommene hadde et ønske om «zip, zap, boing» så vi gjorde det.
1815	Karakterintervju: Anette og Julie	X	For å få bakgrunn for plottet og kanskje ideer til scener	Vi var nysgjerrige på hvordan forholdet mellom Anette og Julie har vært tidligere og fikk mye god informasjon om dem gjennom grundige karakterintervju. Bakgrunnen vi fikk var at jentene hadde vært venner på barneskolen, men at Anette alltid var veldig dominerende og sjalu ovenfor Julie. Anette har det vanskelig hjemme. Foreldrene kranglet mye og pappaen dro da hun var 8. Storebroren dro like etter. Moren til Anette er veldig selvopptatt og manipulerende. Anette føler hun er et spøkelse. Julie er forelsket i en gutt på fotballen og Anette blir sjalu. Hun blir sammen med denne gutten. Julie orker ikke mer og de andre i gjengen og Julie utstøter Anette.

				Julie og Anette krangler og sloss mye.
1845	Impro	?	Utforske plottet	<p>Vi snakket litt om informasjonen vi fikk fra karakterintervjuene og ble enige om at vi må få frem en annen side av Anette for å rette oss inn mot arbeidstittelen/ brennpunktet vårt «Vi er alle helten i vår egen historie. Vi ville derfor ha frem noe av Anettes bakgrunnshistorie og fant ut at det beste er om Julie lekker noe av denne informasjonen til de andre, men for å gjøre dette, må Julie blir provosert nok til å si det. Derfor er det Anette som begynner konfrontasjonen. Anette kommer inn og sier noe om at Julie ikke skulle ha sluttet på fotball fordi hun har blitt tjukk. De begynner å krangle. Julie sier at ikke en gang Anettes egen familie liker henne fordi de alle har stukket av. Jentene begynner å sloss. Julie vinner. Anette går på doen og gråter. Etter denne scenen kommer det en ny scene der Mia fra Julies gjeng går på</p>

				do. Mia prøver å trøste den gråtende jenta fra den andre båsen. Anette åpner seg for Mia. På denne måten kan vi få litt bakgrunn for hvorfor Anette gjør som hun gjør. Vi mangler fortsatt sammenhengen mellom Anettes bakgrunn og hvorfor hun plager Julie. Kanskje er det sjalusi? Kanskje hun ønsker seg en venn, men ikke helt vet hvordan man gjør det? Kanskje hun vil sverte Julie nok til at vennene hennes går over til Anette igjen?
1900	Pause			
1915	Impro	?	Utforske plottet	
2020	Utsjekk			

Refleksjon: Vi har nå større bakgrunn for hvorfor jentene oppfører seg som de gjør mot hverandre. Vi må også få frem en annen side av Julie. Ungdommene synes det er vanskelig at ikke alle får prøvd seg på scenen hver gang. Jeg synes det er vanskelig å aktivisere alle hele tiden, jeg forteller dem at fokuset nå er å utvikle handlingen og at deres bidrag er viktig selv om ikke alle er på scenen hele tiden. For meg er det veldig godt å ha flere øyne på sidelinjen som kan komme med forslag i tillegg er det viktig for meg at mest mulig av deres ideer kommer frem. Jeg vet ikke helt hvordan jeg skal håndtere dette. Jeg har prøvd å rullere rollene, men det er vanskelig og tidkrevende å bytte ut de som spiller Julie og Anette. Det beste jeg kan gjøre er å rullere hvem som er i gjengen, men gjengen er ikke spesielt aktiv den heller og de som spiller gjengen er også misfornøyd med aktivitetsnivå. Jeg bør ta opp dette med veileder.

Scenografi: Jeg er litt bekymret fordi handlingen nå foregår på veldig mange forskjellige rom og at det kan bli mye sceneskift. Jeg kom på at vi kanskje kan bruke flyttbare tavler som et sceneelement. Tavler er sentrale objekter i ungdommers hverdag. De kan også tegnes på, snus rundt så man kan skrive noe/ha bilde av noe på den andre siden. Det kan gjøre det litt letter å lage alle de forskjellige rommene.

28.01.19

Mål/intensjon for dagen: Forberede visning til søndagen

Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk	X		
1745	Info om visning	X		
1800	Ku og fjøs	X		Denne likte de godt. Kanskje vi kan finne variasjoner på denne.
1815	Konsentrasjonsøvelse	X		De er blitt veldig gode på hender og liker denne øvelsen godt.
1830	Vi velger ut hvilke scener som skal øves på	X		Jeg gjorde dette på forhånd fordi de ikke har helt oversikt over scenene. De ligger tilgjengelig i den felles driven vår, men de har ikke gjort noe arbeid med dette hjemme, og det har jeg heller ikke krevd av dem. De har mer enn nok å gjøre som det er. Likevel skulle jeg ønske at alle hadde den samme oversikten over historien så langt, så de har større grunnlag for å komme med ideer. Jeg valgte ut de scenene vi har jobbet mest med og som ville være lettest å gå igjennom på kort tid. Samtidig ville jeg vise frem mest mulig for å få mest mulig tilbakemelding. Jeg skulle ønske vi fikk vist frem do-scenen for å vise en annen side av Anette, men vi rekker det ikke med den tiden vi har.
1840	Vi øver	Bord, stoler	Gjøre klar til visning	Vi gikk igjennom 2 scener her. Vi jobbet med sloss-scenen og «planen». Den første scenen gikk ganske bra. Dette er den scenen vi jobbet med forrige gang, så den sitter ferskt i minnet.
1900	Pause			
1915	Vi øver	Bord, stoler	Gjøre klar til visning	Vi jobbet litt videre med «planen» fordi vi la til en liten bit her. «Benjamin» begynner å chatte med Anette.
2020	Rydding/Utsjekk	X		De fleste synes at det hadde vært kjedelig i dag. De ville gjøre noe nytt og som sist, er ikke alle med på scenen eller har replikker. Og jeg kjenner

				<p>på utrolig dårlig samvittighet. Det er vanskelig å aktivisere alle hele tiden på den måten vi arbeider nå. Noen av de kommer bare til å sitte på scenen med mobilen sin på søndag. Dette gruer jeg meg til. Neste mandag skal vi jobbe med et anslag hvor alle skal få sagt noe. Jeg tror dette vil ta største delen av øvelsen, så da får alle gjort noe denne gangen, men jeg må legge en plan videre. Nå er det omtrent bare tre stk som er på scenen, mens de andre i stor grad er statister. Det er et kjempe problem. Ikke bare for ungdommenes del, men for eksamenen min. Hvordan skal jeg skrive noe om impro om det bare er tre stk som improviserer?</p> <p>Et alternativ kan være å sette inn flere plottlinjer, men da vi sannsynligvis de andre bli sittende og se på.</p> <p>Jeg tror det blir godt å komme til større lokaler, da kan vi teste ut litt scenografi og kan kanskje gjøre noen koreografier med dette.</p>
Refleksjon:				

03.02.19				
Mål/intensjon for dagen: Vise frem materiale og få tilbakemelding. Bli kjent med nye lokaler.				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1300	Innsjekk	X		
1315	Omvisning/briefing	X		
1330	Oppvarming	X		
1345	Hender, Omvendt kommando, høvding, hihaho, zip, zap, boing	X		
1400	Opprigg	Stoler, bord		
1410	Pizza!	Servietter, glass, brus, pizza		

1440	Visning	Stoler, bord, mobiler		
1515	Tilbakemelding (Kritisk respons prosess)			
1530	Takk for i dag!			
Refleksjon:				

04.02.19				
Mål/intensjon for dagen: Skape tekstmateriale som støtter/utforsker brennpunkt: «Vi er alle helten i vår egen historie»				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			Ungdommene sa de syntes visningseminaret følte litt unaturlig ut, men at de syntes det gikk ok.
1745	Oppvarming			Vi fikk med en bachelorstudent som skal være med på prosjektet. Han ledet en ny lek som det virket som at alle likte. Den het «kapteinen kommer». Man følger kommandoene man får av den som leder leken. Ut = alle løper til nærmeste vegg. Midtpunkt = Alle inn mot midten I klynge. Gå rundt = Alle går rundt i rommet. Insekt = alle legger seg på ryggen og spreller med beina. Kapteinen kommer = Alle stiller seg i giv akt. Det er sikkert meningen at den som er sist til å utføre kommandoen går ut, men vi droppet det sånn at alle ble varme.
1800	Fokus			Hi-ha-ho

1815	Impro: Festen			<p>Vi måtte ha informasjon om hvordan festen ender og hvor mange som slåss, for det videre arbeidet.</p> <p>Foreløpig virker det som at Anette får vite hvem som står bak den falske Instagram-profilen gjennom at et av gjengmedlemmene ved et uhell sier det gjennom leken «Jeg har aldri». Det ender med at alle sloss og at enten Anette eller Julie blir slått i hodet med en flaske.</p>
1845	Intervju/avhør 1 og 1		<p>For å utforske «Vi er alle helten i vår egen historie» på individnivå. Hvorfor har ingen gått inn i konflikten?</p>	<p>Vi startet med å gjøre et avhør felles før vi delte gruppen i to med bachelorstudenten som leder for den andre gruppa. Vi fikk intervjuet omtrent halvparten av ungdommene. Det oppsto noen tydelige forsvar hos enkelte av ungdommene. Noen følte de hadde gjort alt de kunne gjennom å være en god venn for Julie. Noen var for redde for å gjøre noe.</p>
1900	Pause			
1915	Intervju forts.			<p>Vi jobbet med intervjuer resten av dagen.</p>
Vi ser hvor langt vi kommer.	Vi bruker tekst vi får fra avhørene til å lage tekstbiter/monologer		<p>For å lage materiale som støtter/utforsker brennpunkt.</p>	X
	Vi jobber med anslaget		<p>For å utforske form.</p>	X

Rydding/utsjekk			
<p>Refleksjon: Neste gang tror jeg vi må endre litt på avhøret/intervjuet fordi vi nå spør om de har gjort det og ikke vet helt sikkert at de faktisk er skyldige. Jeg tror vi må endre spørsmålene til «Hvorfor gjorde du det?» «Hvorfor gjorde du ingenting for å stoppe konflikten?». Altså at vi går inn med viten skyld slik at de må forsvare/Unnskyld seg og ikke lyve slik det var tendenser til sist. Vedkommende er altså skyldige, men av ulike årsaker føler de ikke skyld. Kanskje må vi ta noen av intervjuene på nytt. Jeg tror vi havner nærmere inn på brennpunktet vårt da.</p>			

10.02.19				
Mål/intensjon for dagen: Skape tekstmateriale som støtter/utforsker brennpunkt: «Vi er alle helten i vår egen historie»				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
	Innsjekk			Vi manglet mange flere i dag enn jeg var klar over, så jeg måtte tilpasse litt i full fart.
	Oppvarming			
	Fokus			
	Intervju/avhør 1 og 1		For å utforske «Vi er alle helten i vår egen historie» på individnivå. Hvorfor har ingen gått inn i konflikten?	Jeg skulle egentlig dele gruppa i to, sånn som sist, men bachelorstudenten kunne ikke komme i dag, så vi måtte gjøre det sammen. Å gjøre disse intervjuene er tidkrevende og kan fort bli kjedelig, men det er viktig arbeid. Alle var heldigvis innforstått med dette. Jeg endret litt på hvilke spørsmål vi stilte basert på forrige refleksjonsnotat og føler vi fikk mye verdifullt materiale ut av dette.
	Pause			
	Intervju forts.			
	Vi bruker tekst vi får fra avhørene til å		For å lage materiale som	Alle karakterene har hver sin

	lage tekstbiter/monologer		støtter/utforsker brennpunkt.	grunn til å ikke gå inn i situasjonen mellom Julie og Anette. Noen er redde, noen føler ikke de har ansvar for det, noen føler at Anette fortjener det hun får. Jeg spurte Mia hva hun ville ha gjort annerledes hvis hun ikke var så redd og fikk til svar at hun burde ha gjort alt annerledes.
	Vi jobber med anslaget		For å utforske form.	Vi samlet sammen replikker fra intervjuene. Noen var oppsummeringer og andre var direkte sitater. «Jeg vet ikke» og «jeg turte ikke» er direkte sitater mens. «Det er ikke mitt ansvar» er en oppsummering fra et intervju. Jeg visste ikke helt hvordan jeg skulle begynne å sette sammen dette til et anslag. Vi manglet som sagt en del folk i dag og energien var lav hos de fleste. Det var en skikkelig søndag. Jeg tenkte at vi bare måtte begynne et sted, så jeg kom på den leken hvor

				<p>man skal prøve å telle til 20 sammen uten at noen sier et tall samtidig. Vi gjorde denne leken til de klarte å telle til 20. Så erstattet vi tall med replikker mens de går rundt i rommet med lommelyktene. Jeg ba dem så om å si replikkene over hverandre, så det ble en kakofoni av ord. Så ba jeg dem om å gradvis skifte replikk til «Jeg gjorde ingenting» og til slutt ville jeg at de skulle finne en felles rytme på denne replikken. Den siste instruksjonen fungerte dårlig, så det tror jeg vi fjerner neste gang. Jeg tenker at dette kan være et godt utgangspunkt for et anslag, men er usikker på nøyaktig hvordan vi fortsetter videre.</p>
	Utsjekk/rydding			
<p>Refleksjon: Etter i dag, er jeg veldig stressa. Jeg kjenner at det er vanskelig å ha øvinger to dager på rad fordi jeg ikke rekker å prosessere det vi har gjort mellom øvingene. Jeg vet ikke hva jeg skal gjøre med dem på øvingen i morgen. Jeg er usikker på hvilken vei jeg skal gå videre og hva jeg må prioritere. Jeg tror jeg skal ta en titt på rullen i morgen og</p>				

lese igjennom alt. Kanskje jeg får noen ideer derfra. Jeg tenker også mye på å gå tilbake til Frantic Assembly øvelser. Jeg håper alle kommer i morgen.

11.02.19				
Mål for dagen: Teste ut flere fiksjonslag, teste ut superheltkonseptet.				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming			Lenkesisten
1800	Konsentrasjon			Omvendt kommando
1815	Superhelt-moment gjengen	«Kapper», Musikk, vindmaskin av noe slag, lommelykter, anlegg	Teste ut et nytt fiksjonslag, teste ut om det fungerer å være scenearbeidere for hverandre.	Jeg var veldig spent på dette. Her hadde jeg skrevet kort manus til hver superheltscene basert på materialet fra intervjuene vi gjorde de siste to øvingene. Jeg var spent på hvordan de kom til å reagere på at de ikke skulle improvisere frem scenen selv, men alle syntes det var kjempe spennende å få noe ferdig i hånda. Jeg har vært litt skeptisk til å skulle gi dem manus fordi jeg er ute etter deres egen naturlige stemme og deres historie, men fordi superhelt-scenene er så karikerte, tenkte jeg at det var innafor. Det er også basert på deres egne tekster, så ungdommenes stemme er ikke helt borte. En annen grunn til at jeg ga dem manus, var fordi jeg i første omgang ville teste ut konseptet på dem og ikke nødvendigvis en tekst, og et manus er en enkel måte å videreformidle dette konseptet på. Ungdommene var i utgangspunktet veldig skeptiske til konseptet.

				<p>Mens jeg løp rundt og fant frem kapper og heroisk musikk spurte en av jentene «Mari? Har det klikka for deg?». På dette tidspunktet var jeg ikke helt sikker på svaret. Jeg ba dem stole på meg og sa vi bare skulle teste det ut og at det ikke var noen fare om vi kastet konseptet. Vi jobbet litt med scenene og la litt regi. Vi prøvde ut ulike måter en superhelt snakker på og testet ut ulike poseringer superhelter kan ha. Vi jobbet også med å fly ut og inn på scenen. Og etterhvert fikk de litt smaken på konseptet. De synes det var «Så teit at det er kult». Jeg tror vi skal fortsette å teste ut superheltene. Konseptet er inspirert av arbeidstittelen vår «Vi er alle helten i vår egen historie».</p> <p>Vi fikk ikke helt testet ut at de er scenearbeidere for hverandre. Jeg tror de må ha mer å rigge opp til for å få det til å fungere. Nå kommer de fleste inn sammen med superheltene. Det bør være fullt kaos for å bygge opp scenene. Ellers har ikke scenearbeiderne noen annen funksjon enn å være scenearbeidere. De må være mer synlige.</p>
1900	Pause			
1915	Superhelt-moment musikkjengen.	«Kapper», Musikk, vindmaskin av		Denne scenen fungerte bedre enn den andre. Jeg tror den fungerer

		noe slag, lommelykter, anlegg		bedre fordi det er stor kontrast mellom det som blir sagt og det som blir forventet at de skal si. Ungdommene står der med kapper som flagrer og proklamerer at de «..har ingen ting med denne saken å gjøre». Jeg hadde det også veldig gøy med å legge regi på denne. Vi manglet en av ungdommene på den andre gruppa så jeg valgte å ikke jobbe like grundig med den. I tillegg fungerte denne scenen mer slik jeg hadde sett for meg, så det var en bedre måte å vise frem konseptet på.
1945	Vi jobber videre med annslaget.		Jobbe med fiksjonslag, teste ut lommelykter	Da vi jobbet med dette i går, manglet vi 3 av ungdommene, så vi fikk med nesten alle i dag. Etter å ha jobbet med det i går, var jeg veldig skeptisk til om det fungerte fordi det ikke virket som om ungdommene likte det selv. Jeg valgte likevel å gi det en sjanse fordi jeg hadde en følelse av at det lå noe der som kunne bli kult. Jeg lot de som ikke var der sist se på en gang før de ble med. De som så det med friske øyne syntes det var kjempe kult. Det føltes annerledes ut også når de gjorde det. De var mer fokuserte. Vi la til de tre andre ungdommene også og ba «Anette» stå i midten

				<p>med et nøytralt uttrykk. Ungdommene går rundt henne med lommelyktene og hun blir lyssatt i korte øyeblikk fra alle mulige vinkler. At Anette står der mens de andre sier replikker som «Hun fortjente det» og «Jeg gjorde ingenting». Gir scenen et mye større alvor enn når hun ikke er der. Ungdommene ble også mer alvorlige. De begynte å øke volum og hastighet på replikkene. Jeg la litt mer regi på den. Alle ungdommene går av scenen en etter en, men de sier «Det var ikke meg». Til slutt er det bare Julie igjen som sier «Det var ikke meg» før hun også går og scenen blir svart. Jeg kjenner at jeg får gåsehud.</p>
2015	Utsjekk/rydding			<p>Gode tilbakemeldinger på dagens opplegg.</p> <p>Refleksjon: Bra dag! Jeg var veldig stressa etter dagen i går som ikke gikk så bra, men etter i dag var jeg veldig positiv og avslappet. Likevel kjenner jeg at det er noe som skurrer i stykket sånn det er nå, men jeg klarer ikke helt å skjønne hvor det er. Jeg tror jeg må få veileder til å komme innom.</p> <p>Den andre superheltscenen fungerte som sagt bedre enn den andre fordi den gjennom kontrasten mellom det som blir forventet og det som blir sagt, viser frem hva superheltene gjør galt. Jeg må få den første scenen til å fungere like godt på et vis.</p> <p>Det kjennes bra ut å gjøre noe fysisk igjen. Anslaget kjennes spesielt godt ut. Jeg har lyst til å gjøre flere scener hvor fokuset er på det fysiske. Jeg tenker særlig at det er muligheter i scenen hvor bildet av Anette blir spredt på nettet og Anette ligger i sengen sin mens mobilen hennes rister etterhvert som hun får flere og flere meldinger. Jeg tenker kanskje at det er mer interessant om vi flytter dette til et annet fiksjonslag og finner noe i frantic som kan brukes til å «kaste» Anette rundt i rommet omtrent som ei dokke. At hun blir sendt fra den ene til den andre uten å kunne gjøre noe med det, som om hun er et bilde. Her kan vi også bruke lommelyktene. Problemet her er at ikke alle ungdommene er like komfortable med å ta på hverandre og jeg vet ikke om jeg selv har kunnskapen til å koreografere dette.</p>

Det er noe som skurrer med superheltscenene, men jeg klarer ikke helt å sette fingeren på det. Det føles litt som at det ikke passer inn. Det er mulig vi må klargjøre reglene for fiksjonslaget nærmere. Foreløpig er det bare lommelyktene som er felles for superheltscenene og anslaget. Visuelt er de ganske like, men de er veldig ulike i innhold. Anslaget fokuserer på bevegelse og umiddelbare inntrykk, mens superheltscenene er mer humoristiske og tekstfokuserede.

17.02.19				
Mål for dagen: Jobbe med det andre fiksjonslaget				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1300	Innsjekk			Dagen i dag var preget av vinterferie. Halvparten hadde glemt at vi hadde øving i dag og kom 1 og ½ time for sent
1315	Oppvarming: Clear the space (Frantic)		For å bli varme og for å varme opp til kroppskontakt	
1330	Konsentrasjon			
1345	Scene: bildet blir sendt rundt -Vi begynner med å jobbe i par for å komme på ulike måter å flytte et passivt menneske.	Anlegg	Teste ut form	Mens vi ventet på de andre, begynte vi å jobbe med ulike måter å flytte på hverandre. Vi dyttet og dro i hverandre. Jeg ba også tre stk. Om å lage en slags «puppetmaster» koreografi der to stk. manipulerer kroppen på den siste. Vi andre fant ut at det var interessant å være flere som sender en person mellom seg ved å

				<p>svinge vedkommende rundt. Det ser litt ut som en brutal form for vals.</p> <p>Person A og B holder godt tak i hverandres hånd. A lener seg ut samtidig som B svinger A rundt. Deretter tar A tak i hånda til C som fortsetter å svinge A rundt. Dette krevde litt øving for å få til på en sikker måte. Vi måtte ta et skritt tilbake og begynte å kaste en ball til hverandre i stedet for en person. Vi fokuserte på å holde jevn avstand til hverandre mens vi gikk rundt og på å få øyekontakt før vi kaster. Vi fant til slutt ut at det er lettere om det er færre som «kaster» fordi det er færre å holde øye med og færre å kræsje med. Vi brukte mye tid på å øve på dette. Til slutt kombinerte vi «puppetmaster»</p>
--	--	--	--	--

				sekvensen med «valsen» og lyssatte dette med mobilene. Jeg satte på noe dyster pianomusikk jeg fant.
1430	Pause			Vi jobbet med denne sekvensen hele dagen.

Refleksjon: Jeg trives veldig med dette fiksjonslaget. Det kan virke som om det foregår inne i hodet til karakterene. Det står i sterk kontrast til det første fiksjonslaget som er veldig realistisk og lyst. Tempomessig ser jeg også en kontrast fordi det første laget er ganske stillestående fysisk, men driver plottet fremover, mens det andre laget er veldig aktivt fysisk, men driver ikke plottet videre. Det går inn i karakterenes hode og viser frem reaksjonene deres på situasjonen de er i. Jeg tror jeg har gått vekk i fra superhelt sekvensene, det betyr også dessverre å gå vekk i fra arbeidstittelen/brennpunktet vårt.

25.02.19				
Mål for dagen: jobbe med scener, teste ut projektor				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			Begge hovedrollene hadde meldt avbud i dag, så dette opplegget var ikke gjennomførbart, jeg måtte også avlyse visningen.
1745	Oppvarming			
1800	Konsentrasjon			
1815	Gjøre ferdig bildescenen	Mobiler, piano		
1845	Jobbe med chatscenen	Projektor, chatvideo, mobiler		
1900	Pause			
1915	Jobbe med chatscenen			
1940	Visning			

Refleksjon

I går skrev jeg en monolog som jeg valgte å gi til Mia. I monologen snakker hun om at vi alle er helter og hvordan vi fordi vi ofte ser på oss selv som ufeilbarlige tar mindre ansvar for våre egne og andres handlinger. De andre kommer med replikker fra anslaget «Dette er ikke mitt ansvar», «Det er hennes egen feil», «Jeg hadde ikke noe med dette å gjøre» osv. Vi jobbet kort med denne scenen i dag med lommelyktene. Vi syntes denne scenen fungerte fint. Den forteller publikum hva temaet for dette stykket er. Sist gang vurderte jeg å gå vekk i fra brennpunktet vårt, men jeg ser nå at den bare tar en annen form en jeg i utgangspunktet hadde tenkt. Brennpunktet er der fremdeles bare litt mer subtilt. Det har fortsatt vært en viktig rettesnor når vi har jobbet. Jeg tror det kan være lurt å utfordre Mia mer. Det er nå to scener hvor Mia får sympati for Anette uten at vi bruker dette til noe. Derfor tenker jeg at det kan være lurt om det er Mia som deler bildene, kanskje på grunn av gruppepress?

Etter å ha jobbet med monologen, jobbet vi med sloss-scenen på festen helt i slutten av stykket. På visningen fikk jeg råd om å gjøre dette med frantic, noe jeg var skeptisk til da, særlig fordi ungdommene gjerne ville gjøre scenekamp, men etter å ha arbeidet med det andre fiksjonslaget ser jeg større nytte av å gjøre det med flyrute-metoden til frantic assembly. Jeg tror vi hadde gått glipp av en mulighet om vi hadde gjort det som ren scene kamp. På denne måten kan vi bruke fiksjonslaget for det det er verdt. Noen tok dette forslaget helt greit, mens andre ble litt lei seg. Her måtte jeg altså ta et litt upopulært valg for å styrke forestillingen. Jeg ba dem lage 5 flyruter hver på hverandre. I utgangspunktet bør man gå inn i denne metoden uten noen særlig ide om hva det skal bli, men det var ikke mulig denne gangen. Dette gjorde at ungdommene begynte å tenke på hvor de ville slå i stedet for hvor flyet skulle gå. Plutselig hadde de fleste allerede begynt å sloss med hverandre i stedet for å gjøre oppgavene de hadde fått. Noen klarte å navigere seg gjennom dette likevel, mens andre måtte jeg be begynne helt på nytt med oppfordring om å ikke tenke slosskamp. Jeg gikk rundt til alle gruppene og kom med forslag som at man kunne dra/dytte hverandre eller bruke føtter/albuer/knær og ikke bare knyttnever. Kampene ble veldig fine til slutt, men trenger litt mer puss. Vi prøvde at alle skulle sloss samtidig og mye tettere hverandre. Fra tidligere erfaring med scenekamp vet jeg at dette steget fort kan føre til skader så jeg ba dem gjøre kampen i slow motion. Det gikk veldig fint. Jeg ville se hvordan det fungerte med lommelyktene, så jeg ba dem igjen om å gjøre det sakte med lommelyktene i mørket. Dette fungerte kjempe fint, de jobber mye i ulike nivåer og med ulike størrelser og sammen ble det et virvar av armer, bein og ansikter. Jeg liker tempoet godt og tror vi beholder det eller jobber med dynamikk.

04.03.19				
Mål for dagen: Vise frem det 2. Fiksjonslaget. Teste ut pianoet.				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming			
1800	Konsentrasjon			
1815	Vi starter med anslaget. Vi jobber med slossscenen og bildescenen - Med musikk		For at de ikke skal glemme koreografien sin og for å teste ut pianoet.	Vi startet med å vise frem anslaget slik av pianisten skulle få se hva hun skulle

	<p>Anslaget</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informer en gang til om del 1 - Med 1B <p>Bildescenen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De som lyser kan lage monstre/hender på Anette - Sett inn to til på marionette-delen - Slossscenen øv igjennom <p>Slossscenen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Øv igjennom 			<p>jobbe med. Deretter improviserte hun over dette. Vi la ikke noe bestemt musikk, men på denne måten kan pianisten jobbe videre på egenhånd hjemme. Anslaget sitter ikke helt enda, så det gjorde ikke noe å gå igjennom det. På bildescenen ville vi prøve å gjøre den med skyggemonstre over Anette, men vi fant ut at skyggene syntes for dårlig rett på huden. Scenografen kom da med forslag om å bruke et hvitt teppe som bakgrunn. Det virket bedre. Så flyttet vi lommelyktene bak og til slutt flyttet vi også Anette bak slik at hun også var en skygge. Vi fant ut at hvis vi bare holder teppet for hverandre, kan Anette fortsatt bli dyttet frem og</p>
--	--	--	--	--

				igjennom teppet slik at neste del kan fortsette som normalt.
1900	Pause			+ tilbakemelding
1915	<p>Gjør kropps musikk øvelse i mørket med lommelykt.</p> <p>Gjør klasseromscenen med overgang til de sprer bildene.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Test ut om det er Mia som sprer bildene. <p>Jobb med scenen etter dette.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan vi bruke musikkøvelsen? - Kan vi bruke kapteinen kommer? (Inn, ut) 			Etter pausen gikk vi igjennom koreografien i slosskampen, men vi manglet folk, så dette ble rimelig amputert. Ungdommene ville gjøre en av realisme scenene, så vi gjorde anslaget med overgang til den første scenen og ut denne.
2015	Utsjekk			
<p>Dagen i dag ble litt annerledes enn jeg hadde tenkt. Vi fikk besøk av veileder og scenograf og avtalen som ble gjort mellom oss på forhånd var nok litt for løs, så vi endte med å ta tilbakemelding midt i opplegget mitt på ca 45 min. Etter dette var ungdommene rimelig ufokuserte og irriterte etter å ha ventet i 45 min.</p> <p>Vi fikk ikke gjort så mye nytt som vi burde ha gjort og ungdommene begynner å bli stressa og irriterte. Planen videre var egentlig å gå igjennom de scenene vi ennå ikke har vært igjennom, men jeg tror det er lurt å begynne å øve igjennom fra start til slutt slik at vi får et større inntrykk av helheten og helle jobbe oss gjennom de scenene vi mangler når vi møter på dem. De siste ukene føler jeg at jeg er den eneste som har oversikten over stykket til tross for at det ligger en oversikt tilgjengelig for ungdommene, men denne har ingen sett på og det forventet jeg vel heller ikke. Jeg tror helle ikke det er nyttig at vi snakker oss igjennom det fordi det ofte fører til mer forvirring en oppklaring. Inntrykket mitt er også at ungdommene savner dette. De fleste sier nå at de ikke har oversikt, men at de stoler på at jeg vet hvordan det skal se ut, men slik bør det ikke være. Målet mitt har vært at denne prosessen skal være så kollektiv som mulig og den siste tiden føler jeg ikke at jeg har oppnådd dette målet. Det viser seg også i oppmøte og engasjementet til ungdommene. Denne endringen har skjedd i overgangen mellom fase 2 og 3. Det er jo nødvendig at jeg blir gradvis mer aktiv som regissør, men jeg må finne en måte å gjøre dette på som gjør at ungdommene ikke mister tilhørighet til stykket. Samtidig er jeg nødt til å ta noen valg</p>				

som gjør dette til et godt kunstnerisk produkt og dette innebærer å bruke tilegnet kunnskap som ungdommene ikke innehar.

Akkurat nå er jeg rimelig frustrert over det aller meste, men jeg tror det vil ordne seg om ungdommene får like stor oversikt som jeg har. Det er forståelig om de er umotiverte fordi de ikke vet hva de er med på å lage lengre. Det er en stund siden vi har holdt på med realisme scenene og det er disse scenene som står ungdommene nærmest. Det andre fiksjonslaget har i stor grad vært min lekeplass.

Det ble også foreslått under veiledningen at pianisten måtte være på scenen som en del av musikkjengen og at pianoet også burde stå på scenen. Det er jeg enig i. Pianisten godtok også dette.

Vi diskuterte også at det hvite teppet kunne brukes som et gjennomgående element i stykket. Det vil jeg teste ut neste gang. Jeg har ikke savnet et slikt element før, men om vi skal bruke det i «bildescenen» må det så klart være i bruk gjennom hele stykket. Dette stykket er for nedstrippet til å kunne bruke et element bare 1 gang.

04.03.19				
Mål for dagen: Vise frem det 2. Fiksjonslaget. Teste ut pianoet.				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming			
1800	Konsentrasjon			
1815	<p>Vi starter med anslaget.</p> <p>Vi jobber med slossscenen og bildescenen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Med musikk <p>Anslaget</p> <ul style="list-style-type: none"> - Informer en gang til om del 1 - Med 1B <p>Bildescenen</p> <ul style="list-style-type: none"> - De som lyser kan lage monstre/hender på Anette - Sett inn to til på marionette-delen - Slossscenen øv igjennom <p>Slossscenen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Øv igjennom 		<p>For at de ikke skal glemme koreografien sin og for å teste ut pianoet.</p>	<p>Vi startet med å vise frem anslaget slik av pianisten skulle få se hva hun skulle jobbe med. Deretter improviserte hun over dette. Vi la ikke noe bestemt musikk, men på denne måten kan pianisten jobbe videre på egenhånd hjemme. Anslaget sitter ikke helt enda, så det gjorde ikke noe å gå igjennom det. På bildescenen ville vi prøve å</p>

				<p>gjøre den med skyggemonstre over Anette, men vi fant ut at skyggene syntes for dårlig rett på huden.</p> <p>Scenografen kom da med forslag om å bruke et hvitt teppe som bakgrunn. Det virket bedre.</p> <p>Så flyttet vi lommelyktene bak og til slutt flyttet vi også Anette bak slik at hun også var en skygge. Vi fant ut at hvis vi bare holder teppet for hverandre, kan Anette fortsatt bli dyttet frem og igjennom teppet slik at neste del kan fortsette som normalt.</p>
1900	Pause			+ tilbakemelding
1915	<p>Gjør kropps musikk øvelse i mørket med lommelykt.</p> <p>Gjør klasseromscenen med overgang til de sprer bildene.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Test ut om det er Mia som sprer bildene. <p>Jobb med scenen etter dette.</p>			<p>Etter pausen gikk vi igjennom koreografien i slosskampen, men vi manglet folk, så dette ble rimelig amputert.</p> <p>Ungdommene ville gjøre en av realisme</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Kan vi bruke musikkøvelsen? - Kan vi bruke kapteinen kommer? (Inn, ut) 			scenene, så vi gjorde anslaget med overgang til den første scenen og ut denne.
2015	Utsjekk			

Dagen i dag ble litt annerledes enn jeg hadde tenkt. Vi fikk besøk av veileder og scenograf og avtalen som ble gjort mellom oss på forhånd var nok litt for løs, så vi endte med å ta tilbakemelding midt i opplegget mitt på ca 45 min. Etter dette var ungdommene rimelig ufokuserte og irriterte etter å ha ventet i 45 min.

Vi fikk ikke gjort så mye nytt som vi burde ha gjort og ungdommene begynner å bli stressa og irriterte. Planen videre var egentlig å gå igjennom de scenene vi ennå ikke har vært igjennom, men jeg tror det er lurt å begynne å øve igjennom fra start til slutt slik at vi får et større inntrykk av helheten og helle jobbe oss gjennom de scenene vi mangler når vi møter på dem. De siste ukene føler jeg at jeg er den eneste som har oversikten over stykket til tross for at det ligger en oversikt tilgjengelig for ungdommene, men denne har ingen sett på og det forventet jeg vel heller ikke. Jeg tror helle ikke det er nyttig at vi snakker oss igjennom det fordi det ofte fører til mer forvirring en oppklaring. Inntrykket mitt er også at ungdommene savner dette. De fleste sier nå at de ikke har oversikt, men at de stoler på at jeg vet hvordan det skal se ut, men slik bør det ikke være. Målet mitt har vært at denne prosessen skal være så kollektiv som mulig og den siste tiden føler jeg ikke at jeg har oppnådd dette målet. Det viser seg også i oppmøte og engasjementet til ungdommene. Denne endringen har skjedd i overgangen mellom fase 2 og 3. Det er jo nødvendig at jeg blir gradvis mer aktiv som regissør, men jeg må finne en måte å gjøre dette på som gjør at ungdommene ikke mister tilhørighet til stykket. Samtidig er jeg nødt til å ta noen valg som gjør dette til et godt kunstnerisk produkt og dette innebærer å bruke tilegnet kunnskap som ungdommene ikke innehar.

Akkurat nå er jeg rimelig frustrert over det aller meste, men jeg tror det vil ordne seg om ungdommene får like stor oversikt som jeg har. Det er forståelig om de er umotiverte fordi de ikke vet hva de er med på å lage lengre. Det er en stund siden vi har holdt på med realisme scenene og det er disse scenene som står ungdommene nærmest. Det andre fiksjonslaget har i stor grad vært min lekeplass.

Det ble også foreslått under veiledningen at pianisten måtte være på scenen som en del av musikkgjengen og at pianoet også burde stå på scenen. Det er jeg enig i. Pianisten godtok også dette.

Vi diskuterte også at det hvite teppet kunne brukes som et gjennomgående element i stykket. Det vil jeg teste ut neste gang. Jeg har ikke savnet et slikt element før, men om vi skal bruke det i «bildescenen» må det så klart være i bruk gjennom hele stykket. Dette stykket er for nedstrippet til å kunne bruke et element bare 1 gang.

12.03.19				
Mål for dagen: øve gjennom flest mulig scener				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming			

1800	Vi gjør ferdig bildescenen			
1900	Pause			
1915	Fredrik prøver å være med i musikkjengen			
1945	Vi deler oss i to Musikkjengen gjør ferdig sin scene mens resten jobber med Mia og Fredrik chat			
2005	Utsjekk			
Refleksjon:				

14.03.19				
Mål for dagen: øve igjennom flest mulig scener, gjøre karakterarbeid for Fredrik				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1700	Karakterarbeid - Hvordan går han? - Hot seat			
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming: Supermus			
1800	Gjennomgang så langt vi kommer - Husk monolog og sekk til Mia		For at alle skal få oversikt	
1830	Musikkjengen scenen hvis det trengs			
1845	Bildescenen- + Mia prøver å få tak i Fredrik		Fordi den trenger litt mer øving og logistikk enn de andre scenene	
1900	Pause			
1915	Bildescenen			
1930	Planen			
Refleksjon				

15.03.19

Mål for dagen:				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1530	Chatscenen Mia og Fredrik			
1600	Innsjekk – avtal pauser			
1615	Oppvarming			
1630	Gjennomgang med stopp + kostymer			
1700	Videre..			
2010	Utsjekk			
Refleksjon				

19.03.19				
Mål for dagen: Sette de siste scenene, gjennomganger av hele stykket, sette lys.				
Når?	Hva?	Materialer	Hvorfor?	Refleksjon
1700	Konfrontasjon mellom Benjamin og Fredrik.			
1730	Innsjekk			
1745	Oppvarming			
1800	Festscenen	Silketeppe, piano		
1900	Pause			
1915	Gjennomgang med stopp			
Refleksjon				

7.2 Sceneoversikt

Scene	Oversikt	Hvem er med	Rekvisitter
Anslaget (blå)	-Det er mørkt -De kommer ut med lommelyktene på mobilene slått på én og én. - Fredrik står i midten	(ALLE) Mia Eva Marianne Anna Adam Fredrik	Piano Mobiler

	<ul style="list-style-type: none"> -De sier replikkene sine først én og én, så alle. -Pianoet spiller en høy akkord og alle går ut unntatt Mia. 	<ul style="list-style-type: none"> Julie Cecilie Benjamin Ida 	
Mias monolog (blå)	<ul style="list-style-type: none"> -Mia går frem og lyssetter seg selv med mobilen. -Hun sier monologen sin -Hun går ut 	<ul style="list-style-type: none"> Mia Marianne Anna Benjamin Eva Julie 	Mobil
Første krangel (gul)	<ul style="list-style-type: none"> -Gjengen står og skravler -Fredrik kommer inn -Fredrik og Julie krangler -De sloss -Gjengen går 	<ul style="list-style-type: none"> Fredrik Julie Mia Adam Cecilie 	Sekk
"Do scenen" (gul)	<ul style="list-style-type: none"> -Mia kommer inn igjen for å hente sekken. -Hun ser Fredrik som har vondt i armen. -De to snakker sammen om hvordan det var før -Gjengen kommer tilbake. -Mia går tilbake til gjengen sin 	<ul style="list-style-type: none"> Fredrik Julie Mia Adam Cecilie 	Sekk
Fredrik prøver å bli med i musikkjengen (gul)	<ul style="list-style-type: none"> -Musikkjengen kommer inn og spiller Sondre Justad. -Fredrik finner seg en plass ved pianoet. -Han synger med så høyt han kan. -Musikkjengen går. -Fredrik følger etter. -De ber han om å gå. 	<ul style="list-style-type: none"> Alle 	Piano

	-Marianne synes de skal være litt snille med han og inviterer han på festen hennes i helga.		
Planen (gul)	-Julie foreslår for gjengen sin at de skal lage en falsk instagramkonto i Benjamins navn fordi Fredrik er forelska i Benjamin. -Mia vil ikke være med. - Julie får henne til å opprette kontoen likevel. -De begynner å chatte med Fredrik. -De får Mia til å chatte med Fredrik også. -Fredrik begynner å snakke om følelser. -Gjengen synes det er kjedelig og går.	Alle	Mobiler
Chatten (blå)	-Fredrik (som tror han snakker med Benjamin) og Mia chatter. -Fredrik forteller om hvor vanskelig han har det hjemme.	Mia Fredrik	Mobiler
De får nakenbilder (gul)	-Gjengen kommer inn igjen. -Adam tar telefonen og skriver "send nudes". -Fredrik går ut. -De mottar nakenbilder av Fredrik. -Mia overtaler dem til å ikke spre dem.	Mia Cecilie Adam Fredrik Julie	Mobiler
De sprer bildene (gul)	-Fredrik kommer tilbake. -De andre ler av han.	Fredrik Mia Cecilie Julie	Mobiler

	<p>-Julie begynner å snakke om at hun er invitert festen til Marianne og at hun kan få dem med på gjestelista.</p> <p>-Fredrik sier at invitasjonen hennes er fake.</p> <p>-De krangler igjen.</p> <p>-Adam dytter Fredrik ut av rommet</p> <p>-De bestemmer seg for å spre bildene likevel.</p> <p>-Mia vil ikke være med, men blir overtalt til å poste bildet.</p> <p>-Når gjengen skjønner at det de har gjort er ulovlig, forlater gjengen Mia.</p>	Adam	
Bildescenen (blå)	<p>-Det er mørkt (Skyggespill)</p> <p>-Fredrik står bak et teppe mens skyggen av hender beveger seg over han.</p> <p>-Fredrik blir dyttet og dratt i av menneskene bak teppet.</p> <p>-Teppet går ned og Fredrik blir dyttet ut.</p> <p>-Fredrik blir kastet rundt på scenen mens Mia prøver å stoppe det som skjer.</p> <p>-Fredrik blir løftet opp, båret rundt og satt ned igjen.</p> <p>-Han blir surret inn i teppet.</p>	Alle	Piano Teppe Mobiler

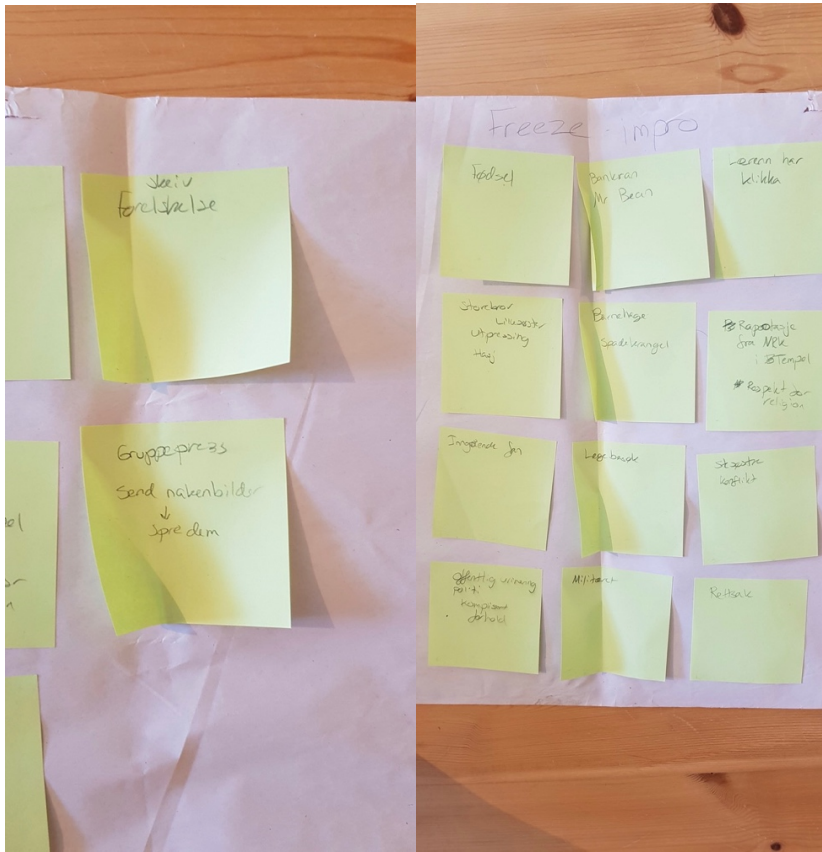
	-Mia tar av han teppet og sier "Jeg turte ikke"		
Fredrik får vite om bildene (gul)	<p>-Musikkgjengen diskuterer bildene.</p> <p>-Fredrik kommer inn og hilser på Marianne før han går til pianoet.</p> <p>- Musikkgjengen overtaler Marianne til å gå å vise han bildet.</p> <p>-Marianne viser han bildet.</p> <p>-Fredrik later som ingenting og Marianne går.</p> <p>-Fredrik tar tak i Benjamin og drar han frem.</p> <p>-De snakker sammen og Fredrik forstår at det ikke er Benjamin han har snakket med.</p> <p>-Fredrik går.</p>	<p>Fredrik</p> <p>Cecilie</p> <p>Adam</p> <p>Julie</p> <p>Marianne</p> <p>Anna</p> <p>Eva</p> <p>Benjamin</p> <p>Ida</p>	<p>Mobiler</p> <p>Piano</p>
Superhelter (blå)	<p>-Det er mørkt.</p> <p>-Musikkgjengen (Opplyst av mobiler)</p> <p>-Står med teppet over skuldrene som en kappe mens de snakker om hvordan de bare er uskyldige tilskuere.</p> <p>-De sier at Benjamin er et offer.</p> <p>-Benjamin spør hva de skal gjøre med det.</p> <p>-Musikkgjengen svarer "Ingenting" og løper av scenen.</p> <p>-Benjamin løper etter</p>	<p>Alle</p>	<p>Mobiler</p> <p>Piano</p> <p>Teppet</p>

Festen (gul)	<p>-Musikkgjengen sitter på teppet og spiller "Jeg har aldri".</p> <p>-Fredrik kommer inn.</p> <p>-De spiller litt til.</p> <p>-Gjengen (uten Mia) kommer inn og setter seg ned.</p> <p>-Fredrik er misfornøyd og prøver å få dem til å innrømme at det var Gjengen som gjorde det ved å si "Jeg har aldri laget en instagambruker i noen andres navn".</p> <p>-Musikkgjengen bestemmer seg for å spille musikk i stedet for å lette på stemningen.</p> <p>-Mia kommer inn.</p> <p>-Gjengen prøver å stoppe henne fra å snakke med Fredrik, men Mia bryter seg igjennom.</p> <p>-Mia forteller hva de har gjort til Fredrik.</p> <p>-Fredrik blir sint.</p> <p>-Gjengene samles på hver sin side.</p> <p>-Gjengene flyr på hverandre</p>	Alle	Teppe Piano Mobiler
Slosskampen (blå)	<p>-Det er mørkt</p> <p>-Alle tar tak i hvert sitt hjørne av teppet og løfter det opp.</p> <p>-De løper under teppet med lommelyktene på.</p> <p>-Fullt kaos under teppet.</p> <p>-Mia reiser seg og sier "stopp – Alle ut!"</p>	Alle	Mobiler Teppe Piano

	<p>- De går ut og samles på midten av teppet.</p> <p>- Mia kjefter på dem og spør hva unnskyldningen deres er.</p> <p>-Alle sier replikken sin fra starten.</p> <p>-De begynner å si replikkene over hverandre.</p> <p>-Mia ber dem være stille. Hun sier replikken «Vi er alle helten i vår egen historie og skurken i noen andres». Så går hun av scenen.</p> <p>-De andre går ut, en og en.</p> <p>- Fredrikk og Julie blir igjen. De setter seg på teppet.</p> <p>-De sier unnskyldt til hverandre og blir enige om å gå på konsert sammen. Så løper de av scenen.</p> <p>-Fredrik kommer tilbake og sier «Husk alle sammen: Vi er alle helten i vår egen historie og skurken i noen andres. Nå er det på tide å bukke» A</p>		
--	---	--	--

7.3 Rullen

3 ord

kurigruta
kake og trekkspill
foremøte av
pukker

Vask taket på
 bilen!
Undskyldning!

Fiskekaker!
Broadway
Tromsø
Når og hvem
Dette er
gjennomsett
www.sida

Rur
skjting
spekt

Bananprøvet
spis!
sen til trening

Skriver tenking impro

Ignorering
edeltagt vennskap
Ny vennegjeng

Antimobbing
Når er det
nok
Når blir det
bank!

Fluskerete

"Si i fra når
det er nok!"

Tillitsbrudd

Pepperkaker!
Du er skitten!

Talbar impro

Kravling
om hvem
som skulle
gjøre middag

Mobbing
Manipulering

Ungjeller
kjærlighet

Baksnaking
(Love intrast)

Idag er
vielp

Stalker

Ikke gi meg
anmerkning!

Black Friday
aldas

Deltige karakterer
nobil

Karakterer

Marianne
 - Ikke mye grenser
 - Tror hun respektierer andre
 - Utrolig glad i prat og gleder
 - Veldig utadvendt

Annelise
 - Sjener
 - Mange grenser
 - Ikke respekt for grenser
 - Ikke personlig forhold
 - Ikke i uter for seg selv
 - Ikke mindre alone

Lina
 - Massegrenser
 - Sosial
 - Mye respekt

MARIE

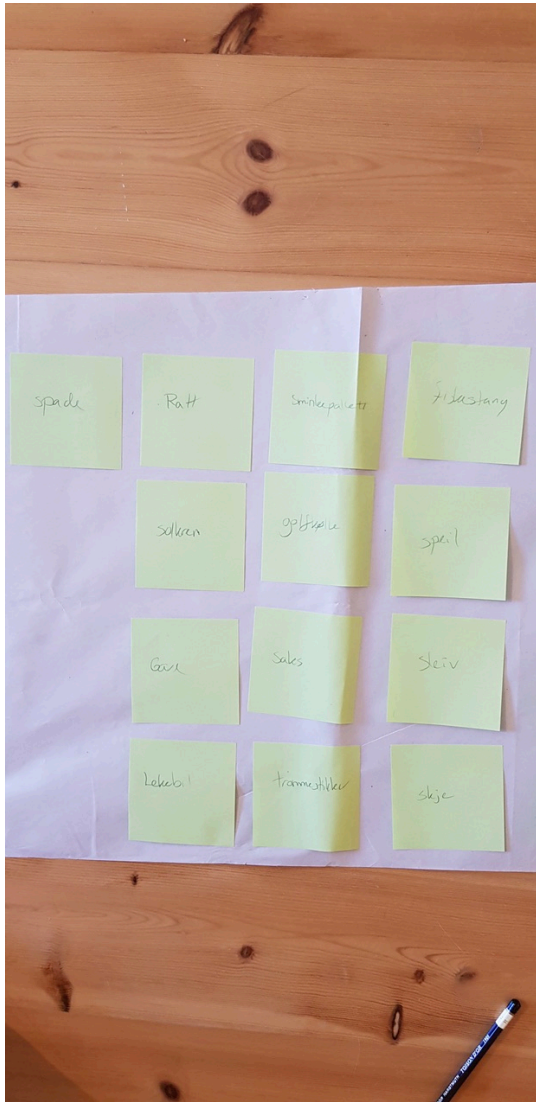
- o MYE GRENSE
- o MYE RESPEKT
- o KONFIKT SKY
- o STA
- o INTROVERT
- o STILLE
- o DHELDIG/KLOMSETE
- o INTELLIGENT

Maria
 - Lett å forstå
 - Mye grenser på
 - Ikke på
 - Lite respektfull

Enka
 - Lite
 - Lite grenser
 - Grupperperson
 - Lite respekt for
 - Ikke akkurat
 - gruppe
 - Utviker

Gjeldt inspir

Frisbee	Ball	Håndballe	Sausage
Spilleball	Mikrofon	Tau	Burseshjul
Pute	Tennisball	Tomte	pistol
Hund i bære	hest	Bryggeball	gitar

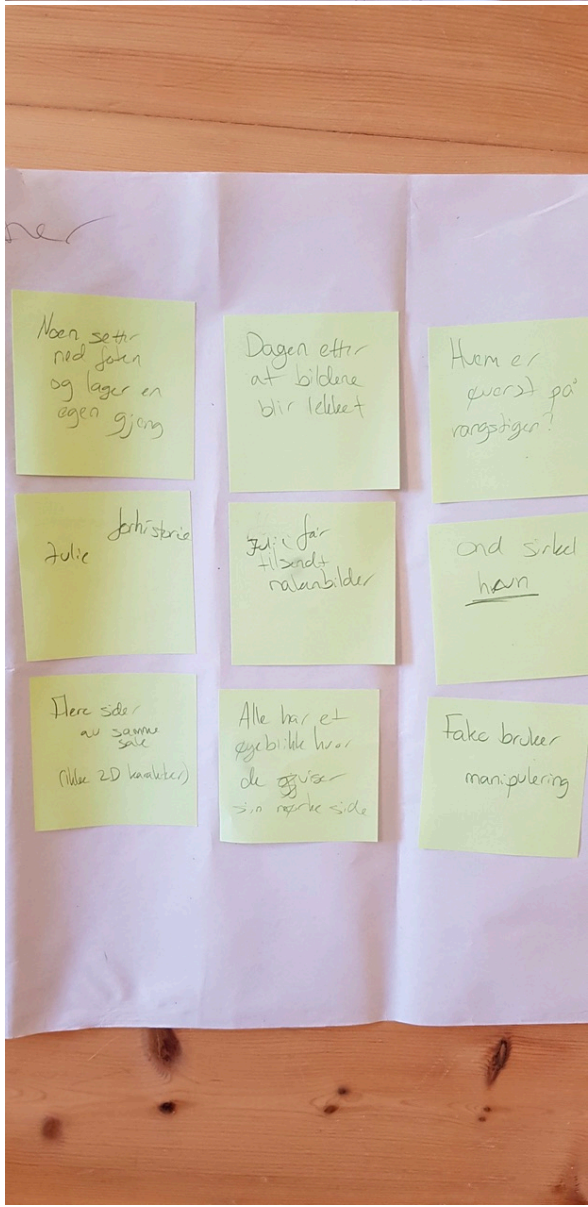
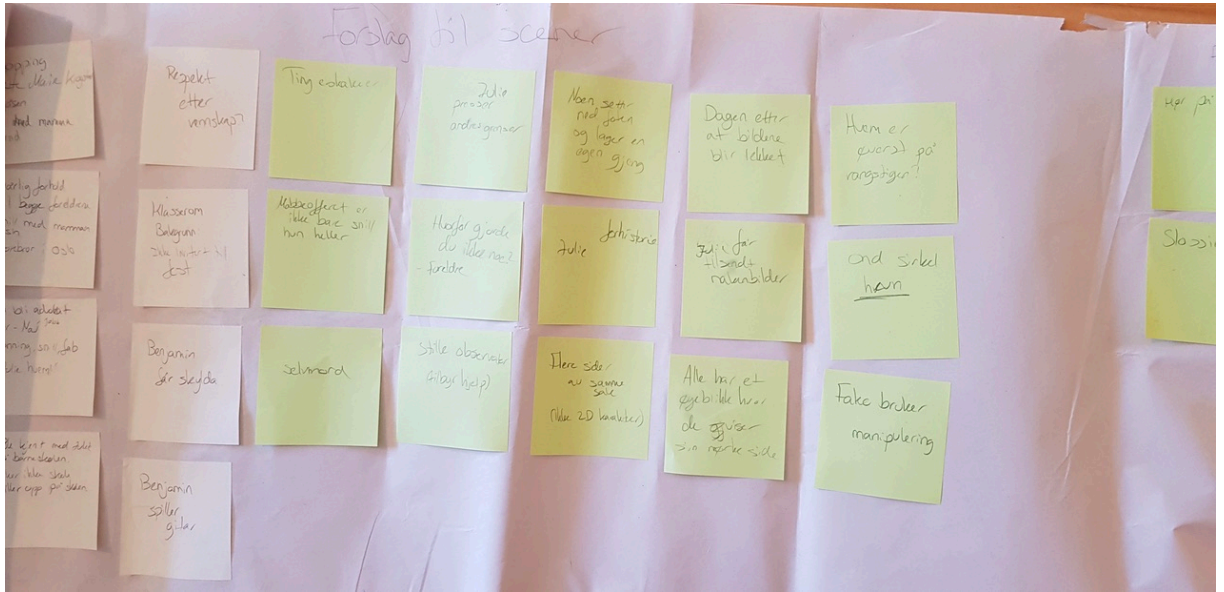
Fluylt Joantic

Hør pi meg!

Auslag av hjelp

Slossing

Date
kleint

Forslag til scen

Respekt
etter
vennskap?

Ting eskalere

Julia
presser
ordsgrensar

Klasserom
Balgrunn
Sveinert +
dest

Motbeoffert er
ikke bare snill
hun heller

Hvorfor gjorde
du ikke noe?
- foreldre

Benjamin
sår skylda

selvmord

Stille observator
(tilbyr hjelp)

Benjamin
spiller
gitar

Anette

Julie har stjålet
vennen til Anette
vil reise til pappaen
sin
pappaen da da han
var 8.
Følte seg alene

Shopping
Anette Marie Krogstad
Byåsen
Bor med mamma
Hund

men
ikke
skilte

Har stjålet
Ensom barndom
Er stor stakk
Liker å se Julie lide
Hemlighetsfull

Dårlig forhold
til begge foreldrene
Snill med mamma
sin
Storbror i Oslo

mige
å
nde
Julie
en
alle

Nani pulerende mor

Vil bli advokat
Mor - Nav^{Jobb}
Dronning, snill, løb
"Julie hjemme"

mim
ste
samt
er
pp har
at
fler

Be kjent med Julie
på barne skolen.
Liker ikke skole
Stiller opp på skolen

guter
er slitbar
er, gille
all

Julie

Anette edela mellom
Julie og crochet henne
Godt forhold til foreldrene
Glad i venene sine
Liker å feste og
være med venner
Ikke dyrløst

Gilke på fotball
Lillesøster Siri
Besteven med Anette
Julie Thuse Inge
Utadvendt, snill, glad
Anette var bitch
Dominerende
Følte hun måtte tilpasse
seg

Lederen i gjengen
Vil bli dyrløst/arkitekt
Anette - Bitch
Får gode karakterer
5,0 snitt
Respekterer ikke nei
Liker ikke når anette ikke
har egne meninger

Har rykka høyt
Sitter på mye hemligheter
om Anette
Anette loy meg
Anger på vennskapet
med Anette

Julie
vil
papp
vakt
Følt

Har
Eno
Bror
Liker
Hem

Nar

21.01.19

Nye scener

Mia

Slosscene
Familien din
vilber dig ikke
gjørn + Anette

Mia Lørup
Lade
Stor søster (voksen)
Galt forhold til foreldre
Var er ydmyk
Far var nye kvindeskand
kenn med alle

Do scene
∩
Mia og Anette

Julie snakker mere
om Anette
Anette plejede å
vare dominerende
Syres synd på Julie
Julie likte en
dyst på fotballen

Anette ble sammen
med fyren Julie
likte
Drama er slitsomt
men noen ganger
spennende
De var en snapp her
dit legger ut at
Fag A korrigerer

Orker ikke gutter
En i gjengen er slitbar
Yoga, svømmer, gårde
litt på fotball

Visning 03.02.17

Brokke objekter
Fysiske
Folke uten ord
flere konflikt
kan ikke se konflikt
ikke samarbeid

Relasjoner til
herav
Plakater - scenografi
Hente materialer fra
teledon
Bli kjent med ~~teledon~~
teledon

Fibjenslag-innrett
Søker rett til publikum
Fronte-losing
Fysiske materialer

chn's

Chris Johansen
Berg

Jeg pille Marianne
Anette var en
idiot og sendte
bilder.

Jeg har forsvet at
holde Julie og
Anette adskilt
som den gode
vennen jeg er.

Jeg ville aldri.
skadet noen

Jeg drakk ikke
altsa.
Anette er super
biath. Hun er
jakk med alle.
Liker som at
hun er en gasser

Jeg vet bare at
det var noen idioter.
Det girle rykter
om at Anette
spredte de sel
for at Julie skulle
ha problemer!

ven
L
+
m
r
ar
skjette
kangfille
bare
fred

Arhør

chr

Jeg så ikke hvem
som gjorde det.
Julie er litt
lille.

Jeg Julie er
det beste som
har sidd

Det var mange
på festen.
Vi er jo en snill
gjeng. Vi er ikke
ikke festen.

Det var
"Gulp"

Jeg prøvde å
stoppe det.

Jø fordi drett var
så iaktta sint.

Vi har følelses
fri vilje.

Jeg har vært støttet

Jeg er veldig konflikter

Men for jeg har bare
prøvd å skape fred

Cecilie

Jeg føler ikke
Jeg har noen stor
rolle i det her.
Jeg bare observerer.

~~Fø~~
Jeg bare støtte
vennerna m.

Hun er så snill.
Hu er flink i alt
Har masse kule
ideer.
Det var ~~klart~~

Cecilie Lund
Vi var nå "venner"
Så også begynte
nå å bli ganske
trekk.

Jeg tror det
var ganske mange
som var involvert
i den slåsskampen
Jeg vet ikke

Vi kjente ikke
alle der. De fleste
var fra musikk.
Hvilken følelse bruker
Jeg har aldri hørt
Jeg tør ikke det
i det.

Nei, jeg var ikke
med på det.

Aucun vil ha nalen
bilder spredt over
nett.

Jeg jeg ~~gjør~~ det.

Jeg har ikke stoff
men i hode stoff

Adam

Jeg ville aldri
ha de 4 nakenbilder
av noen andre.
Det går rykter om
at det var noen
andre.
Jeg har prøvd å
få dem til å bli venner.

Jeg tenkte å si
det til rektor.
Dokk gir meg skjedde
kalle Holm, så
jeg turte ikke.
Jeg vet jo ingenting.

Adam Bløseth
Ja, jeg var på
festen.
Jeg kjente et par.
Anette, hun liker ikke
deg nei.
Hø er gull i hve.
Felle: batten

Resten liker å
ikke heller,
sei du kan ikke
jeg heller.
Jeg ville ikke vært
med i konflikten.
Anette er skummel.

Jeg tror ikke
på vold. Jeg
sa ingenting.
Jeg hadde ikke
noen flasker.

Jeg hadde skikkelig
lyst til å slå
å men jeg gjorde
det ikke.
Jeg vet at det
er mange som
snakker om volden.

Benjamin

Hvorfor var bruke
min i litt høyt?
fordi jeg er en
kløtt person?
eller fordi de
ikke hadde
en annen?

Hva er litt høyt
vs høyt? Julie?
Kjenner hun litt
pro fyrr.

Har felles venner?

Kjenner ikke
Anette godt,
men hun er
en fin person.

~~Benjamin~~

Benjamin ~~Benjamin~~:

- Julie og Anette
vet jeg at ikke
liker hverandre.
Julie har vært med
å lag fake bruker
av Anette.

Så du hvem som

el. Anette?

Nei, kaos.

Anette har gjort
en del ting som

gjør at folk
misliker henne.

Anette er ikke
godt ~~gjort~~ ikke
tykk.

Fake brukeren
vet jeg at er
laget om meg for
å snakke med
Anette.

Det er fordi
folk ikke liker
henne
høyt?
Anette og Julie
liker ikke hver
andre.

Marianne
Julie sin gjeng:
Kjenner ikke Le,
men han Chris
har jeg hørt om
mea i Spøgen.

Han snakka
om fake bruker
hvil han var full,
men tror det var
Julie og de som
lagde det.

Etter festen
ringte jeg Anebella
og til Aneette, ryd
a og i ml.
Neste dag var jeg
og så A nette, men
hun var i koma
Marianne
Tammstaet.

Hva skjedde på
festen?
Jeg hadde invitert
folk fra Linda og
A nette forsi hun
sikkert er hyggelig

Hvorfor ville de
stå Aneette i hodet
et?
Julie og de skapte
bråk og A nette
mislikte de.

Så kom det ansk
fra Linda og
Kris på festen,
bråk og A nette ble
slått i hodet.
Kaos

kontroll til
A nette:
Ganske close.
Sofia til
kompisene som
fysa til Oslo.

Kjenner Julie
gjennom A nette.
Håper at hun
spiser rykter og så

Kallen bilder.
Kalle bildet av
sin gutt og jeg
kjennte A nette og
og hva sa.

Anna

Jeg har hørt fra
andre at hun var
slem.
Jeg vet ikke
så mye.
Jeg skjønner at
du ikke har det
bra sammen.

De dross på festen.
Jeg vet ikke
hvem som begynte.
Jeg husker ingenting.
Vennene til Julie.
Hv pleier å være
alene.

Jordi. Jeg kjenner
den ikke og
Jeg vil ikke bli
involvert i det der.
De andre var ikke
inviteret.
Jeg tror det.

Marianne.
Hv likte det
ikke. Hun ville
de skulle gå.

Anna Løvhaug
Jeg har hørt at
hun er bitch og
slem. Jeg vet egentlig
ikke så mye.
Jeg vet om bildene.

Jeg har ikke sosiale
media.
Nei, jeg ser ingenting.
Vi spilte aldri her
Jeg aldri.
Det var kaos.

Jeg dross med
Cecilie.
Jeg henger med
Marianne, Benjamin
og...
Det er ikke veldig.
Det er veldig spillet.

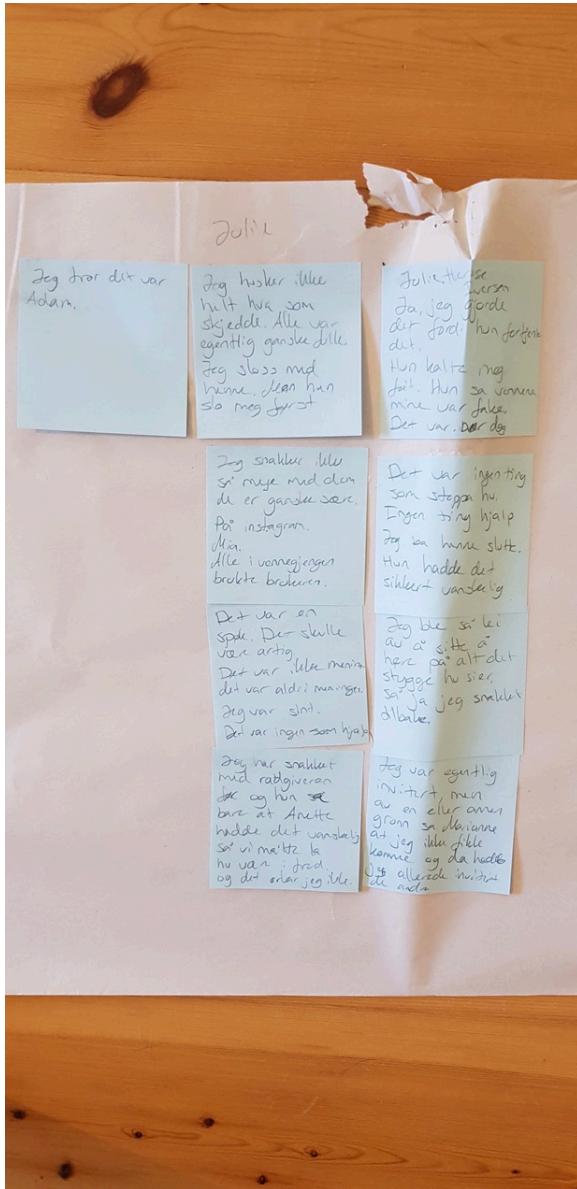
Det er musikk
og mk.

Jeg tror det var
de på mk.
Jeg tror ikke det
var bare én. Det
var gruppen.

Jeg tror det var
Julie.

Jeg hørte det
var henne.

Jeg vil
Jeg kjenner henne
ikke så godt.

Julie

Jeg tror det var Adam.

Jeg husker ikke helt hva som skjedde. Alle var egentlig ganske stille. Jeg sluss med henne, da hun slo meg først.

Julie, jeg ser på den. Ja, jeg gjorde det fordi hun forfjente det. Hun kalte meg det. Hun sa venner mine var julie. Det var før deg.

Jeg snakker ikke så mye med den da er ganske søre. På Instagram. Men alle i vennegjengen brøtte brekkene.

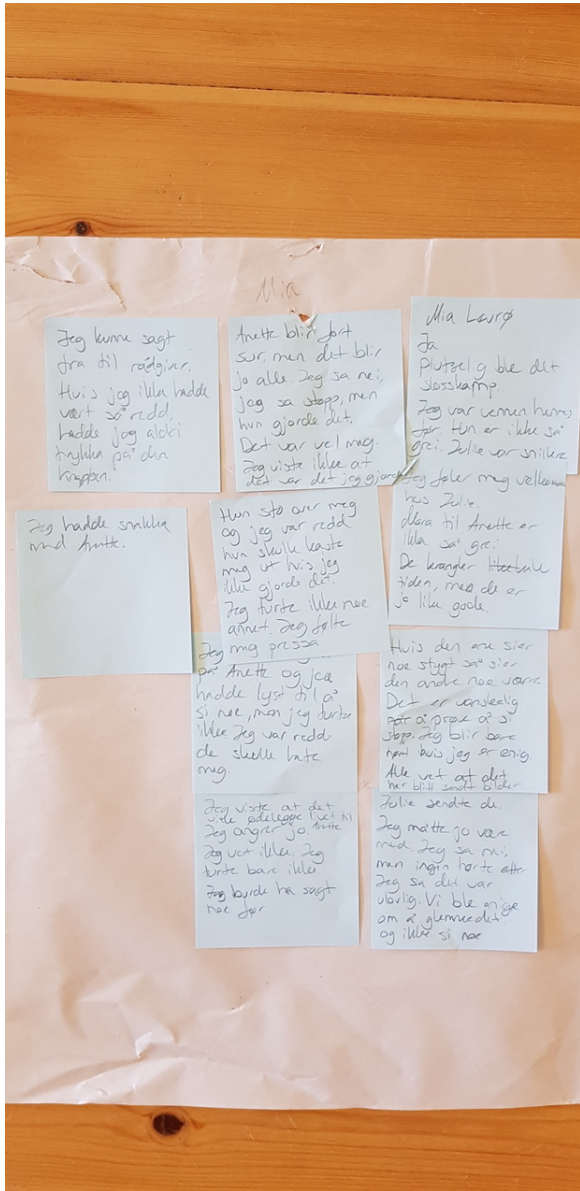
Det var ingen ting som stopper hu. Ingen ting hjalp jeg sa hun slutt. Hun hadde det sikkert vanskelig.

Det var en spøk. Det skulle være artig. Det var ikke meningen det var aldri meningen. Det var sint. Det var ingen som hjalp.

Jeg ble så lei av å sitte å høre på alt det støyen du sier. Ja, ja jeg snakket dårlige.

Jeg var snakket med rådgiveren og hun sa bare at Anette hadde det vanskelig så vi måtte le. Nu var det fred og det er det jeg ville.

Jeg var egentlig invitert men av en eller annen grunn sa Anette at jeg ikke ville komme og da hadde det allerede skjedd.

Jeg kunne sagt
fra til rådgiver.
Hvis jeg ikke havde
vært så redd,
hadde jeg aldrig
indtil på den
krogen.

Anette blev født
sur, men det blir
jo alle. Jeg sa nei,
Jeg sa stopp, men
hun gjorde det.
Det var vel meg.
Jeg viste ikke at
det var det jeg gjorde.

Mia Lauri
Ja
Plutselig ble det
Jossklapp.
Jeg var uvenn hennes
for hun er ikke så
grei. Zelle var snillere
enn Zelle.

Jeg hadde snakket
med Anette.

Hun sto over meg
og jeg var redd
hun skulle kaste
meg ut hvis jeg
ikke gjorde det.
Jeg fortsatte ikke noe
annet. Jeg følte

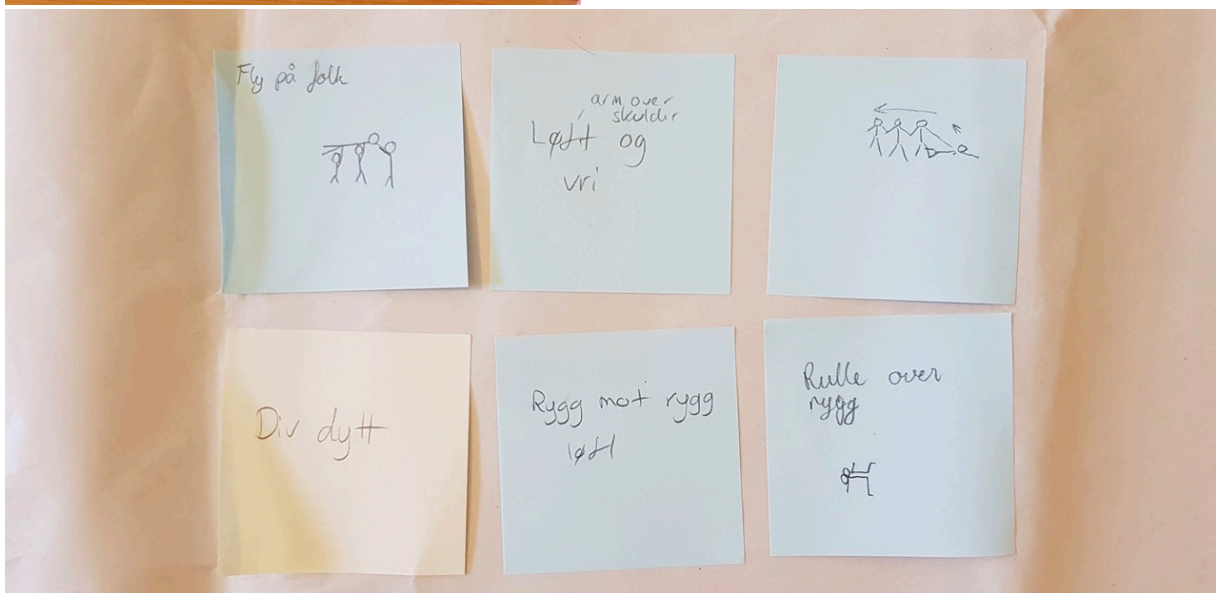
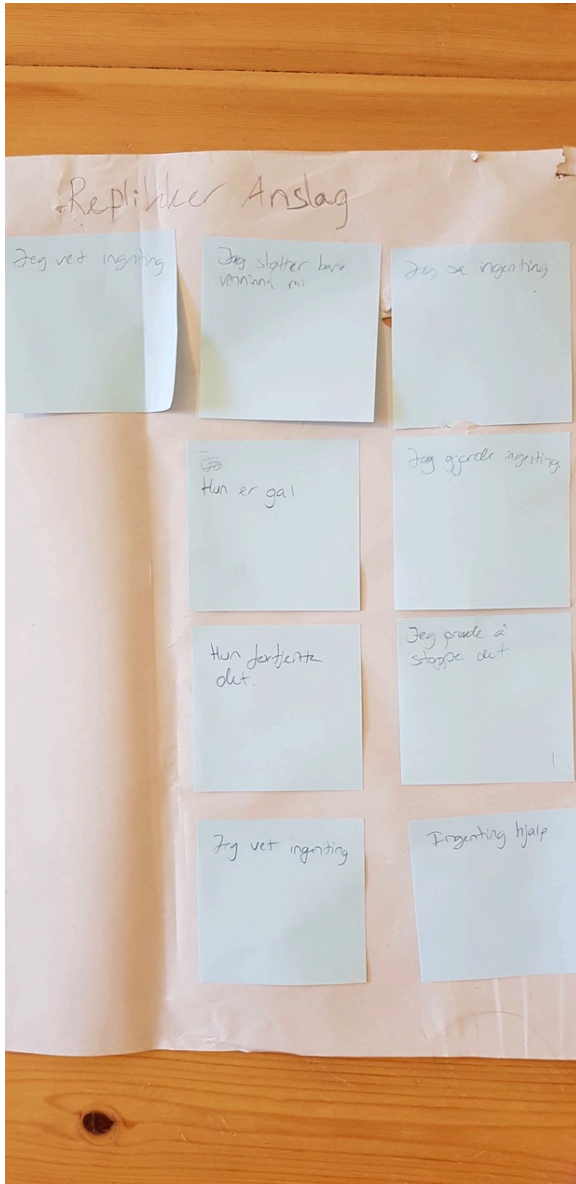
at jeg føler meg velkommen
hos Zelle.
Hvordan til Anette er
ikke så grei.
De koster Hestbale
tiden, med de er
jo ikke gode.

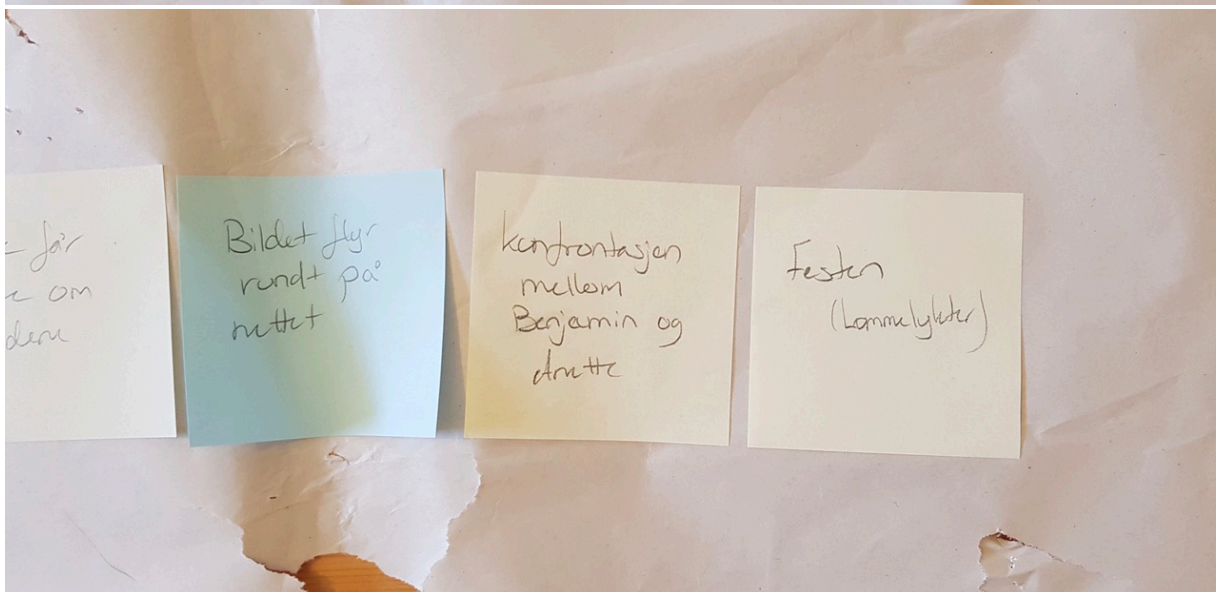
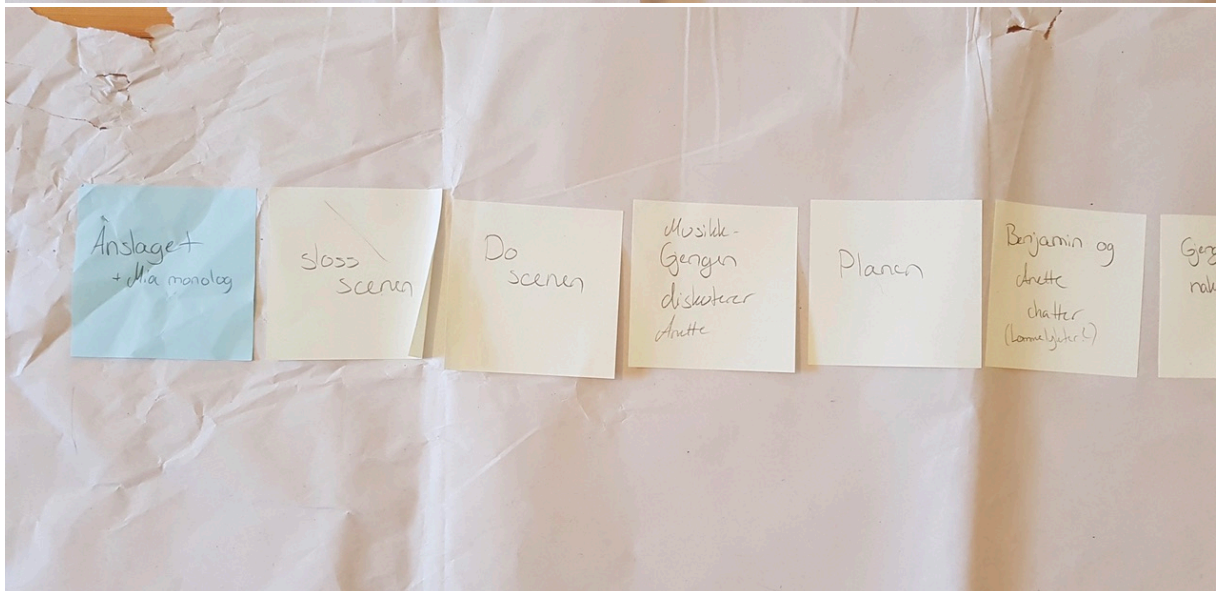
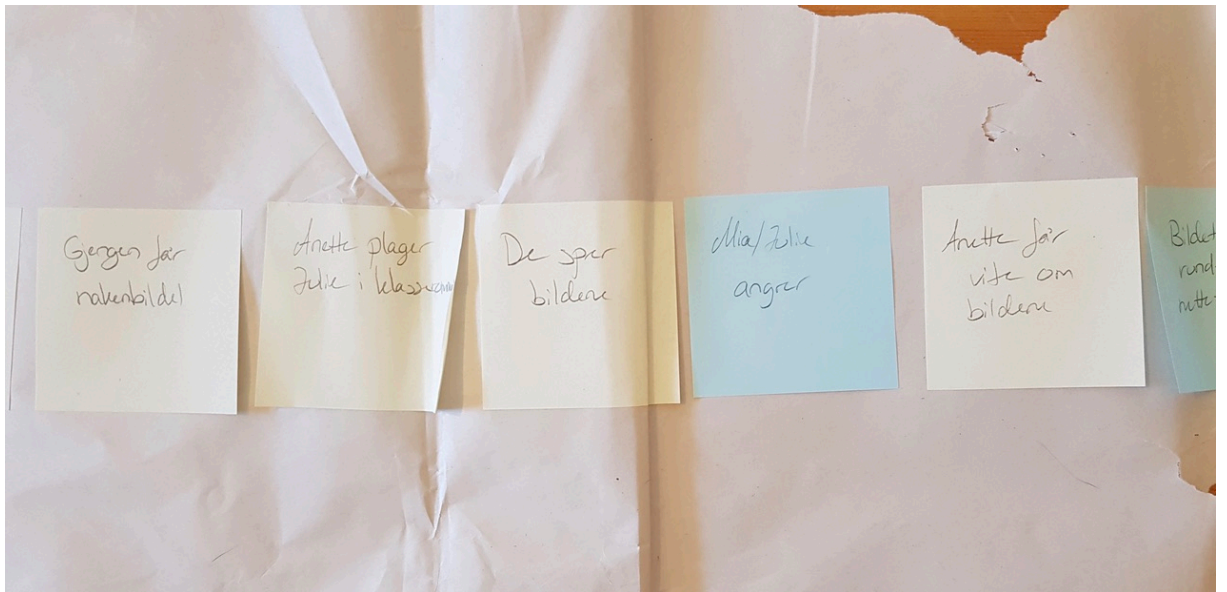
Jeg ringe pressen
på Anette og jeg
holdt lyst til å
si nei, men jeg drikte
ikke. Jeg var redd
de skulle kaste
meg.

Hvis den ene sier
noe stygt så sier
den andre noe varmt.
Det er vanligvis
gjort å prøve å si
stopp. Jeg blir bare
rød hvis jeg er enig.
Alle vet at det
her blir smertefullt.

Zelle sendte de
Jeg måtte jo være
med. Jeg sa nei,
men inga hørt etter.
Jeg sa det var
viktig. Vi ble enige
om å glemme det
og ikke si nei.

Jeg viste at det
ville påstå seg det.
Jeg angret jo Anette.
Jeg var ikke. Jeg
brakte bare ikke.
Jeg burde ha sagt
noe der.

7.4 Prøveplan

Dato	Sted	Hva
4. Mars 1730-2030	ISAK	Øving
11. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
12. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
14. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
15. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
17. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
18. Mars 1730-2030	ISAK	Øving
19. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
21. Mars 1730-2015	Dragvoll	Øving
22. Mars (klokkeslett kommer)	ISAK	Generalprøve
23. Mars (klokkeslett kommer)	ISAK	Premiere
25. Mars 1730-2015	Dragvoll	Gjennomganger
27. Mars 1830-2100	Trøndelag Teater – Gamle scene	Teknisk prøve
29. Mars 1100-2300 (Se kjøreplan for detaljer)	Trøndelag Teater – Gamle scene	DUS-festival (Vi spiller i dag)
30. Mars 1100-1800 (Se kjøreplan for detaljer)	Trøndelag Teater – Gamle scene	DUS-festival

